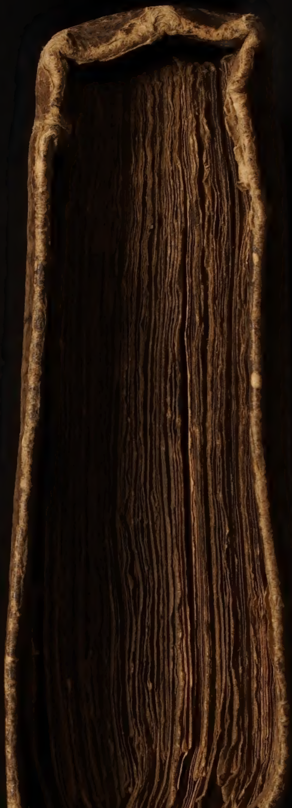

36169/A
D. III
7/-

1) MEARA, E.
Examen.. 1667

2) LOWER
Diatribae ... vendicatio. 1666.

Fulton 3

Thompson
[illegible] 05

DIATRIBÆ
THOMÆ WILLISII
Doct. Med. & Profeſſ. *Oxon.*

DE FEBRIBUS VINDICATIO,

ADVERSUS
Edmundum de Meara Ormonienſem Hibernum M. D.

Authore
RICHARDO LOWER,
Medico Oxonienſi.

AMSTELODAMI,
Apud GERBRANDUM SCHAGEN,
Anno M. DC. LXVI.

WELLCOME HISTORICAL MEDICAL LIBRARY

Honoratiſſimo Domino

D^no ROBERTO BOYLE ARMIGERO.

CONtroverſiam aggreſſurus, (*Vir Illuſtriſſimè*) in quâ non ſolùm *Williſii*, ſed ipſius etiam Philoſophiæ nomen laborat, non potui aut æquiorem cauſæ Arbitrum, aut digniorem operis Patronum eligere. Tu enim cum inter eruditos tantùm ſcientiâ præſtas, quantùm ſupra hominum vulgus dignitate excellis, nemo eſt qui meliùs poterit ſcriptis noſtris & teſtimonio fidem, & nominis ſplendore authoritatem conciliare.

Satis ſcio parùm Tibi placere contentioſum hoc forum, nec Tibi ignotum arbitror quàm injucunda nobis quoque Provincia contigit, quantumque etiam animus noſter à jurgiis litibuſque abhorreat; ſed non erant negligenda convitia; quorum impunitate malum ſerpere, frangi induſtria, & ipſa veritas dehoneſtari poterat. Neque enim laceſſimus nos, ſed reſpondemus, & retortis ſolummodò *Meara* telis, experimenta defendimus, eademque ſtudia, in quibus Ipſe quotidiè verſaris;

quæ non tantum nobilitate ornas, ſed & ſumptibus promoves, operibus exauges; quæ denique exemplo tuo & inventis crevere.

Itaque aliorum cenſuras non morabor, parùm ſollicitus quid contra fremant illatrentque Tricones & notionum fabri, occultæ Philoſophiæ Profeſſores, quibus Magiſtrum ſequi, eſt ſapere; qui in dogmata non ratiociniis ſed ſacramento adiguntur. Tu unus mihi pro Theatro aderis, omnibus Orcheſtræ cuneis, imò univerſis Tribuum omnium & Centurionum ſuffragiis potior: liberam enim & ſui juris Philoſophiam amplector, ſolique veritati & proinde Tibi ejuſdem Sacratiſſimo Antiſtiti & Vindici Acerrimo devinctas trado manus, meque palàm ex animo profiteor, Tui

Servum humillimum, Tibi Addictiſſimum

RICH. LOWER.

LECTORI PRÆFATIO.

QUod Clariſſimus Verulamius *pro certiſſimo Scientiarum ſufflamine & impedimento habuit, experientiâ quotidiè comprobatur; Nempe quoſdam Antiquitatis ſtudio & ſuperſtitioſâ Authoritatis reverentiâ in tranſverſum actos, à contemplatione naturæ & diligenti ejusdem indagine prorſus ceſſare; Arteſque olim receptas inſanis pretiis æſtimantes nihil amplius quærere, ſed modeſtiam inertiæ prætexentes, magnâ cum pompâ profiteri,* dies edocere, apud Grandævos eſſe ſapientiam, nihilque nunc inveniri poſſe quo mundus tam diu caruerit; *& proinde nova omnia contemnunt, deſpuunt & irrident, imò tanquam Portenta horrent & averſantur.*

Quis enim Præclarus Author novis experimentis aut feliciori aliquo invento Philoſophiam auxit & illuſtravit, quin Cynicus aliquis de veteri Bar-

batorum grege, errore animi, aut invidiâ excitatus mox contrà illatret, & rixando ſe opponat; adeo ut cum gradum promovere, & ulterius in naturæ receſſus penetrare quis perrexerit, ſtatim vel à latere aut à tergo laceſſitus pedem ſiſtere cogatur, ut periclitanti à morſibus calci, poplitibuſq; proſpiciat.

Quâ in ſorte cum ob ſumma in rem literariam merita verſetur Clariſſimus Williſius, *utpote qui indignis prorſus modis à Doctore quodam* Meara *tractatus peſſiméque habitus ſit; viſum eſt mihi (licet is ſit* Williſius *qui defenſore aut vindice minimè indigeat) ipſum ſublimioribus curis natum à faſtidio hoc & frigidiſſimâ moleſtiâ quà datur liberare.*

Et quidem mirari ſatis nequeo quæ furiæ Mearam *incitaverint, nec verbo nec injuriâ læſum, ut virum pari ſcriptorum morumque candore inſignem, haud ſecus ac publicum humani generis hoſtem confictis tot ubique mendaciis & opprobriis conſectaretur: Niſi hoc tamen* Williſio *& expectandum,*

&

& quodammodò ferendum ſit in moroſo & iracundo homine; qui ſummos undiquaque viros pari ludibrio & contumeliâ inſequitur. Carteſium *enim* foeminis Aulicis & ingeniis aliorum minus ſolidis aliquam Eruditionis umbram venditâſſe. pag. 57 *Harvejum* quædam impiè, alia ridiculè & abſurdè ſcripſiſſe. pag. 54 *Gliſſonium* ad Categorias & prædicabilia iterum eſſe relegandum pronunciat. pag. 55 pag. 87

Sed videamus interim quibus præſidiis fretus proterviam hanc tumidumq; faſtum induit crudus ille & vultuoſus ſenex; ut non Williſium *modò ſed ingentia iſta famæ nomina, alioſque Clariſſimos & Doctiſſimos viros tam facile habeat & pronum contemnère.*

Breviter quod res eſt dicam; ab arte chymicâ tam longé abeſt, ut extorrem crederes, cui aquâ & igne interdiceretur; quique nullam ſciret mineram, illâ exceptâ, quæ in venâ portâ *reſidens febriles excitare flammas abſurdo prorſus commento dicitur.*

In Anatomicis eadem peritia; va-

P.78. *ſorum enim* Pecquetianorum, *aut*
P.74. P.113: *cujuſquam ferè alterius partis uſum*
P.105. *non agnoſcit.* Circulationem ſangui-
P.75. nis *interdum negat, modò in dubium vocat, mox ita explicat, ut planè conſtet eum ipſum non omninò intelligere.*

In Philoſophiâ pares omninò exhibet progreſſus; illic enim nodos omnes, unâ eâque breviſſimâ operâ, formæ qualitatum *facultatum vel* Antiperiſtaſeos *ſolâ mentione ſolvit atque diſcutit: ſi quid ultra quæras moleſtus nimiùm & fruſtra importunus videbere.*

Denique quantùm in praxi medicâ profecerit, ex adjiciali iſtâ cœnâ, quam Animadverſionibus ſuis appoſuit, ſatis ſuperque datur intelligere. Ubi, ne vacuæ omninò hiarent paginæ, Hiſtorias aliquot Medicas, *ut ait,* rariores *protulit; verùm nullatenùs magis admirandas, quàm propter phœnomenῶν ſolutiones, quas ille nondum intellectâ ſanguinis circulatione, ferè tantùm à vaporibus deducit.*

Sed de iſtis omnibus penes æquum Lectorem eſto Iudicium: Neque enim

mihi

mihi expectare fas eſt Mearam *Erroribus uſque adeò imbutum & innutritum, ut ipſa nunc demum deliria & tenebras amare cœperit, aut aliorum oculis eſſe crediturum, aut uſurum ſuis; Ne forte & quæ olim didicit, jam tandem dediſcere videatur: quinimo ut paſſim dicitur,* νεκρὸν ἰατρεύειν καὶ γέροντα νουθετεῖν ταυτό ἐστιν.

CUm D Edmundi Mearæ *Præfationem & Epilogum, quibus in nova medicina inventa tam protervè invehitur, Ipſius Patris verba ſatis aptè redarguant, ea hic ſubjicere placuit, ut ſciat Lector, dum* Hippocratem *ſolum uſque adeo ſuſpicit, & tanquam Patrem veneratur, quantò rectiùs feciſſet, ſi conſuluiſſet ſuum: Miror profectò quâ fronte quiſquam experientiæ (Scientiæ omnis & Cognitionis inventrici) repugnare præſumat, niſi pro ratione ſufficiat multos & pudere & pigere quidquam de novo admittere, quod confirmatæ eorum opinioni adverſetur, à quâ ne latum quidem unguem recedere ſuſtinent, ne priùs non rectè ſapuiſſe videantur: multos tantâ cum fatuitate, ne dicam Idololatria,* Hippocratem, Galenum, *&* Ariſtotelem *venerari videas, ut quicquam ab illis non dictum,*

 non

non dicendum; quiquid ab illis incognitum, non cognoſcendum putent. Sed quàm longè decipiantur ex eo conſtat, quod ipſe Galenus Hippocratem *&* Ariſtotelem *multis in locis redarguat: Quodque artium ſingularum (Medicinæ maximè) ambitus ita ſit infinitus, ut nemo à Mundi origine ad hunc uſque diem omnia quæ in arte ullâ cognitu ſunt neceſſaria, perfectè & uſquequaque cognoverit. Nulla præteriit poſt* Hippocratem *Mundi ætas, nullum luſtrum, nullus ferè annus, qui nova experimenta therapeuticæ inſervientia non protulit; quorum quamplurima à mulierculis & Idiotis caſu & fortuitò fuerunt inventa. Quid igitur mirum ingenioſos Medicos & Philoſophos, ratione & experientia ducibus, antiquorum monumenta multis ditâſſe documentis, multis adauxiſſe incrementis? Equidem ſi* Hippocratis, Galeni, Ariſtotelis *manes corporibus quæ olim induti erant, reunirentur, & in terras revocarentur, animo obſtupeſcerent & magnopere geſtirent artem medicam tot hodie ornamentis illuſtratam conſpicere, tot novis inventis ditatam, tot mirificis operationibus locupletatam, quæ eorum temporibus & multis poſt ſæculis in* Cimmeriis *erant tenebris ſepulta.*

Dermutius de *Meara* Lib. de Morb. Hæreditar. p. 276, 277.

Py-

Pyretologiæ Williſianæ, *&c.* VINDICATIO.

CAPUT PRIMUM.

Synopſin Pyretologiæ Williſianæ, *non niſi imperfectam, exhibet* Meara, *idque ſubdolè in ſuam rem.*

SI de *Williſiana Febrium Doctrinâ*, quæ ſentiret *Meara*, ea candidè, & ingenuè protuliſſet, cum liberum ſit cuique ſuo modo ſapere; neque erat cur quiſquam illi ſuccenſeret, neque in aſſerendâ, quam ſuſcepit, ſententiâ minus effeciſſet: At cùm tanto animi impetu, & ardore, eâ linguæ impotentiâ negotium hoc aggreſſus ſit, nimis patet eum invidiæ potiùs, & ſuo maledicendi genio litâſſe, quam veritati, aut cauſæ ſtuduiſſe. In ipſo enim operis limine, quàm temerè pronunciat *Pyretologiam Williſianam numeroſis monſtroſarum opinionum portentis refertam?* Séque id ſcribere, nempè in commodum humani generis, ne *ſpeculationes inanes in medicinæ Praxin traditæ, periculoſam errorum catenam, in ſalutis humanæ pernicie deſituram, à tergo trahant.* Ita non vafrè minùs, quàm malitioſè, doctrinæ, quam explodere ſatagit, pellem urſinam induit, & dein canibus lacerandam objicit, in quâ tamen (ſi benè auguror) & quod latratus eorum

ſpernet, & dentes fatigabit, inveniet. Poterat quidem *Meara* (ſi quid tamèn ingenuè poſſet) advertere *Doctiſſimum Williſium*, quicquid hîc objicitur, præoccupaſſe in Præfatione ſuâ ad tractatum de Febribus, ubi ſatis apertè declarat, praxin medicam à doctrinâ ſuâ parùm, aut nihil immutari, eò quòd Remedia ab experientiâ comprobata (fuere autem ab initio ferè omnia Empirica) eadem manere debeant, ita tamen ut morborum cauſis, meliùs aliquandò perſpectis, certiori ſaltem methodo ad curationem procedatur.

Verùm utcunque res fuerit, nova hæc febrium doctrina penitùs refutanda eſt, vel ea potiſſimùm ratione, quòd quorundam phænomenῶν, relictis veterum placitis, ſolutiones inanes rejiciat, neque ad vulgaria ignorantiæ ſubterfugia ſe, cum Ormonenſi Medico, ſimùl recipiat. Itaque hoc penſum, ut *Meara* feliciùs exequatur, totius materiæ Synopſin tradere, ſive monſtrum à ſe debellandum, delineare aggreſſus; revera quiddam monſtroſum, ſed tale ab ipſo factum, imprimis exhibet: Perindè ac ſi cum larva luctaturus, ipſe nudum ſibi Sceleton comparaequal, quod nec carne obductum, nec ligamentis, aut articulis connexum, & malè cohæreat, & facilè dejiciatur. Nam doctrinæ *Williſianæ* capitibus præcipuis, ſaltem quæ decus, & probationem rebus aſtruerent, prudenter omiſſis, ea tantùm quæ facilius refelli poſſe videbantur, in medium protulit; mòx ubi in

in pauciora quædam Theoremata, haud viceſimam totius materiæ partem, argumenta dicam, an convitia quædam ſtrinxerit, tanquam de bellua devicta, ſeriò triumphat, & pulchrum canit ſibi Epinikion: quàm immeritò autem ex ſequentibus patebit.

CAP. II.

Febrem rectè à Williſio *deſcribi oſtenditur, contra* Mearam.

Agedum verò, hîc incipit Vir Egregius Argumentorum tela in *Williſium* contorquere, & primò ut oſtendat quid in Logica poſſit, quàm ubique crepat ſenex bonæ ſpei, arietat in febris deſcriptionem, ab eo poſitam; eamque calumniatur, quia non eſt *definitio perfecta, conſtans ex Genere, & Differentia; ubi loco generis ſubjectum, & cauſa efficiens, atque loco differentiæ Cauſa formalis poni debuerant.* Quid ni æquo jure poterit & Anſerem culpare, quia Cygnus non factus ſit? quippe *Williſius* ſe febrem deſcribere tantum profitetur: forſan quia putavit rei, cujus natura admodum lata, & diffuſa eſt, quæque ſpécies ſub ſe multiplices, & difformes continet, definitionem exactam vix quadrare. Attamen quid ſi dicamus, vel invitâ *Mearæ* Dialectica, *febrem* hîc *rectè definiri*, atque *ſanguinem* eſſe *ſubjectum*, ejuſque *motum inordinatum*, & *efferveſcentiam* eſſe *febris* cauſas *formalem*, & *efficientem*?

Profectò, Argumenta quæ *Meara* producit, hanc aſſertionem minimè convellunt: Nam primò ſatìs prolixâ argumentatione (quam quidem ille, ne ignorent poſteri, *quantum verſatus ſit in bonorum Authorum monumentis*, ex *Sennerto* lib. *de Febribus*. cap. 1. ſuffuratus eſt) evincere nititur, quod *calidi innati mala temperies, ſit febris cauſa tum formalis, tum efficiens*; cumque calidum innatum in partibus ſolidis conſtituerat, infert ipſe, *febris eſſentiam, non in ſanguinis*, ſed in *partium dyſcraſia conſiſtere*, p. 14. Quam ſubtiliter, & acutè hæc! Ergò ſecundum Te omnis febris erit Hectica; nempe ſi omnis ſubjiciatur in ſolidis partibus, nulla erit in ſanguine: nam diſcrimen inter febrem Hecticam, & Synocham, vel *Galeno*, & priſcis medicis (quos ita revereris) judicibus, ſtatuitur, quod *hæc in ſanguine*, ac *illa in partibus ſolidis fundatur*. Sed probat *Vir Doctiſſimus* febrem non eſſe in ſanguine, *quia cum omnes corporis viventis actiones à principio vitæ participe oriantur, ſanguis autem in partium viventium cenſum non debeat admitti; ſequitur ſanguinem quantumvis benè diſpoſitum, non rectè ſtatui actionum corporis viventis cauſam efficientem, proindeque nec malè diſpoſitum, cauſam actionis vitioſæ.*

Hîc contra Rationem primò, & ipſius Senſus teſtimonium, negas ſanguinem vitæ participem, cum ſit ipſius vitæ fons, ejuſque, uti ac animæ ſenſitivæ, ſubjectum immediatum, id quod ex obſervatione *Harvei* liquidò

con-

conſtat; vel (quia hujus authoritatem contemnis) tui ipſius oculi (modo in Anatomicis ſis quicquam verſatus) Te doceant, ſanguinem primò vivere; quinetiam Sacræ literæ hoc clare teſtantur, ubi ſanguinis eſus interdicitur, *quia ſanguis animalium vita eſt:* textus Hebraicus quiddam amplius ſonat, nempe *ſanguinem eſſe animam,* unde impietas, quam *Harveio* imputas, in *Te* potius redundat, qui hæc ignorâſti: Sed de ſanguinis vitâ infrà fuſius diſſeretur, ubi oſtendemus ſanguinem eſſe caloris principium, atque *calidum*, quod dicitur *innatum*, omninò à ſanguinis influxu pendere; unde facilè ſequitur, non *calidi innati ametriam*, ſed ipſius ſanguinis dyſcraſiam eſſe febris cauſam.

P. 10. At verò profertur hic ingens, & plane Giganteum telum. *Sanguinis effervescentia non eſt cauſa febris, quia effervescentia ſanguinis poteſt eſſe ſine febre, & febres ſine effervescentia ſanguinis.* Hic aliquid dicis, ſed probes; nempe, quod *febris poteſt eſſe ſine immodica ſanguinis effervescentia, aut motu inordinato; patere aſſeris in febre Hectica, quæ citra obſervabilem ſanguinis motum, aut fervorem, partium ſubſtantiam depopulatur.* Itane credis ſanguinem in febre Hectica ſupra modum non effervescere? undenam igitur in hoc morbo, pulſus creber, & celer, genarum rubedo, calor in volis manuum, & ſudores nocturni? De Hectica rectè obſervavit *Doctiſſimus Williſius*, eam ſæpiſſimè à pulmonum, quandoque etiam ab alia-

aliarum partium ulcere inteſtino procedere; quod etiam *Galenus* innuit, qui lib. de different. febr. 1. c. 9. ſcribit, ſe *ex coli inteſtini inflammatione diuturna, ut & renum, & veſicæ ſimilibus affectibus, Hecticam febrem ortam vidiſſe.* Dicas Tu igitur, quî poteſt ulcus in loco privato latitans, calorem in ſolidis totius corporis partibus accendere, niſi quod prius labem ſanguini aſpergat, ipſumque effervefaciat; etenim ſanguis impura ulceris ſanie inquinatus, nutrimenti laudabilis loco particulas acres, ac irritativas, quæ nempe cum particulis, cujuſque membri inſitis, effervefcunt, apponit. Hoc *Doctiſſimus Williſius* de febr. c. 11. clare oſtendit; licet Tu illum febris Hecticæ conſiderationem omnino præteriiſſe falſò affirmes; itaque objectionis tuæ pars una corruit: videamus quo fulcro altera innititur.

Sic arguis; *quòd ſanguis citra febrem ultra modum ferveat, & æſtu mirabili cieatur, luculentam faciunt fidem, Scorbutus, Rheumatiſmus, multi morbi cutanei, narium, & hæmorrhodium fluxus ſanguinolentus, ac profluvium menſium,* p. 11. Huic facilè erit referre, quòd, licèt in ejuſmodi caſibus ſanguis commovetur, tamen non propriè effervefcere dicatur, ſaltem non ejuſmodi effervefcentiâ, quam *Williſius* ad febrem excitandam requiri aſſerit; nam ille vocabulum Effervefcentiæ, quâ febrem deſcribit, explicans, dicit eam ejuſmodi liquoris cujuſlibet turgeſcentiam eſſe, quam in vino deprehendimus, cum ob ſulphur exaltatum, aut rem non miſcibilem ei confuſam, im-

immodicè ebulliat; noſtro Idiomate vocatur (*fretting of wine*) quare & ſanguis non niſi ob particulas ſulphureas, aut ſpirituoſas nimis exaltatas, vel propter particulas Heterogeneas ei intimè confuſas, effervefcere dicetur. Hinc ſequitur, non omnem ſanguinis perturbationem effervefcentiam ejus appellari debere: nam à vini potu, exercitio citato, & ob multas alias cauſas ſanguis perturbatur; ſed quia denuò ſtatim ſedatur, effervefcentiæ nomen non meretur. Præterea in *Scorbuto*, *Rheumatiſmo*, *morbis cutaneis*, & ſimilibus, plerunque ſanguinis particulæ ſalinæ exaltantur, ideóque commotæ, liquoris ſanguinei inordinationes quaſdam cient: at ſiquidem particulæ iſtæ ſalinæ ad accendendum ſunt minus aptæ, febrem generalem non inducunt: quandoque tamen prædicti affectus, quatenus particulæ ſalinæ perturbatæ, etiam alias inflammabiles commovent, febrem anómalam, aut febriculam adjunctam habent.

Quod autem ſpectat ad hæmorrhagias immenſas, abſque febre contingentes; cuivis ſedulò obſervanti conſtabit, ſæpe febriculam quandam ejuſmodi ſanguinis eruptiones præcedere, cujus augmentum ab evacuatione iſta nō rarò prçcavetur, nempe morbi fomite foràs ejecto. Vt plurimũ verò immoderata ſanguinis profluvia à duabus cauſis dependent, quæ tales effectus ſine febre, immo ſine quavis immodica perturbatione producere valent: nempe in Scorbuticis, aliiſq; hæmorrhagiæ obnoxiis partium tonus valde laxatur, ac fibrç debilitantur,

ut

ut vaſorum oſtiis minus conſtrictis, ipſa ſæpe dehiſcant, & prorſus aperiantur; quare cum ſanguis, ſale fixo multum imbutus, arteriarum oſcula facilè reſeret, & venarum difficulter ſubeat, nihil mirum eſt ſi crebrò foràs erumpit: Præterea in illis caſibus ſæpe adſunt ingentes viſcerum obſtructiones, ut ſanguis eorum anfractus liberè pertranſire nequeat; Quin vario obice hic, & circa interiores corporis partes anguſtatus, neceſſe habeat verſus extimam ſuperficiem copioſius deferri, & ſæpe, quà data porta, exire. Atqui ut ſanguis alicubi exitum inveniens ubertim prorumpat, effervеſcentiâ nihilo magis opus eſt, quam ut idem è vena pertuſa (quod equidem aliquando ad animi deliquium evenit) ſponte ſua effluat. Quod attinet ad fluxum menſtruum, videtur quòd ſanguis in eo, ad turgeſcentiæ plenitudinem aſſurgens, effervеſcere incipiat; ſed quoniam maſſa ejus ab evacuatione iſta ſtatim depletur, & eventilatur, ideò temperiem ſervat, atque particulis tum ſpirituoſis, tum ſulphureis ultrò ſubſidentibus, effervеſcentia, ſaltem quâ febris accendatur, ceſſat, & pervertitur: E contra obſervare eſt interdum, quando fluxus menſtruus ſubito ſupprimitur, febrem ſuccedere; nempe quia ſanguis effervеſcere incipiens, non ſtatim eventilatur, ſed à particulis ejus fermentativis intus cohibitis, tota maſſa fervorem concipit, ac demum in effervеſcentiâm febrilem erumpit: Ex his liquidò patet quomodo fluxus ſanguinolenti, abſque inſi-

gni

gni ſanguinis efferveſcentia contingunt: Quare *Hiſtoria de Balman*, & *Fœminâ Briſtolienſi* allegatæ, pro Te nihil faciunt, niſi forte ut *Hibernis* & *Briſtolienſibus* innoteſcat, Te ſemel ad *Dominum Theod. Majern* literas dediſſe. Poteram ego exemplum hæmorrhagiæ longe admirabilioris, quam quæ à Te adducitur, hic proferre, nempe de Puella cui per ſexennium ſanguis quotidie ad 5, vel 6 uncias, & non rarò ad libræ pondus erumpere ſolebat, modò ex naribus, modò ex auribus, modò ex hoc, aut illo oculi alterutrius cantho, interdum ex pulmonibus; nam quolibet die, & nocte ex uno, aut pluribus horum locis erumpebat, ac inſuper menſtrua ſtatis periodis ordinatè profluebant: Sed Tu forte hunc caſum minimè mirabilem arbitrabere, quoniam puella, ex præſcriptis *Doctiſſimi Williſii*, remediorum chalybeatorum uſu, contra quam ægri à Te tractati, perfectè ſanabatur; ac etiamnum apud *Wanting* in agro *Atrebatenſi* nupta, & plurium natorum mater vivit, valetque: Obvium eſt in hoc caſu vaſorum oſcula nimis laxa, & patentia fuiſſe: ideoque poſtquam uſu chalybis, & ſanguinis craſis emendatior, & vaſorum ora conſtrictiora redderentur, hæmorrhagia iſta ſtupenda ceſſavit. Sed ad *Mearam* noſtrum revertamur.

CAP.

CAP. III.

Succorum nervoſi, & nutritii doctrina aſſeritur contra Mearam.

EN hîc grave crimen *Williſio* objectum, nempe quod *multa dicat, ſed nihil probet.* H. e. quod non ipſius more, propoſitiones minimè cohærentes, velut lapides nullâ arte, aut cura, ſed tumultuaria ferè opera fortuitò commiſſos, & ab invicem facile diſceſſuros, ſyllogiſmis tantum, & capreolis, è Dialectica mutuatis, inter ſe vinciat, & connectat: Sed ego dicam tibi, ne neſcias, in diſquiſitionum methodicarum inſtitutis, velut in ſtructuris apta ſymmetria fabrefactis, haud tale quidpiam requiri: nam fundamento ſtabili, ac arte poſito, ubi ſaxis bene quadratis, & ſibi mutuò adaptatis, ædificium aſſurgit, ferramentis iſtis, fibuliſque nihil opus eſt: Itaque *Doctiſſimus Williſius*, quia priuſquàm de febribus diſſertationem inſtituit, doctrinam fermentationis, illi præviam, & baſeos loco jactam, fusè explicaverat, tum ſanguinis Anatomiam, cæteraque omnia quæ ad Pyretologiam firmiùs ſuperſtruendam facere videbantur, experimentis, & inſtantiis confirmaverat; parùm neceſſe habuit in ſequentibus methodum ſuam ſpinoſis Logicæ elenchis turbare, adeóque aſperam, & incultam reddere.

Verùm inſtat Vir egregius, *ſuccum nutritium,*

tium, quinimò, & nervoſum à *Doctore Williſio* gratìs aſſignari, cum *tales reverâ in corpore humano non reperiantur*. De ſucco nervoſo perpendat Ille quæ ab Authore noſtro in Tractatu ſuo *de Cerebri Anatome* ſcripta ſunt, & argumenta pro exiſtentia, & uſu ejus ibidem allata diluat, ſi poſſit: Circa alterum ſuccum poſtea à me plura accipiet. Interim à *Williſio* parumper divertit ille, & viros alios celeberrimos, *Doctores* ſc. *Harveum* & *Gliſſonium* auſu æquè temerario, ac inani adoritur: Quas contra *Gliſſonium* attulit argumentorum umbras, præterire debeo, quoniam mihi nefas ſit, præoccupare Viri Doctiſſimi propriam defenſionem, qui optimè poteſt, & facilè nullo cum negotio objectiones *Mearanas* refellere. Interim dum illas *Mearæ* in Doctiſſimum Virum animadverſiones perlego, non poſſum non advertere quoſdam illius, errores dicam, an obſtinatas contra veritatem opiniones: Neque enim circulationem ſanguinis, quàm ſenſui demonſtrare facile cuivis, ac promptum eſt, eum adhuc negare pudet, dum ſanguinem ad partes nutriendas, per *arterias*, *aut venas deferri* autumat, p. 33. Vir egregius incertus utro ductu ſanguis ad partes feratur, ſapienter facit quòd ambos ſimul innuit, cùm ſi motum ſanguinis circularem intellexiſſet, planè ſciret venas ſanguinem à partibus omnibus verſus Cor referre, deferre autem nulli. Deinde acutè admodum de nutritione diſſerens, facultates quaſi

quaſi tot famulorum miniſteria conſcribit, ut ſit alia *concoctrix*, alia *retentrix*, alia *expultrix*; cujuſmodi Scholarum nugæ, nebulæque, à quo Philoſophia experimentis inclaruit, evaneſcere debuerunt.

CAP. IV.

Sanguinem ſanguificare juxta Harvejum.

P. 37. JAm *ſucci nervoſi figmento ſatis ut arbitror diſcuſſo.* Quin ego arbitror Te ſuccum nervoſum qualem *Williſius* deſcripſit, non omninò diſcuſſiſſe; immò nè unum argumentum, aut rationis umbram contra exiſtentiam ejus protuliſſe, aut proferre poſſe; probare Tu quidèm conatus es contra *Clariſſimum Gliſſonium*, ſuccum nervoſum non eſſe nutritium; quod ſi quis daret tibi, quid impedit quo minùs idem Liquor ſpirituum animalium vecturæ inſerviat? Profectò niſi ſpiritus hoſce in Cerebro, & nervoſo genere ſcatentes tibi negare animus ſit, etiam hujuſmodi ſuccum, qui iſtis pro vehiculo eſſe poſſit, ibidem ſcaturire, concedas, neceſſe eſt; quare tu contra *Williſium hîc ſupponere mavis quàm probare.*

Sed eccum, aliud gravius crimen, non modò *Williſio* objectum, ſed etiam *Harveo*, nempe quòd *Hæmatoſeos munus ab iis ipſi ſanguini attribuatur:* nam quid tunc fiet de facultatum ſc. *attractricis*, *alteratricis*, *retentricis*, *concoctricis*, aliarumque in his,

atque

atque illis viſceribus diſpoſitarum miniſteriis; ingens hoc famulitium utique proſcribetur, ſi ipſe ſanguis nutrimentum ſuum aſſimilet: Ideóque *Harvei*, qui hoc primò aſſeruit, theoremata, nè in poſterum ἀνεξετάστως & ἀβασανίστως illa admittantur, ſtatutum eſt *Mearæ* (ſi Diis placet) omnia ad examen revocare. Ubi nè antiquum minùs obtineat, aut videatur paululùm receſſiſſe ab arte, & naturâ ſuâ, quibus ille dicteriis non auſus eſt, & memoriam violare; & turbare cineres, nempe illius viri, cujus nomini non ſolùm *Britannia*, ſed & exteræ gentes, & quicquid ubique Literatorum eſt, ultrò aſſurgunt? At verò *Ormonienſis* quiſquam ut *Harveum* pro *abſurdo*, *ridiculo*, & *impio* habuerit? (Ea quippe *Mearâ* vox eſt, tanquam *Ranunculi è paludibus Hibernis*, naturâ invitâ orti, invitâ modeſtiâ coaxantis): Sed jam poſtquam moderationem hominis vidimus, argumenta ejus expendamus, ſi quid forte in *Harveum* protulerit ſolidiùs quàm verecundè! Et primò doctrinam utriuſque ſive Hypotheſin ſimul collectam, generaliùs adumbrabimus, ut deinde argumenta, eorumque vires, & pondus, quaſi ad libram, ſingula æſtimemus. *Inſigniſſimus Harveus* animalium generationes, eorumque prima rudimenta & formationes ſedulò explorans, experientiâ ſatis luculentâ comperit, viventium productiones non fortuitò atomorum concurſui attribuendas eſſe, ſed virtutem, ſeu potentiam quandam ſummè architectam, admi-

mi-

mirandis iſtis operibus interſeri, cujus directione animata quævis in ſpecies ſibi deſtinatas, cum apta membrorum, & viſcerum omnium conformatione fingerentur; quódque virtus illa plaſtica, quæ corpus animatum format, ac regit, cujuſque *anima* dicatur. Porrò ſiquidem inter ipſas corporis partes, quæſtio eſt, quæ ſint priores, nobilioreſque, à quibus cæteræ, quoad ſuas, tum productiones, tum operationes dependent; facilè ſequetur parti iſti, quæ ante alias producitur, quæque ipſius animæ ſubjectum immediatum eſt, principatum ipſum deberi. Hanc verò demonſtratione oculari conſtat eſſe ſanguinem: quare cum ſanguis ante viſcera quævis formata exiſtit (ſaltèm ante Hepar, & Lienem, quæ vulgò ſanguificare perhibentur) cumque iſte à primo fœtus conceptu, inſtar ignis accenſi, micare incipit, ejuſque flamma ſine viſcerum ope indies dilatatur, quid obſtat quo minus ſanguis iſte per ſe nutrimentum ſuum accipiat, & aſſimilet, quodque materiam partibus aliis primò formandis, & poſtea ſemper enutriendis ſuppeditet?

E contra autem *Meara* pro dilectiſſimo ſuo Idolo, ſc. *calido innato*, (quod tamen abſque ſanguinis influentia nihil eſt) acriter contendit: quare hujus dominium aſſerendum ſtatuens, moderamini ejus functiones omnes aſcribit: porrò quia calidum iſtud intra partes ſolidas hoſpitari credidit, iis facultates neſcio quot, & quales attribuit,

qui-

quibus ſingula quævis œconomiæ animalis penſa abſolvantur: interim ut ſanguis non ſit omninò pars corporis, ſed quiddam ſecundariò productum, quodque per ſe nihil efficiat, ſed tantùm motibus, ipſi per alias partes impreſſis, obſequatur.

Hæc totius controverſiæ ſumma eſt, in quâ non ſatis mirari poſſumus pertinacem *Mearæ* obſtinationem, qui cum veteribus errare maluit, quàm veritatem, indubitatis recentiorum experimentis erutam, comprobatamque, amplecti: Nam ad ſenſum patet ſanguinem viſceribus, ac partibus aliis omnibus, priorem eſſe: Aſſerit tamen ille ſanguinem omninò iſtorum viſcerum ope fabricari, ac quoad motum regi: Præterea quid perſpicuè magis liquet quàm animam (irrationalem intelligo, quæ nobis cum brutis animalibus communis eſt) in ipſo ſanguine fundari? cùm enim anima illa ſit corpori coextenſa, cúmque, uti *Williſius* rectè obſervat *Anat. Cerebr. cap.* 11. ejus duæ ſint partes, nempe una flammea, ſeu vitalis; ac lucida altera, ſeu ſenſitiva: prior iſta in ſanguine continetur, adeò ut animalium vita ſit nihil aliud quàm ſanguinis in corde accenſio, ejuſque intra vaſa deflagratio: Porrò animæ pars lucida, ſive ſenſitiva omninò à ſanguine procedit; quippe ſpiritus animales ſunt tantùm ſpirituoſæ, ac ſubtiliſſimæ ſanguinis particulæ in cerebrum extillatæ. Hinc ſicut vitæ primordia à ſanguine accenſo, & primò micante ducuntur; ita cùm ſanguis, aut velut oleum

à lampade, ita ſubtrahitur, ut accenſio ejus perennari nequeat; vel eventilatione prohibitâ, tanquam flamma occluſa, ſuffocatur; vel quando miaſmate maligno, aut venenato tactus, extinguitur, etiam vita animalium perit. Profectò viventia perfecta intereunt, non ob calidi innati defectum, ſed quia ſanguinis accenſia inhibetur: partes ſolidæ pertundi, dividi, ſecari, ac mille modis abſque vitæ periculo vulnerari poſſunt; at cùm ſanguis nimis profunditur, aut, actione cordis impeditâ, circulatio ejus interrumpitur, tum, ſtatim anima ſenſitiva diſperditur: Porrò ubi ſanguinis influxus à particulari quovis membro inhibetur, quid tunc tuum *calidum innatum* poteſt? certè nec ſeipſum, nec partes continentes tutari valet, quin brevi iſtæ ſphacelo corripiantur. Quapropter cùm ſanguis animæ, ac vitæ potentiam in ſe contineat; quid in ſanguificandi, immò & partes ſolidas enutriendi munera ei concedamus? Sed libet hîc *Mearæ* in *Harveum* animadverſiones particulatim expendere.

Itaque animadv. 1. p. 39. arguit *Meara*, *Quòd ſanguis non poteſt chylum in ſe convertere, quia non poteſt recrementa ejus, nempè bilem, & melancholiam, ſecernere & in veſiculam felleam, & in lienem deponere.* Hic videtur *Meara*, pro captu ſuo, (in coquinariis magis, quàm in chymicis verſatus) rerum ortus, & productiones æſtimare; nam hæmatoſeos opus non niſi partium organica-

rum,

rum, velut plurium manuum adminiculis, & miniſteriis peragi poſſe credit; eodem forſan ritu ac in pulmento conficiendo fieri aſſolet; cùm ſi *naturæ* (uti ipſe de ſe prædicat) *conſultiſſimus eſſet*, intelligere potuerat, ſanguinem in corde, ac vaſis, non ſecus ac vinum in dolio, propriæ fermentationis opere, & virtute elaborari, ac ad perfectionem evehi; nimirum ſpiritus, aliaque principia activa, ubi motus libertatem adepta ſunt, ſeſe explicant, inque alias particulas craſſiores agentia, eas ſubigunt, quod in iis congener eſt, ſibimet ipſis aſſociant, quod Heterogeneum, ſecernunt: profectò ſanguis ſpirituum, nec non ſalis, ac ſulphuris copiâ turgeſcens, propter ejuſmodi particularum δυνάμεις, & ἐνεργείας, non modo in corde fermenteſcit, inque vaſis, velut intra machinæ hydraulicæ canales circulatur, ſed inſuper in chylum ſibi jugiter allatum; ac infuſum, agens, particulas ejus ſubigit, ac minutiſſimè confringit, quod homogeneum eſt aſſimilat, atque fœculentias craſſiores, & aduſtas (quas *Meara* melancholiam, & bilem appellat) in veſicam felleam, ac lienem, tum etiam ſeroſitates in renes deponit, particulas autem nutritias partibus ſolidis affigit. Sed reponit *Meara contra naturæ providentiam eſſe, chyli impuritatibus ſanguinem, in ſpiritus vitales, & animales iturum, inquinari, quas in promptu ſit eliminare, priuſquam in cordis thalamos ferantur.* Mirum profectò Te Bilem quam ubique

evomis non intelligere, & cujus copiâ nimiùm turges, ejus ortum, atque naturam nondum capere; Nempe credis Tu bilem, & melancholiam è chylo immediatè, & antequàm ſanguini miſcetur, in viſcera iſtæc deponi: Sed dicas velim quibus viis hæc fiet; profectò ſi partium iſtarum, aliarumque Anatomiam, vel modicè calluiſſes, neque hoc unquam aſſerueras, neque potueras, opinor, tot paſſim errores, aut ipſe, admittere, aut *Harveo* imputare: nulli enim ductus præter vaſa ſanguifera, & nervos, quicquam ad Hepar, aut Lienem deferunt. At multò ſubtiliùs diſputas contra ſanguinis virtutem nutritivam; nempe *ſi ſanguis alimentum ſolidis partibus apponit, ergò apponit ſeipſum, quia alimentum primò in ſanguinem convertitur; ſin ita, vel una pars ſanguinis aliam apponit, vel unaquæque ſeipſam.* An non hîc obvium eſt concipere, quod alimentum primò elaboratur in ſanguinem; dein à diuturnâ iſtius ſanguinis circulatione, accenſionéque quædam particulæ ejus ampliùs concoctæ in humorem glutinoſum, ovi albumini analogum, maturantur, qui ſc. ipſum eſt nutrimentum ſolidis partibus apponendum: Dein quod ſpectat ad appoſitionis modum, ſi intelligere potes quo ritu fluvius inter ſaxa, & Tophi aſperitates decurrens, iis lanuginem limoſam affigit, non eſt ut perquiras quomodo ſanguis particulas nutritias ſolidis partibus apponit; enimvero tales particulæ ſanguini commixtæ cum torrente ejus ad par-

partes omnes convehuntur, ad quas cùm adpellunt, particulæ hæ poris, & meatibus hiſce, illæque illis, prout eas invicem adaptari contingit, adhærent, aſſimilantúrque. Vide quàm facilè ſubtiles tuæ argutiæ, ſicut aranearum telæ, difflantur. Sed reponit *Meara quod partes potiùs aſſimilantur ſanguini, quàm ſanguis partibus.* Dico ſanguinem, quamdiu quoad craſin, & motum rectè habet, particulas nutritias partibus ſolidis affigere, eaſque ibidem aſſimilandas relinquere; eundem verò debitò acriorem & citatiorem factum, non raro ſolidarum partium ſubſtantiam abſumere, earúmque particulas delibatas in ſe rapere; uti & torrens rapidior uliginem ripis non affigit, ſed etiam priùs affixam deterit, & abſorbet.

Animadv. 2. p. 41. Ad inſtantiam tuam; quòd *definitio partis ſanguini haud convenit, cùm non ſit toti cohærens;* quid ſi dicamus ſanguinem toti cohærere? Nam ſanguis per totum corpus animatum diffuſus eſt, ac in eo inſeparabiliter manet; in quantum ſc. à toto, aut quolibet membro, abſque ſubjecti interitu, penitus divelli nequit; an nihil eſſe partem concedes, niſi quod toti immobiliter accreſcit? an non fluvius perpetim decurrens, æque ac ſtabile ſolum, regionis cujuſpiam pars cenſeri debet? Interrogo utrùm anima bruti non ſit quædam pars ejus, illud tamen haud toti, velut tabulato, compingitur: reverà ſanguis cùm ſit animæ vehiculum, ſimili ritu ac ipſa anima corporis pars habeatur.

Animadv. 3. *p.* 42. Frivolum eſt hoc quod aſſeris, *ſanguinem ad quamlibet corporis partem injuriâ graviori laceſſitam accurrere, non vi propriâ, ſed facultatis, corpus regentis, imperio:* nam quænam iſta facultas corpus regens, niſi anima? vel, ubinam iſta eminèntiùs hoſpitatur quàm in ſanguine, ac in ſpirituum animalium è ſanguine procreatorum ſyſtaſi? prout ſuprà oſtendimus. At Tu potiùs quàm ſanguinem cum *Harveo* quicquam perſentiſcere concedes, ad *Antiperiſtaſin*, *Antipathiam*, *Sympathiam*, aliaque ignorantiæ ſubterfugia te recipere & malis, & neceſſe habes.

P. 43. Dicis, *ſanguinem ab aliquâ corporis parte in generatione pendere, partemque unde ita dependet illo eſſe priorem.* Nonnè tu hoc *ſupponere mavis, quàm probare?* Sed cur non partem illam nominâſti? Certè hoc non auſus es ne facilè refuteris: quippe ab ovi inſpectione conſtat ſanguinem ante reliquum corpus exiſtere; ſed Tu *etiam ova incubata ſedulò te inſpexiſſe venditas*, idcirco eruditè aſſeris *in pulli fabricâ ſanguinem, & reliquas partes in ovo ex albumine, & vitello formari*; cùm aliorum præter Te omnium obſervatione conſtat, pullum ſolummodo ex albumine fabricari: quare vitellus, poſt formationem ejus ferè integer manens, atque intra abdomen receptus, pullo, tum in ovo adhuc exiſtenti, tum poſtea excluſo, enutriendo inſervit. Ita inanes tui conceptus te ad quodlibet vel contra ſenſuum indicia affirmandum

dum paſſim cogunt. Certè tum egregius opinator adprimè dignus eſt; qui veterem medicinam collapſam reſtituat.

Animadv. 4. *p.* 45.

Hæc paragraphe ſolummodo lituram meretur, quia nihil præter veſanum convitium, ac impudens mendacium continet. Harveum *ridiculè egiſſe dicis, eumque aſſeruiſſe ſtupendam hominis fabricam non niſi fortuitò conditam*, cùm *Harvei* verba haud tale quidquam, ſed potiùs contrarium ſonant.

Animadv. 5. *p.* 46.

Contra *Harveum* è veteri logicæ tuæ penu egregiè argumentaris, *ſi modo ſanguis receptaculis ſuis ſit prior, ergo vel tempore, naturâ, aut dignitate; at non tempore, quia continens, & contentum, qualia ſunt ſanguis & receptacula ejus, cùm ſunt correlata, ſunt ſimul tempore; ergo.* Putas Tu fortè, quæ tua eſt verecundia, etiam hoc argumentum ſolutione dignum, & putes per me licet *Meara*, dummodo à nobis non expectetur: nam qui hujuſmodi nodos expediant facilè invenias inter Tyrones Philoſophos, aut immaturos, & Tui ſimiles Sophiſtas. Sed perge nugari: Neque enim minùs inane, ac frivolum illud, quo mox arguis *omnes partes corporis naturâ priores eſſe ſanguine, quia finis ſanguinis eſt nutritio partium; naturâ autem prius eſt partem eſſe, quam nutriri:* pari ratione concludere poſſis, pullum ovi vitello priorem eſſe, quoniam hic nutrit; ac iſte nutritur: Verùm te intelligere oportuit *Meara*,

ſanguinem ab initio materiam pro corporis fabricâ, dein partes pro ejuſdem nutritione ſuppeditare. Itaque in poſterum opinor, aut curabis ut ea meliùs intelligas de quibus ſcripturus es, aut quæ nondum capis utique tacebis; nam quæ protuliſti hactenus, debuerunt ſanè pueris in trivio venditari, utpote Philoſopho indigna, & ſcriptore, & lectore.

Animadv. 6. *p.* 47. Cùm *Harveus*, ceſſante omni Cordis pulſatione, in ipſo ſanguine undulationem quandam, & obſcuram trepidationem obſervaſſet, atque exindè ſanguinem ultimò in ſe pulſûs, vitæque authorem retinere concluſiſſet; quàm ineptè Tu infers nihil ampliùs eſſe, *quàm ſi aqua pelvi contenta, ad motum vaſis continentis moveatur?* quaſi moribundo animali ſpiritus vitalis è ſanguine erumpens, inteſtinum quendam iſtius liquoris motum non poterit efficere.

Animadv. 7. *p.* 47. In hoc loco cum *Harveo* agis, non malevolè tantum, ſed perfidè, ubique vanus, & futilis, hìc mendax etiam & fraudulentus. Citat ille *Ariſtotelis* verba *è c.* 3° *l.* 2di de generatione, ubi Philoſophus ait *omnem animæ, ſive virtutem, ſive potentiam corpus aliud participare videri*, *idque magis divinum quàm ea quæ elementa appellantur*; quod idem Philoſophus dicit *propterea reſpondere elemento ſtellarum*: Tu autem *Harveum* aſſerentem inducis, *Sanguinem corpus aliud divinius participare, ac ſupra elementorum vires agere, & eſſe elemento ſtellarum analogum*: quæ verba ab *Harveo* nuſ-

nuſquam dicta ſunt, immò à ſenſu ejus ſunt prorſus aliena; ita ut reprehendat eos, qui *ſpiritum aliquem à ſanguine diſtinctum quærunt, deoſque in ſcenam advocant.* Itaque pro Tuâ modeſtiâ, qui nimio plus fronte, parùm Cerebro vales, Illuſtriſſimi viri non ſolùm verba torquere auſus es, ſed & adulterare ſenſum, & prorſus invertere; atque hoc eo tantum fine, ut cum aſſertione hac *Harveo* imputatâ, à te fictâ, contrarias ejuſdem Authoris ſententias committendo, protinus, ſeu datâ, ſeu arreptâ occaſione improbè exclamares, *Hic candide Lector magni illius philoſophi, & medici quidlibet è quolibet deducentis nervoſum ratiocinium attentè conſidera & mirare.* Quin potiùs hìc candide Lector aſpicias veteris medicinæ egregium inſtauratorem, quem multò ſatius eſt ad *Categorias, & prædicabilia remitti*, quàm ut ſemel attigerit ſanos Authores, quos tam malè intelligit, tam ſceleratè, & inſidioſè tractat.

Animadv. 8. *p.* 50.

Harvei aſſertio quòd ſanguis ſit partim ſimilaris, partim diſſimilaris conſtitutionis, inferiùs perquam luculento experimento illuſtrabitur, & à calumnia tua vindicabitur.

Animadv. 8. *p.* 54. Sed pergit *Meara, quo jure* Harveus *ait ſanguinem eſſe hominis animam, idem jam, ſed minore impietate calorem nativum appellat.* An non tu majoris impietatis reus es, qui negas ſanguinem eſſe

animam? Siquidem hoc dicto, expreſſis ſacræ Scripturæ (prout ſupra allegavimus) verbis contradicis: qui acriter adeò contenta *Maccabæorum* libris vindicaſti, an Scripturæ canonicæ teſtimonio refragaberis? At verò te peſſimè angit, quòd *Harveus* dixerit *ſanguinem eſſe calorem innatum*; nempe ſi corruat tuum calidum innatum, de tota medicinæ tuæ Theoria penitùs actum erit. Sed probo tibi tuo more h. e. Syllogiſticè, quòd tantum ſanguis, & nihil præterea ſit calidum innatum; Quod eſt pars primò nata, & quæ ſola calorem in ſe continet, eumque partibus omnibus aliis diſpenſat, eſt calidum innatum. Propoſitio iſta patet ex ipſis terminis, qui ſunt convertibiles; nam calidum innatum idem ſonat, ac primò natum eſſe, & calidum formalitêr, & effectivè exiſtere: Probo minorem per partes, 1. Sanguinem primò natum eſſe, obſervationes Anatomicæ, ex ovi incubati inſpectione, planè evincunt. Tu autem veſiculam pulſantem ſanguine priorem eſſe contendis, ſed dicas ob quem finem veſicula iſta fabricatur, ac pulſat; nonne ut ſanguinem contineat, & propellat? Ergò cum receptaculum illud omnino ſanguinis gratia producitur, certè pars quæ in formatione fœtus primò intenditur, ipſe eſt ſanguis; qui cum per ſe exiſtere nequit, niſi vaſe aliquo contineatur, veſicula illa, ſc. Cordis rudimentum ab initio formatur, in quo ſanguis velut nobilius productum recondi poterit: 2. Quòd autem ſanguis

guis ſit tantum per ſe calidus, & calorem partibus aliis quibuſcunque diſpenſat, vel hinc patet, quoniam à ſanguine nimìs detracto, aut refrigerato, tanquam ab igne penitus extincto, caloris præſentia, ac diffuſio ubique ceſſat; porrò juxta calorem ſanguinis intenſum, aut remiſſum, gradus ejus in toto corpore proportionatur; cui accedit quòd animalia, quorum ſanguis eſt actu frigidus, uti piſcium quorundam, omni calore, etiam & innato quoad ſenſum deſtituuntur, licèt interim ea corde, & viſceribus, aliiſque partibus, quæ tu calidi innati ſubjectum eſſe prædicas, ſatis inſtruuntur: profectò ſanguinem caloris fontem, & Authorem eſſe infrà adhuc amplius conſtabit, cùm de ſanguinis accenſione dicemus.

CAP. V.

Gliſſonii *argumenta pro ſanguificatione à* Mearæ *animadverſionibus.*

IN ſuperiori capite *Mearæ* objectiones, contra hæmatoſeos munus ſanguini attributum allatas, expendimus, ubi planè conſtat, argumenta (ſi tamen ita dici mereantur) quæ contra *Harveum* profert, tanquam miſſilia in ſcopulum projecta, cum dedecore in ſeipſum reſilire, ejuſque ignorantiam, non minus quàm malitiam prodere. Interim bonus ille vir *Harveum* à ſe devictum ſomnians, *Doctiſſimum Gliſſonium* ad idem certamen

B 5 pro-

provocat, ejuſque rationes pro ſanguificatione allatas, & attentare audet, & refutaſſe confidit.

Cæterùm has *Mearæ* animadverſiones prætertire, ipſumque ad *Gliſſonium*, ut inſigniùs vapulet, remettere decreveram, niſi quod primo ſtatim aſpectu appareret, redargutiones ita futiles, & inanes eſſe, ut minimè deceat *Clariſſimum Gliſſionnm* cum adverſario adeò vulgari in arenam deſcendere. Et verò nè ſic abeat, aut maledicendi licentiâ impunè habita triumphos agat, fas ſit mihi diſquiſitiones ejus eruditas paululùm ventilare.

Itaque primo ſtatim congreſſu argumentum profert, quod non modò *Gliſſonium*, ſed & *Harveum*, *Williſium*, & quoſcunque alios ſanguinis patronos, uno ictu conficit. Dicit Egregius vir, p. 57. *Nullum ſpiritum, ſive liquorem vitalem, in materiâ ſeminali præexiſtentem in ſanguinem abire, ſed partium fœtus ſolidarum lineamenta ex materiâ ſeminali fieri, nurtimentum autem, & vivacitatem illis ex utero materno per vaſa umbilicalia accedere per ſanguinem & ſpiritus indè delatos. Cujus rei argumentum evidens illud eſt, quòd vaſa umbilicalia in fœtu nondum excluſo perforata ſint, & pertuſa, ſigno manifeſto Naturam, quæ nihil fruſtrà molitur, alicujus liquoris per illos canales acceſſum deſtinaſſe, qui nullus alius eſſe poteſt quàm ſanguis maternus*: Et deinde mox addit, *Primum ſanguinem in fœtu inter formandum conſpicuum non generari vel in fœtu ipſo, vel* in

in aliquâ ejus parte, ſed aliundè in fœtus nutrimentum, & *augmentum ſuppeditari.* Miror hoc tibi prius in mentem non veniſſe, nam poteras alias quaſcunque probationes tuas prorſus omiſiſſe; ſi vera ſint quæ nunc aſſeris, diſſertatione ulteriori non opus eſt, tibi palma deferatur; *Tu Phyllida ſolus habeto.* Verùm enimverò hæc aſſertio tua manifeſtè prodit, te nec vaſorum umbilicalium uſum ſcire, nec ſanguinis circulationem omninò intelligere. Dicis, *vaſa umbilicalia in fœtu nondum excluſo perforata eſſe*, & *pertuſa.* Magnum hoc ſecretum, quod paucos præter te obſervaſſe putas; ſed quomodo probas, *hæc vaſa ſanguinem maternum fœtui deferre?* certè hoc *ſupponere mavis*, nam impoſſibile eſt ut *probes*, quin hujus contrarium demonſtrare liceat: quippe ſi vaſa iſtæc ſanguinem maternum fœtui deferant, aut arteriæ, aut venæ illud faciunt: Sed reſpondebis forſan utì priùs, quòd *arteria vel vena*, hunc ſanguinem deferunt: Probo quòd neutræ; 1. non venæ, quoniam hoc eſt contra legem circulationis, ut venæ ſanguinem illàc prorſùm deferant, quia conſtans illarum munus eſt ſanguinem ab arteriis foràs provectum reducere: Porrò quòd arteriæ umbilicales hoc minimè efficiunt, conformatio ipſarum planè oſtendit; nam arteriæ truncus à fœtu ortus ramificationes ſuas in placentam uterinam, inque alias membranarum, quibus fœtus involvitur, partes diſſeminat, manifeſto indicio ſanguinem per arterias umbilicales à fœtu ver-

verſus uterum, & non ab hoc in iſtum deferri.

Sed quis rationum uſus ubi oculi ſufficiunt? aut quid opus eſt ut argumentis probetur quod Autopſia demonſtratur? Nam ſi crebra animalium prægnantium diſſectione conſtet, (conſtat autem planiſſimè) fœtum maxima ex parte formari, & ſanguine per circuitus traducto actuari, priuſquam aut vaſa umbilicalia exiſtant, aut ipſe cum utero materno connectatur: Quis præter te *Meara*, unquam credidit ſanguinem ad fœtum derivari ab utero, cum quo nondum cohæret, & per vaſa quæ nondum ſunt?

Verum ut Te pauliſper edoceam (nam alii ſatis norunt) quem ad modum, atque in quos uſus funiculus umbilicalis producatur, ſciendum eſt ſanguinem, ubi vegetior in fœtu factus, cum impetu quodam circulari incipiat, ſpatio ampliore, & eventilatione quadam indigere; quæ quoniam, uti in excluſis, per reſpirationem, & pulmones obtineri nequeunt, ipſe ſanguis alia ſibi vaſa, in quibus extra fœtus ambitum, refrigerationis gratia expatiari poſſit, nempè arterias excudit; & mox eodem artificio venas, per quas paulùm refluat, & in fœtum regrediatur; ita paulatim hæc vaſa fabricantur, atque in debitam longitudinem producta, tum in ramos, & propagines fiſſa, tandem membranis fœtum involventibus, & placentæ uterinæ inſeruntur; Ita ut fœtu jam auctiore facto, probabile ſit ſuccum quendam nutritium (qui non-

nondum ſanguis eſt, ſed lacti analogus) è placenta ſanguini in venis reduci admiſceri, & ab ipſo fœtûs ſanguine in ſanguinem aſſimilari. Profectò certum eſt, præter hunc ſuccum à venis umbilicalibus abſorptum, alium intra membranas concluſum ab ipſo fœtus ore liguriri, ac intus in ejus cætera viſcera tranſmitti: Ad hunc modum res ſe habet in utero; quamprimum autem fœtus in lucem editur, ac aër reſpiratione attractus in pulmonem admittitur, illicò ſanguis ab eorum ductibus, velut ignis à reverberii clauſi canalibus, priùs excluſus, eos irruit; & proinde non modò liberius ſpatium, in quo circuletur, obtinet, ſed inſuper tanquam ignis in reverberio, ſpiraculis apertis, magis accenditur. Atque ob hanc rationem evenit quod *Harveus* obſervavit, ſc. in fœtu nondum edito, pulmones inſtar hepatis rubeſcere, qui tamen ſtatim à partu coloris albidioris, ac ſi elixi eſſent, evadunt: namque in utero ſanguis minùs inflammatur, ſed tacito incendio gliſcens pulmones ægriùs pertranſit, qui poſtea excluſo fœtu, cùm hæc ſpiracula pateant, in flammam apertiorem erumpit, atque per vaſa pulmonica irruens, parenchyma illud aliquatenus elixat. Poſtquam ad hunc modum pro ſanguinis circulatione pulmonum ductus aperiuntur, vaſis umbilicalibus non ampliùs opus eſt; quare iſta, ſicut etiam canalis arterioſus, dum fœtus in utero eſt, ſanguinem tranſmittens, uſus ſuos amittentia coaleſcunt, ac impervia fiunt.

Uno abſurdo admiſſo mille inſequuntur. Hinc *Meara* poſtquam egregium de ſanguine materno in fœtum derivato commentum finxiſſet, illud etiam oviparis applicat; & contra manifeſtum ſenſûs indicium, *ſanguinem ab ovi vitello per vaſa umbilicalia in pulli rudimentum deferri* autumat: Quod ſi totum conceſſero, pro ipſo nihil faciet; neque enim vitellus eſt ſanguis, aut tunica eum involvens uterus gallinaceus. Utcunque hoc clypeo alias *Gliſſonii* rationes, pro ſanguificatione allatas, ſatis averti poſſe confidit: quare dicit Gliſſonii *argumenta falſo ſuppoſito inniti*, p. 61. & denuò p. 65. ait *falſum in argumento à* Gliſſonio *ſupponi*, ſc. quòd aſſerit ſanguinem primo conſpicuum in ipſo fœtu confici, interim quantum à vero diſtat illud *Mearæ* ſuppoſitum, ſi modo rem intelligere ſatagat, quoniam aliis non credit, ipſe videat.

P. 64. Contra *Gliſſonium* arguit *Meara* ſanguificationem non fieri per aſſimilationem, quia *aſſimilatio, cùm ſit perfecta, & abſoluta nutritio, ſanguini non competit, ſed potius generatio*, cum ſit res inanima. Hìc ſupponit *Meara*, tantùm animalia nutriri, vel ſanguinem eſſe prorsùs inanimem; cujuſmodi ſuppoſitum ejus omninò falſum eſt, nam & nos ſupra probavimus ſanguinem animatum eſſe, & plantæ quæ ſunt inanimes nutriuntur.

P. 67. Sed inſtat ille *ſanguinem ſicut inanima, quamvis majorem molem acquirat, non creſcere, aut nutriri, quia id fit per juxta poſitionem*

tionem, non per intus receptionem, quæ fit per organa & ab interno principio. Dico interna ſanguinis principia, ſc. imprimis ſpiritus ejus, multò potiùs quàm quæ ſanguificationis organa dicuntur, in particulas ſucci nutritii agere, eas alterare, & alias ab aliis ſecernere, ac demùm quæ ipſi congruæ ſunt, in ſe ſuſcipere, & prorsùs aſſimilare; aliis interim incongruis ad viſcera, & emunctoria, quæ totidem quaſi incernicula ſunt, amandatis: revera ipſe ſanguis eſt, qui propria fermentationis virtute particulas Heterogeneas Separationi præparat, ac in hepar, lienem, renes, glandulas, aliaque emunctoria convehit, cerniculis interim iſtis nullatenus ad ſe quicquam trahentibus, aut quoquomodo allicientibus, ſed particulas ſanguinis ſegregandas ſolùm excipientibus, ut in cloacas idoneas deponant; niſi fortè & hoc concedendum ampliùs, iſtiuſmodi organa Texturæ, & conformationis internæ beneficio, poros ita configuratos, ſeu diſpoſitos habere, ut tranſitus liquori ſanguineo liber, & accommodatior, excrementis difficilis, aut nullus pateat; unde exuviis hiſce poſitis, ipſe ſanguis non verior quidem quàm fuerat, ſed defæcatior effluit. Hoc reſponſo corruit altera redargutionis pars, in qua *Meara* aſſerit, *ſanguificationem non fieri per actionem ſimilarem; quia tunc fieret per nutritionem:* quid enim impedit quo minùs dicamus ſanguinem, ſicut partes ſolidas, nutriri, cùm particulas nutritias in ſe excipiat, & aſſimilet?

P. 70.

P. 70. Hoc loco malè infers, Gliſſonii *argumentum ſupponere ulteriorem elaborationem requiri ad hæmatôſin, quàm ad partium ſolidarum reparationem*, cùm ille tantum arguat, cor, hepar, & venas, ſi ſanguificent, duplici officio defungi; hoc eſt, proprium nutrimentum, & præterea ſanguinem conficiendi: quare cùm prius magis iſtis neceſſarium ſit, & forsàn utríque non ſufficiunt, ſequetur partes iſtas, materiam pro hæmatôſi allatam, non in ſanguinem, ſed in proprium nutrimentum convertere.

P. 72. Hìc fatetur *Meara* (haud tamen ingenuè, ſed argumenti *Gliſſoniani* vi coactus) *aliquas Galenicorum rationes contra ſanguificationem efficaciter non concludere, ac ſatis eſſe ſi quædam ſint efficaces.* Certè nullam adhuc à te allegatam efficacem fuiſſe ex prædictis planè conſtat. Verùm ſi hâc non ſuccedit, aliâ tentanda eſt viâ; Nam Epimetheus noſter, relictis argutiis, ad experimenta confugit; certè unicum hoc in toto libro occurrit; quo ſimul experiaris Lector & veracitatem hominis, & ingenium.

Itaque *p.* 73. Cùm velit oſtendere ſanguinem ab hepate confici, hoc ait confirmari lactis exemplo, *cui ſi paululum fellis incoxeris, illico pulchrum ruborem acquiret, lacti autem analogus eſt chylus, biliſque nonnihil in ſe continet, ac propterea accedente ulteriore in hepate coctione, ſaturato colore tingitur.* Experimentum tuum melius quadrâſſet; ſi lacti ſantalum rubrum incoxeras, id namque ſuo

colore

colore lac facilè inficiet: Dein quia ſantalum apud vos galenicos Hepaticum audit, & chylus lacti analogus, nimirum illico ſequetur chylum ab hepate non ſecus ac lac à ſantalo rubro tingi. Vis quod res eſt ſeriò proferam, *Meara?* Profectò aut *Briſtolienſium* bilis magis bileſcit, & lac noſtrum veſtro crudius, aut (quod magis arbitror) id Tu nunquam expertus es, quod tamen haberi vis pro experimento, ego Fellis bonam copiam lacti, & ad horam incoxi. Quis fuerat eventus quæris? Spe falſus operam perdidi, & ruborem mihi quidem conciliavi, quem nec Tibi nec lacti potero.

Sed ſatis Tibi conſcius es *Meara*, nec rationes Tuas, nec experimentum illud etiamſi ſuccederet, ſufficere; quarè, quod unicum ſuppetit, decretum eſt Tibi quicquid novi recentiora ſæcula medicinæ, & veterum inventis addiderunt, fortiter negare. Nam *p. 74.* negas *ſanguinem chylo miſceri*, & quaſi hoc minus eſſet, proximis ferè verbis negas *chylum ſanguini miſceri*, perinde quaſi neutri cum altero res fuerit. Sed de chylo quid fiet interim, niſi ſanguini impendatur, & penum ſanguinis continuò pereuntem quid obſecro præter chylum reſarciet? Cæterum quid Tibi in mentem venerit miror, ut & à Galeni, & veterum quoque medicorum doctrinâ receſſeris. Illi omnes chylum in vaſa meſaraica immediatè influere ſtatuerunt, ubi neceſſe eſt ut ſanguini confundatur, priuſquam hepar attigerit. Tu autem ne morem ad-

adverſandi omnibus relinquas, omnes pariter recentes & antiquos deſeris: Poſſem hic Aſellii venas, Pecqueti receptaculum & ductus thoracicos deſcribere, & tibi (quæ præter te nullus non vidit) oſtendere, per quos vaſorum mæandros chylus inſtar lacteſcentis rivuli in venam ſubclaviam properat, & ſanguinis rubro mari immergitur: Sed alius erit te docendi locus; jam ſcribam ſapientibus: Et Chylum ab Hepate non tranſmutari, ſed aliquandiu cum ſanguine circulari, priuſquam in ſanguinem mutatur, unico experimento conficiam non tibi tantum ſed & aliis novo. Itaque cani probè ſaginato, ſi poſt 4 aut 5 horas vena jugularis aut arteria carotis incidatur, dein totus è corpore ſanguis effluat, & in variis vaſculis receptus refrigeretur; mox chyli lacteſcentis ingentem copiam à cruore coagulato ſecedere, eique innatare conſpicies: è contra ſi eodem modo tractaveris jejunum animal, & plures horas impaſtum, in cruore refrigerato nihil chyli ſeparatur aut apparet; indicio ſatis manifeſto ſanguinem poſt aliquot circuitus chylum adhuc in ſinu ſuo geſtare, & nondum perfectè aſſimilatum circumvehere; qui tamen utrique liquores repetitâ circulationis operâ tandem ita digeruntur & intimè miſcentur, ut in unius ſanguinis nomen & naturam tranſeant.

Sed circuitum ſanguinis, qualem *Harvejus* deſcripſit, & nos ſupponimus, *Meära* alibi modò negavit, modò in dubium vocavit,

vit, nimirum p. 75. circulationem iſtam, quia *ſecundum juniorum calculum ſanguinem per hepar, cor & arterias velociùs corripit*, rejiciens, aliuſmodi circulatorium ſanguinis motum, ad ſui & *Fortunii Liceti* mentem ſubſtituit, in quo *nec ſemper tantum ſanguinis, quantum illi aſſerunt, nec ad ſingulos pulſus ex ſiniſtro cordis ventriculo in aortam deponitur: ſed ſanguis eâ temporis & copiæ menſurâ quæ totius indigentiæ conducit, ab auriculâ in dictum cordis ſinum effunditur, indeque in auriculam denuo refunditur, & perpetuo Euripo remittitur ad perfectam uſque elaborationem, tum demum per aortam in corporis refectionem abiturus; Nec Neotericorum experimenta contrarium evincunt, quia miſerabilis viviſectionis tortura corpus in ſtatu non naturali ponit.* Qui ſolem negant terram circuire, eum ſolummodo circa proprium axem converti ſtatuunt; proinde tu quaſi alter in medicinâ *Copernicus* ſanguinem putas non in toto corpore, ſed tantum in corde circulari; qua ſolerti conjecturâ tuâ *Pariſanum*, *Primroſium* alioſque omnes circuitus ſanguinei oppugnatores longè ſuperâſti. Equidem credo te cogitaſſe de machinâ qua mulieres ruſticæ utuntur ad conficiendum butyrum; nam eodem planè ritu ſanguinem in corde elaborari ſtatuis, nempe *ab auricula in cordis ſinum effundi, indeque in Auriculam refundi, & perpetuo Euripo remitti ad perfectam uſque elaborationem.* Sed vereri opportuit, ne ſanguis nimiùm agi-

tatus

tatus & concuſſus tandem coaguletur, & hinc liquor ejus aceſcens, prout ſerum butyro confecto ſolet, paroxyſmos febrium intermittentium, quales modò deſcribit *Williſius*, inducat ſententia hæc tua ſatis vel ipſâ repetitione refellltur. Quinimò arteriæ, cur juxta cordis motum vibriſſant, ſi non ſingulis pulſibus ſanguis in aortam ejiciatur? Si vena ubivis digito comprimatur, conſtabit ſanguinem per eas verſus cor continuo curſu feſtinare; illarum autem vacuitates quomodo ſupplentur, niſi ipſius in arterias perennis influxus concedatur? Porro obſervationes pathologicæ ſatis indicant, affectus graviſſimos, uti cordis oppreſſionem, & lipothymiam à ſanguine vel momentum temporis intra cordis ſinus ſtagnante induci. Sed inſtas ſanguinem in ſiniſtro cordis ventriculo diu coërcitum non illic ſtagnare, at *circuitum quendam inter ſinum & auriculam peragere*, nempe quadem equus molæ alligatus, dum intra eundem locum gyratione continuâ circumducitur. Interea tamen quid fiet de ſanguine vaſa pneumonica influente? An par eſt ejus curſum ſiſti, dum *perpetuus iſte ſanguinis in ſiniſtro cordis ſinu Euripus finitur?* Annon pulmonum inflatio & immobilitas prout in Aſthmaticis paroxyſmis aſſolet, à ſanguine in eorum ductibus ſtagnante inducentur? Præterea cùm in cordis ſyſtole ſinûs latera compreſſa ſanguinem explodant, neceſſe erit, eum non in auriculam quâ intraverat, & in quâ præſtò eſt ſanguis alius qui mox ſubintret,

ſed

ſed in aortam propelli; cùm è cordis ventriculo in hujus ductum, & non in auriculam (impedientibus hoc valvulis mitralibus) exitus pateat. Certè nihil uſpiam in Medicinâ non modò improbabile ſed & ridiculum magis excogitari potuit, quàm hæc circulatio ſanguinis *Mearana.*

Verùm miles hic glorioſus tanquam devicto *Harvejo* pergit ad vaſa Pecquetiana, quorum & exiſtentiam in dubium vocat, & uſum planè negat; nam p. 78. ait, *Non parùm ſuſpectum eſſe uſum lacteorum thoracicorum à* Pecqueto *aſſignatum; nam quamvis dubitandum non ſit duos ramos à receptaculo Pecquetiano ad ſubclavias ferri, eoſque nonnunquam viſos chylo refertos; id tamen perpetuùm eſſe neceſſe non eſt, cùm inter diros empſychotomias cruciatus ſucci omnes confundantur, & ad Cor quà poſſunt commodiùs pergant, natura omnibus, quantumvis irritis machinis, parti tam nobili ſuppetias ferre conante, unde fieri poteſt, ut tunc temporis etiam ſuccus chyloſus hoc iter, licèt alteri uſui in animali rectè valente deſtinatum, præoccupet.*

Quare hæc vaſa ideò tantùm condita fuiſſe aſſerit, ut *inter diros animalium cruciatus ſucci ad cor quà poſſunt commodiùs pergant.* Priùs dixeras nec *chylum ſanguini, nec ſanguinem chylo miſceri*, nunc verò inter cruciatus ita fieri non modò commodum ducis, verum id-propter hæc vaſa fabricari innuis; At verò ſi rebus naturaliter ſe habentibus chylus ſit ſanguini inimicus, certè multò minùs,

cùm

cùm natura affligitur, eidem confundi debet; ſed hæc vaſa **machinas irritas** appellas, quibus (te ipſo judice) natura cordi ſuppetias ferre conatur, verùm ſi irritæ ſint, cur natura, quæ nihil agit fruſtrà, eas omninò fabricavit? Aut ſi in ſubitis ac improviſis cordis affectibus chylum ſubſidio venire oportuit, nihil opus erat iſto circuitu, nec per ambages ad cor afflictum perducendus eſt, quem potiùs feſtinare decuit viâ proximâ & maximè compendiariâ. Sed miror qua fronte de vaſis hiſce chyliferis, eorumve uſu muſſitare auſus es, quæ facilè hinc conjiciat aliquis te nec vidiſſe unquam, nec inveſtigaſſe; nam ſi corpus cujuſvis animalis recens paſti mactatique aliquantò curioſius quàm Lanii ſolent, diſſecuiſſes, ei chylum lacteſcentem, per innumeros canaliculos in commune receptaculum, atque illinc ſolùm per vaſa thoracica ad venam ſubclaviam deferri, ibidemque ſanguini infundi advertiſſes, non erat ut chylum ſanguini miſceri, eumque ordinariè hâc via tranſmitti omninò dubitaveris.

P. 76. Non rectè concludis contra *Gliſſonium*, ***hydropem & cachexiam profuſas hæmorrhagias conſequi non ob ſanguificationem læſam, ſed quia deficiente nutrimento partium tonus & facultas concoctrix debilitantur, ac ſpirituum tum inſitorum tum vitalium reparatio & Generatio ceſſat.*** Præterquam enim quòd partes ſolidæ non ita ſubitò immutari poſſunt, etiam ſpiritus iſti, ſi modò in partibus ſolidis & non à ſanguine pro-

du-

ducantur & dependeant, profuſâ Hæmorrhagiâ tam inſignitèr & tam citò imminui nequeunt. Nam quod tu regeris ſpirituum generationem ceſſare, & partium ſolidarum tonum debilitari ob nutrimenti defectum, omninò falſum eſt, quoniam in longâ inediâ & aſſiduis laboribus, nutrimentum multò magis deficit; & exinde partes ſolidæ magis emarceſcunt, quàm ob ſanguinis jacturam; quæ tamen accidentia nec hydrops nec cachexia ſequitur: Quare hinc conſtat morbos iſtos, quando hæmorrhagiis ſuccedunt, à ſanguificatione læsâ procedere; atqui læditur ſanguificatio non viſcerum, ſed ipſius ſanguinis culpa, quatenus nimirum liquor ejus particulis ſpirituoſis defraudatus, proprium alimentum non ritè coquit & aſſimilat; quod vitium niſi tempeſtivè emendetur, plerunque viſcerum obſtructiones ſequuntur, eò quod ſanguis ex cruditate ſeroſus & impurus, dum eorum poroſitates pertranſit, in ipſis ſordes & fœculentias relinquit.

P. 79. *Gliſſonii* experimentum quod contra hæmatôſin cordis urget (ſc. ***quia lac aut chylus cordi adhuc calido & recens exempto infuſa nullam mutationem ſubeunt***) impudentèr derides potiùs quàm refellis; cùm revera, ſi cor ſanguificet, veriſimile ſit illud perfici à fermento quodam cordi inſito, ejuſque in viſcere exempto ſaltem veſtigia quædam & ejuſmodi reliquias ſupereſſe, quæ chylo aliquatenus alterando etiamnum ſufficiant. Nam quod tu de ventriculo pariter exempto

inſtas contra te facit, & fermentationi à corde exempto peragendæ probabilitatem quandam aſtruit, quippe experientiâ quotidianâ patet, vitulornm ſtomachos exemptos & aſſervatos priſtinæ ζυμώσεως indolem quandam retinere, quá mulieres ruſticæ pro lacte coagulando utuntur. Quod regeris contra *Gliſſonium* & *Williſium partes à toto ſeparatas ſtatim formâ ſive animâ totius privari, & propterea actionem ſuam amittere*; facile refutatur, quia animalium quorundam corda poſtquam corpore eximuntur, diu pulſant; tum anguillæ & ſerpentis partes, poſtquam diſciſſæ ſunt, omnes ſe movent: Sed tu forte ad mentem *Ariſtotelis* animam hic innuis, quæ *ſit tota in toto, & tota in quâlibet parte*: Nempe ut ambitioſus ſophiſta verbis inhærere mavis quam revera ſapere. Nos cum *Williſio* formam ſive animam bruti eſſe corpoream & diviſibilem corpuſculis ſubtiliſſimis conflatam, & corpore animato coextenſam ſtatuimus. Ultima tua in *Gliſſonium* animadverſio *p.* 82. petulantis tantum ſplenis venenum eructat, ubi *virum eruditiſſimum ad categorias & prædicabilia remittendum ſtatuis*; at nos ſuprà oſtendimus te in notionibus logicis, licet maximè occupatum, nondum tamen ſupra tyrones aut ſophiſtas ſapere; Sed quò tu demum, ut ſanioris medicinæ ac Anatomiæ inſtitutis imbuaris, relegandus es? *Harveium* & *Gliſſonium* quos refutandos ſuſcepiſti nondum intelligis, de partium corporis uſu aut deſcriptione nihil ultra Iconas in libris ex-

preſſas

preſſas ſapis; Credo te picturas, ut pûeri ſolent, quoniam admiraris, ſedulò inſpicere, ipſam vero partium hiſtoriam præterire; Hinc fit ut glorieris te in *Bartholini* Anatomia, Hepatis figuram, in qua vaſa lactea ad hepar aſcendentia exprimuntur, reperiiſſe; & contra expreſſam iſtius Authoris ſententiam rem ita habere concludis, nimirum quia tale quid in pictura delineatur. Verùm ut perſpiciat candidus lector qua fide tractaveris, quo judicio legeris Authores, ipſa *Bartholini* verba hic tranſcribere vîſum eſt. *Bartholinus* de Lacteis Thoracicis in ultima Editione Anatomiæ *cap.* 6. ſub finem capitis hæc dicit. *Mirum obſervavimus in cane quodam ſatis magno & ſano ſeptimâ poſt paſtum horâ aperto, ductus lacteis ſimillimos, ſed modò lacte, modò ſero pellucidos, à meſenterio ſive receptaculo novo ſerpere partim ſurſum ad hepar cum portâ, modò ad renes per emulgentes, modò inferiora verſus ſecundum cavæ deſcendentis ad Ilia tractum, cui inſternebantur, & mediâ membranulâ jungebantur, donec veſicæ alveus conſpectum interciperet ulteriorem, qui vinculo levi intercepti inferiora verſus tumebant, verſus meſenterium verò inaniebantur; ut ſuſpicio nobis ſtupentibus nata ſit, peculiare hoc eſſe vaſorum genus ſero deſtinatum; de quo judicium in alias obſervationes diſtulimus.* Judicium hoc ſuum poſtea explicuit idem Author in tractatu de vaſis Lymphaticis c. 2. ubi ſeriem & occaſionem, qua hæc vaſa inveniſſe ſe ſcribit, oſtendit,

ejus verba ſic ſe habent. *Obſervavimus ſæpe in canibus diſſectis ex Hepate aquoſos ductus prodeuntes, ſed qui pro lacteis eos habuimus, ulteriori cogitationi ſuperſedimus*, & paulò poſt, ---- *in hepar cum portâ inſerebantur plurima vaſa tumentia, non chylo quidem, ſed aqueo humore per tunicas tranſlucente* & quæ ſequuntur, Lectorem enim ad *Bartholinum* remittimus. Cujus ſententiam de vaſis iſtis ad Hepar aſcendentibus nemo non perſpicuè viderit, nimirum eſſe illa non venas lacteas ſed lymphæ; ductus porro figuræ, quas *Bartholini* eſſe aſſeris, *Walæi* Epiſtolæ (à *Bartholino* quidem editæ) inſeruntur & ex Aſellio tranſcribuntur, primo lactearum inventore. Uterque autem tum *Aſellius* tum *Walæus* ſcripta ſua multos annos ediderunt, priuſquam *Pecquetianum* inventum innotuit. Verùm enim verò quicquid *Aſellius*, *Walæus* aut alii contrà dicunt, certiſſime demonſtrari poteſt, nullum chylum è communi receptaculo ad Hepar deferri; ſiquidem nulla vaſa ab Hepate in id pertingunt niſi vaſa lymphatica, quæ lympham ab Hepate in receptaculum deferunt & deponunt, non autem chylum ex illo aſſumunt, quod hoc unico experimento magis confirmabitur: Si enim commune receptaculum, cùm chylo turgeſcat, digitis comprimas, nè unica gutta ejus in hæc vaſâ urgeri poterit, ſed per ductum thoracicum citiſſime in venam ſubclaviam liquor omnis trajicietur. Quinimò ſi ductum thoracicum prius arctè ligaveris ita ut nihil chyli illic per-

pertranſire poterit, receptaculum ipſum diſrumpi prius continget, quàm ut chylus in vaſa iſtæc lymphatica impelli poterit, valvulis ipſorum hoc impedientibus; indicio ſatis claro, nullum chylum à receptaculo niſi per ductum thoracicum in venam ſubclaviam deferri. In poſterum *Meara*, ſi ſapias aut velis ſapere, noli nimium fidere ſculptoribus, ſed aut ipſa animalia, aut ſaltem ipſos authores conſulito.

CAP. VI.

Sanguinis ex quatuor humoribus compoſitio Mearana *refellitur, tum vera ejuſdem analyſis & Anatomia traditur.*

QUo ſucceſſu *penſum tuum*, ut ais, *de ſanguinis facultate ſanguificâ adverſus* Harvejum *&* Gliſſonium *abſolviſti*, aliis judicandum relinquo: Interim pro *Williſio noſtro* adverſus te reſpondeo, eum principiorum chymicorum rectiſſimè numerum quinarium aſſignaſſe; nam corporum quorumcunque analyſis non modò ſpagyrica ſed & uaturalis ac ſpontanea, nullâ vi aut arte adhibitâ, totidem diſtincta elementa perpetuò exhibet; prout Author idem de Ferment. *cap.* 2. manifeſtè declaravit, omniaque experimentis & inſtantiis illuſtravit.

Quòd iuſtas eum *à veteribus chymicis diſceſſiſſe, qui tria tantum principia ſtatuerunt*, obvium erit referre illos medicamentorum,

aut magni Elixiris compoſitionibus potiùs, quàm corporum naturalium reſolutionibus intentos, potiſſimum reſpexiſſe ad principia activa neque alia in cenſum retuliſſe.

Interea tamen de cæteris, ad opus chymicum minùs idoneis, ſc. de *terrâ damnata* ac de *phlegmate inſipido* ab iis ſæpe mentio facta eſt; quod ipſe celare non potes, cum dicas eos aquam ſub *Mercurio*, ac *terram ſub ſale comprehendere:* Quanto igitur meliùs *Williſius*, qui principia inter ſe compoſita explicuit, & ut plura, ita ſimpliciora conſtituit? Sed ne tu nimis de chymicis, quia hæc longè ultra crepidam tuam ſunt: Quare his ſtatim miſſis, benè eſt quod ad quatuor elementa te recipias: Etiam hæc tu per Analyſin ſpagyricam exhiberi poſſe ex *Billichio* oſtendis, nimirum *quia ex ligni combuſtione aerem aquam ignem & terram detegere liceat.* Verùm annon in eodem ligno fuerant partes quædam *ſpirituoſæ*, aliæ *ſulphureæ*, aliæque *ſalinæ*, quæ per analyſin tuam minimè detectæ vel aufugerunt prorſùs vel deliteſcunt; & quarum δυνάμεις elementorum iſtorum vocabula nullatenus exprimunt?

Sed condonabit credo, *Meara*, *Williſio*, aliiſque Chymiam adeptis ſua 5 principia, ſi modo ipſius quatuor humores intactos præterierint; ſin hi in dubium vocantnr, nutabit illicò tota medicinæ *Galenicæ* ſtructura, quare iſti, ut ſtabiliantur, *Meara* omnes intendit nervos, rationes, experimenta, teſtimonia citat ac ferè nullum probationis genus doloſæ iſti

ac

ac inſtabili Hypotheſi ſuffulciendæ omiſit; quæ tamen invitis omnibus ejus machinis facile in terram corruet, ut ex ſequentibus patebit.

Itaque ſupponit *Meara humores* non tantùm excrementitios, ſc. utramque bilem & pituitam (quas etiam *Williſius* concedit) ſed & *quatuor naturales corporibus animatis ineſſe; eoſque ſanguinis principia proxima, non remota, compoſitionis non generationis, partes ſe, integrantes & ſenſibiles eſſe*, p. 86. Hoc ut probet, primò ex *Billichio* ejuſmodi humores in ſanguine extra vaſa miſſo oculis conſpiciendos exhibet. *In ſummitate purpuraſcentem ſanguinem, in limbis flavioribus & tenuioribus bilem, in parte aqueâ ad albedinem nonnihil inclinante pituitam ſero permixtam, in fundo fœculentiam melancholicam reperiri* aſſerit. Egregius ſanè Analyſta qui iſtos humores in ſanguine tam facili negotio detexit, *idque citra ullam furnularii apparatûs pompam.* Sed oportuit te hoc aliis digito monſtraſſe, nos enim in ſanguine ſano nil præter hæc tria, nempe ſanguinis florem, craſſamentum purpureum & ſerum videmus. Quæ ſit harum partium natura, & quantum à tuis imaginariis humoribus differunt mox oſtendetur; interim ut tibi ſanguinis natura & contenta meliùs innoteſcant, canem tibi compares, porcum aut aliud quodvis vivum animal, ejuſque cervicis cute diſſecta & amotis muſculis arteria carotis in alterutro latere diſcindatur; tum ſanguis emiſſus

(qui totus effluet) in pluribus vaſculis excipiatur, qui ubi refrixerit, per totum homogeneus, hoc eſt, floridus & coccinei coloris, abſque ullo craſſamento nigricante ſeu atro purpureo apparebit. Aliquid ſeri, & (ſi animal poſt paſtum jugulatum fuerit) quædam chyli lacteſcentis portio à reliqua maſſa ſecedit; ſed utriuſque bilis tuæ & pituitæ nulla veſtigia nullamque umbram deprehendes. Hoc facto alteri animali è vena jugulari pariter apertâ ſanguis omnis detrahatur, & vaſculis excipiatur, quando hic refrixerit, in ſummitate cujuſque vaſculi cremor tantùm, ſive pellicula, quæ floridi ſive coccinei coloris eſt, apparebit; reliqua autem maſſa concreta, quæ decupla ad iſtam pelliculam eſt, coloris atropurpurei videbitur, quare neque hoc modo tui humores in conſpectum venient; & tamen in ſanguine ex utriſque vaſis emiſſo, principia Chymica per deſtillationem proliciuntur, eaque eadem proportione è ſanguine qui totus coccineus eſt, ac ex eo qui totus ferè ſubater, extrahentur. Quod ſi regeris tu in nigricante iſto ſanguinis venoſi craſſamento humores tuos, ſc. utramque bilem & pituitam deliteſcere (quod tamen vix quiſquam concedet, quia nullâ arte ſe produnt) ergo humores iſti erunt cruoris pars maxima, atque ſanguis portio minima eſt ipſe ſui: Hujuſmodi phænomenon rationes cum ſanguinis utriuſque naturâ & contentis in fine hujus capitis proponemus.

Poſtquam *Meara* imaginariam iſtam ſanguinis

guinis extravaſati analyſin ſubdidiſſet, confidentèr pronunciat, *ſanguinis ex quatuor humoribus compoſitionem ſe autopſiâ probatam exhibuiſſe*, p. 87. pari ſcilicet autopſiâ ac cùm ex felle & lacte ſimul coctis ſanguinis confectionem demonſtrandam ſuſciperet; ut neſcias liquoris ſanguinei generationem, an analyſin infeliciùs deſcripſerit. Sed procedit ille ab ὅτι ad διότι ut *quatuor humores non tantùm ſanguini ineſſe, ſed ita factum oportuiſſe, nec aliter fieri potuiſſe oſtendat*; cujus ratio eſt, *quia cùm alimenta, quibus in quotidiano utimur victu ſint multiplicis naturæ, cùmque corpus alendum multiplicis naturæ ac temperiei partibus conſtet, neceſſe erit ſanguinem, qui commune eſt totius alimentum, non homogeneum & uniuſmodi, ſed Heterogeneum & multiplicis temperamenti exiſtere*; quid ſi hoc totum tibi daretur, nempe ſanguinem non eſſe homogeneum? Non ſequitur tamen eum quatuor humoribus conſtare, niſi oſtenderis plantis & vegetabilibus, quibus animalia veſcuntur, eorumque partibus ſolidis quæ enutriuntur, ejuſmodi quatuor humores ineſſe. Miror te quò hoc tuum ſuppoſitum feliciùs probares, non advocâſſe in Scenam 7 Planetas & 12 Zodiciaci Signa, nam ſiquidem ex iſtis quædam ſanguini, alia choleræ, aut melancholiæ, ac alia pituitæ vulgò præficiuntur, profectò hinc pari rationis ſpecie talium humorum exiſtentiam inferre poteras; & fortè id quidem feciſſes, niſi præſtò ad manum eſſet experimentum *Hippocratis*. Itaque *ſanguinis*

partes eſſe quatuor humores ex electivè purgantium effectis demonſtrari ais, & hominem quoad vitâ fruitur ſanguinem in ſe, pituitamque & utramque bilem continere: Epoto enim medicamento phlegmagogo pituitam, cholagogo flavam bilem & melanagogo atram excerni. Attamen quid fiet de experimento veſtro, ſi negemus pharmaca electivè purgare? Enimverò experimentalis & (quicquid tu contra muſſitas) ſanior Philoſophia, attractionem vix ſimilarem, multò minùs electivam in rebus naturalibus concedit; ſed omnes earum motus locales impulſioni rectiùs attribuit, quatenùs nempe particulæ aliæ aliis impinguntur, eaſque adeò hùc illùc variè agitant aut propellunt: Ad hunc modum magnetis & corporum electricorum aliorumque virtutes meliùs explicantur; quòd verò ſpectat ad medicamentorum actiones, cuivis feriò hanc rem perpendenti facilè conſtabit, eas omnes aut vaſorum corporis irritatione, aut ſanguinis fuſione, ceu præcipitatione quadam perfici: Porrò pharmaca prout hoc vel illo modo aut utroque ſimul agunt, diſtingui poſſunt in lenia, mediocria, & fortia; quæ in priorum cenſu habentur, inteſtinorum tantùm fibras irritant, quas cùm in vermiculationes crebriores cient, fæces laxiores leni ἐκκοπρώσει deturbant: In ſecundo cenſu collocari debent; quæ non tantùm inteſtinorum fibras ſtimulant ſed & ductuum & vaſorum ora, in cavitates eorum dehiſcentia vellicant, adeoque humores in ipſis contentos exprimunt

munt ſive emulgent: hoc modo bilis è meatu cholidocho, etiam humor Pancreaticus, nec non ſeroſitates ex arteriarum oſculis vellicatis ejiciuntur; Cujuſmodi humores ſiquidem acredine pollent, inteſtina ad excretionem magis ſtimulant: Ultimo occurrunt pharmaca, quæ tum inteſtina vehementiùs pungunt, proindéque mucum iſtum, quo illinuntur, deradunt, tum inſuper illorum particulæ in ſanguinem per vaſa meſaraica & lactea admiſſæ, liquorem ejus fundunt, & ſeroſitates præcipitant, quæ ab arteriarum oſculis eodem tempore vellicatis in cavitates evomuntur. Cùm itaque bilis, pituita, aut alii humores ſcorſim à reliquis excerni putantur, ita quidem fieri videtur; aut quia medicamina diverſâ ratione in ipſa inteſtina, ceu in ſanguinem agunt, proindéque modò bilem è meatu cholidocho exprimunt, modò inteſtinorum mucum deradunt, qui pro pituitâ habetur, modò ſanguinem fundunt & humores aquoſos dejici faciunt, vel etiam ipſa pharmaca dejectionibus tincturam imprimunt; Ita enim Rhabarbarum bilem, & Senna melancholiam purgare perhibentur, quia dejectiones ſuis coloribus tingunt, prout *Doctiſſimus Entius* in ſuâ Apologia clariſſimè demonſtravit.

Sed quid te his moror? cui libitum eſt ὑποθέσει δουλεύειν, adeò ut huic in præſens ſtabiliendæ, quæ alio reſpectu plurimùm adverſus te faciunt, aſſerere non dubitaveris. *Fernelio* iraſceris quia *ſtatuit humores excrementitios*

potius quam alimentarios in purgatione excerni, p. 89. Tu autem potiſſimùm alimentarios purgari contendis, cujus rationem innuis quòd *ſani à Catharſi læduntur*, p. 90. Nimirùm hunc in finem tua Catharſis electiva inſtituitur, ut patientum damnó & noxâ præcipuè quod *utile eſt & alimentarium* (prout ipſe ibìdem affirmas) educatur? Certè tui hîc multùm oblitus es *Meara*, præſtiterat enim quatuor humores potiùs quàm pharmaciam tuam corruiſſe.

Nec tantùm in ſtatu ſano ſed etiam morboſo quatuor humores in homine reperiri, idque non tantùm in receptaculorum ergaſtulis, ſed & in vaſis & habitu corporis in promptu eſt oſtendere, nimirùm quia in leucophlegmatiâ habitus corporis pituitâ tumet, in ictero utroque cutis bile flavâ aut atrâ tingitur, p. 92. Quod tu in *leucophlegmatiâ & ædematoſo affectu pituitam*, nos multò rectiùs ſerum ſanguinis ſuperfluum appellamus, quod quidem, ſi modò ſanguis debitâ craſi pollens alimentum ſuum ritè coqueret & aſſimilaret, non gigneretur: læsâ autem ſanguificatione quoties gignitur, per renes, aut tranſpiratione, aut alio quovis modo excerni debet, unde conſtat ipſum eſſe merè excrementitium, & non domeſticum, aut è cenſu humorum utilium ac alimentariorum. Quòd verò *cutis in ictero flavâ bile tingitur*, quis neſcit humorem iſtum non tuum alimentarium, ſed ipſiſſimam bilem eſſe, quæ cyſti felleæ & inteſtinis deſtinatur? ab illis tamen propter porum biliarium

aut ductum communem obſtructum repudiata in ſanguinem regurgitat, è quo in cutem ubique deponitur. Sed ob quam rationem icterum alterum, vulgò atrum dictum, à bile atrâ proficiſci innuis? quaſi melancholia uſquam hunc morbum produxerit; cùm ſatis notum ſit, icterum atrum à flavo procedere, in quem ea tantùm ratione mutatur, quòd cyſti fellea diutiùs obſtructa, bilis excrementitiæ particulæ tam copioſè accumulentur, ut ſanguini & ſero incoctæ colorem non ampliùs flavum, at ſaturatiorem (hoc eſt) nigrum inducant; adeoque hic morbus, ſicut alter icterus, omninò ab eadem bile, cyſti felleæ (ut ſupra dictum) deſtinata, ſed in hoc caſu à ſanguine iterum reſorpta, exoritur. Quoad varios ſudorum *colores* ſc. *flavos*, *nigros*, *virides*, *cæruleos*, &c. quos ibidem citas, illi humores tuos neutiquam probant, cùm potiùs exinde contrarium evincatur: Namque hinc conſtat interdum ſanguini particulas heterogeneas miſceri, quæ nullo modo ad bilem alterutram, vel ad pituitam referri debent, licèt tu infantis ſudorem inſtar (*Coventry Blew*) ut appellas, coloratum *in variam utriuſque bilis miſturam & ſingularem coctionis Idæam refers*, quæ verba tantùm ignorantiæ tuæ pallium prætexentia, reipſa nihil ſignificant. Ejuſmodi caſus (licèt tu hunc quaſi rarum admodùm & inſolentem ideoque tibi communicatum glorieris) ſatis frequenter occurrunt. Sæpiùs vidimus iſtiuſmodi ſudores, & nigros etiam infantibus & pueris, ponè aures & ſub

axillis

axillis emanantes. Novi ſenem virum doctum & ſatis ſanum, cui ſudor juxta lumborum vertebras erumpens, quavis hebdomada ſuperpoſitam induſii partem, aliaque veſtimenta ei proxima colore cæruleo tingit. Itaque ſi nobis, poſtquam tu rem totam, ut ſoles, ſingulari coctionis Idæa tam facilè & tam ſolidè explicueris, ſi inquam poſt tantum Philoſophum nobis adhuc fas ſit conjecturas noſtras interponere, aut iſtiuſmodi Phænomeni hypotheſin qualemcunque accommodare, inprimis adnotandum eſt à ſalibus diverſi generis inter ſe invicem, aut cum aliis liquoribus commixtis colores diverſimodos produci, ſæpè enim (nè quid hic dicam de mineralium particulis acidis liquorem violaceum purpureo tingentibus) ſæpè inquam advertimus ſalem armoniacum etiam alchaliſatum tincturam rubicundam modò in viridem, modò in cœruleam mutaſſe. Spiritus fuliginis infuſionem violaceam à ſpiritu Vitrioli addito purpuraſcentem, illicò in viridem alterat. Si Julapio è ſyrupo Caryophillorum inſtar ſanguinis rubeſcenti pulvis margaritarum imponitur, tinctura rubicunda brevi in cæruleam convertetur. Hæc cum ita ſe habeant, non abs re fuerit conjicere, in quibuſdam corporis locis effluvia partim à ſanguine, & partim à ſucco nervoſo erumpentia, diverſa ſalium genera participare, quæ in ſeroſo latice ſive ſudore inter ſe commiſſa, colores diverſimodos producunt. Certè experientia conſtat ſalem Armoniacum Vitriolico adjun-

junctum liquores tinctura modò praſſina modò cærulea inficere, nec minus conſtat ejuſmodi ſalibus nempè uno ſanguinem ac altero ſuccum nervoſum ſaturari; cui ſi addatur, ſudores coloratos minimè univerſales ſed in iis præcipuè locis (nempè in cerebri aut ſpinalis medullæ vicinia vel juxta emunctoria) contingere, ubi humoris utriuſque ſat magna copia & confluxus eſt, profectò haud ægrè aliquis conjiciat iſtiuſmodi tincturas non aliis cauſis ſuam originem debere.

P. 94. Videtur hîc *Meara*, ut ſupra, ſibi conſcius quàm ſint invalidæ ac inefficaces ipſius rationes pro quatuor humoribus allatæ, quare plures conjungit, ut ſaltem cauſam defendat numerus junctæque umbone phalanges. *At huic controverſia finem imponere* ait *febrium continuarum excretiones tum criticas, tum ſymptomaticas; in quibus nunc pituita, nunc bilis atra, flava, vitellina, porracea, æruginoſa, glaſtea ſalubriter aut perniciosè excernitur.* Et poſtea. *Porrò fatetur* Williſius *à bile copiosè eductâ febrem non rarò ſolvi.* Sed quid humores iſti, quos conſtat merè excrementitios eſſe, ad tuos quatuor alimentares ipſum ſanguinem conſtituentes? vomitus iſti & dejectiones tum pituitoſi tum bilioſi cujuſcunque generis, partim à ventriculi & inteſtinorum contentis in putrilaginem variæ indolis degeneribus, & partim à bile è meatu cholidocho, & humoribus ſeroſis ex arteriis, aliiſque ductibus in viſcerum cavitates expreſſis, procedunt: Hiſce à ſan-

ſanguine nihil ampliùs accedit, niſi fortè effluvia calida & particulæ aduſtæ, quibus impura iſtà primarum viarum ſaburra in majórem malignitatem excoquitur. Cumque ejuſmodi aduſtæ particulæ à ſanguine ſecerni aptæ, ſimul omnes ſudore critico foràs eliminantur, ſanguis Heterogenea miſtura immunis temperiem ſuam recuperat, proindéque morbus ſolvitur. Quis autem unquam vidit tali ſudore alterutram bilem aut pituitam poris cutaneis emiſſam? Quod verò *Williſius* à bile copiosè educta febres intermittentes interdum curari aſſerit, ipſe hujus effectûs rationem addit, ſc. quia tali evacuatione receptacula & vaſa cholidocha plurimum inaniuntur, eademque mox ſalium & ſulphuris particulas aduſtas copioſius ſuſcipiunt, adeò ut ſanguis iſtiuſmodi particulis depoſitis ad debitam craſin citius & facilius reſtituatur.

Hactenus de ſanguine, cui dignitatem ſuam, honeſtos natales, primogenituram, & Hæmatoſeωs munus vel invito *Meara* aſſeruimus, tum eluimus humores excrementitios & ſordes iſtas quibus ille liquorem ejus infecerat. Unum reſtat, quo fidem ſupra datam liberemus, ut quid ſanguis revera ſit, quæ ejus natura, quæ contenta & proprietates paulò altius inquiramus.

Digreſſio de natura ſanguinis.

CLariſſimus *Harvejus* ſanguini ex aliis partibus principatum detulit, eò quòd pro-

proprietatem quam in parte principe *Ariſtoteles* requirit, ipſi conveniret; Nempè quòd ſit partìm ſimilaris, partìm diſſimilaris conſtitutionis. Hoc *Meara* pro more & captu ſuo, quod non intelligit, deriſioni habuit: At verò ſanguinem ejuſmodi liquorem eſſe experimento ſuperiùs ſatìs conſtat; Utpote qui idem numero manens; ſi arteriis extrahatur, totus homogeneus, è vena autem exceptus heterogeneus videtur. Cæterum ut ratio iſtius phænomeni, ſeu diſcriminis inter ſanguinem arterioſum & venoſum melius innoteſcat, explicare oportebit, quæ ſit natura ſanguinis in genere, deinde in quos uſus ac munia uterque ſanguis particulatìm deſtinetur. *Williſius* in Tractat. de febr. cap. 2. ſanguinis Anatomiam exhibuit, ubi ex analyſi ejus oſtenditur, quibus ex partibus liquor iſte conſtet, tum elementaribus, tum integralibus; nimirum apparet, ipſum particulis quibuſdam vino aliiſque lacti analogis impręgnatum in corde accendi, & exinde in arterias exilientem, eas, tanquam reverberii canales, cum deflagratione trajicere, adeóque calorem vitalem per totum corpus diffundere, ſimulque materiam tum ad ſolidarum partium nutritionem, tum ad ſpirituum animalium generationem requiſitum diſpenſare. Porrò idem *Williſius* in Prælectionibus ſuis noviſſimè *Oxonii* habitis, priores iſtas de ſanguine diſquiſitiones iterum recolens, ipſas, juxta rationes, à nupero experimento, de arterioſi venoſique cruoris diſcrimine, deſumptas, plu-

plurimum auxit & illuſtravit. Quocirca libet hìc ad mentem *Clariſſimi Viri* re tota in compendium redacta αἱποκολογίαν quandam inſtituere.

Itaque videtur quod integra maſſe ſanguinea quaſi *fiſcus generalis* fuerit, in quem *tributa* quævis, *reditus* & *vectigalia* recipiuntur; Item è quo *ſumptus* omnes ac *impenſa* in totius corporis animati commoda & exigentias erogantur: Ita tamen ut *ſanguis venoſus publici Receptoris*, ac *arterioſus Diſtributoris* vicem præſtet. Quò magis operæ pretium erit utriuſque officii partes ad calculos revolvendo, quis ſit illius ſanguinis *reditus* quæ hujus *impendia*, diſtinctè, conſiderare.

Et *reditus* quidem ſive *tributa* quæ à ſanguine venoſo recipiuntur, cum multiplicia fuerint, non impropriè ad quatuor hæc capita referri poſſunt: ſc. Primò huc ſpectat quicquid *ſanguinis veteris* intra arterias deflagrati, & exinde verſus cor reducendi, ubique à venis ſuſcipitur. Secundò *ſucci nutritii*, è chylo recens confecti, penus. Tertiò *latex* ſeroſus è liquore tum arterioſo, tum nervoſo, aut immediatè, aut per lymphæ ductus in glandulis, aliiſque Emunctoriis depoſitus, & exinde in ſanguinem venoſum traductus. Quarto *Humores excrementitii*, quandoque etiam *nutritii* in varias partes circa viſcera, aut habitum corporis protruſi, qui non raro exinde in ſanguinem venoſum reſorbentur.

Primò

Primò *Sanguinis arterioſi* portio, quæ continuo circuitu verſus cor reducitur, *cruoris venoſi* baſis eſt, à quo reliqui humores acceſſorii, qui huic intra venas confunduntur, formam ſanguinis aut ſaltem rudimentum accipiunt: Quamdiu hic ſanguis veteranus craſin debitam, ſive temperiem ſervat, reliquæ mixturæ præpollet, ejuſque particulas quaſcunque ſibimet commixtas & aliquatenus aſſimilatas, intra cordis focum ritè accendi facit. Sin verò iſtius cruoris primigenii craſis depravatur, exinde αἱματώσεως vitia quædam non levia ſuboriuntur; Nam ſi iſte prout interdum evenit, nimis frigidus & aquoſus, proindeque non ritè fermenteſcibilis evadit, adventitii humoris penum, non ritè præparat; ſed tota ſanguinis maſſa, cruda uſque & imperfecta, nec ritè in corde accenditur, nec in materiam corporis nutritioni, aut ſpirituum generationi idoneam exaltatur; prout obſervare eſt in malacia, hydrope, aliiſque cacochymicis affectibus. Quòd ſi è contra ſanguis iſte vetus minis aſſatus intemperiem acrem, aduſtam, aut aliàs, ob caloris exceſſum, vitioſam contraxerit, fieri vix poteſt quin ſuccus nutritius, aliique humores aſperſſâ labe pervertantur, atque in materiam febrilem, aut aliàs morbificam degenerent. Prout *Williſius* in tractatu de febribus clarè oſtendit.

Secundò Chylus ſucci nutritii penum uberem, ceu rivulum vectigalem & ferè perennem ſanguini venoſo infundit; nam vetus

iſte

iſte cruor priùs deflagratus & quaſi effœtus, ſiquidem cordi rurſum tradendus ſit, ut de novo accendatur, ſuccum nutritium requirit, quo tanquam pabulo ſulphureo recenti ante cordis imbuatur. Certè ejuſmodi ſuccum ſanguini infundi ab eoque inter circulandum aſſimilari, cum ductus chyliferi venæ ſubclaviæ inſerti, tum inſuper experimenta de ſanguine qui totus è vena aut arteria eductus, chylo adhuc recenti & nondum aſſimilato perfunditur, ſatis declarant. Itaque liquoris hujus nutritii debita quantitas, ac juſto tempore ſanguini venoſo affuſa, ipſum ita accendit, ut materia nutritioni & ſpiritibus generandis idonea ritè præparetur. Sin idem Chymus imtempeſtivè aut etiam nimia, aut minori quam par eſt copia, ſuggeritur; perturbatur illico tota *αἱματώσεως* OEconomia, & hinc multa ſanguinis vitia & variæ ægritudines oriuntur? Chylo enim deficiente materia ipſa nutritia licet ſolidis partibus affixa, & aliquatenus aſſimilata in venas reſorbetur; nimirum ſanguis arterioſus quicquid prius partibus inſtaurandis texuerat, in hoc caſu iterum retexit, & nutritioni partium meritò detrahit, ne fortè calor vitalis ob pabuli defectum extinguatur. E contrà liquore nutritio plus ſatis exundante, viſcera & partes ſolidæ alimenti copia, aggravantur, tum ipſe ſanguis ob vaſa ſupra modum impleta turgeſcens obicem ſibi ponit, & curſu impedito aliquantulum ſubſiſtit & reprimitur. Quare quibus ob nimiam & crebram ingluviem,

venæ

venæ ſucco nutritio ſemper plenæ ac turgidæ exiſtunt, eorum ſanguis, non modò crudus & fæculentus evadit, verum eundem neceſſe eſt in motu ſuo retardari, adeoque ſuperfluitates plurimas congerere, quæ poſtea ſenſim in fermenta & miaſmata morbifica evehuntur. E contra, ſi plenioris nutricatûs materia ſubducitur, ſanguis vetus ejuſque recrementa quævis multo liberius moventur: quapropter jejunia & exercitia, non eo tantum nomine ſaluti conferunt, quia ſanguinis arterioſi tranſpirationem promovent, ſed quatenus totam cruoris venoſi maſſam circulationi liberiori reddunt.

Tertio Alter ſanguinis venoſi ***reditus***, ſive ***tributum*** eſt ***latrex ſeorſus*** à liquore arterioſo, nervoſoque in glandulis & emunctoriis depoſitus, qui exinde in venas traductus, cruoris in iis contenti rivum nonnihil adauget; ſi quando enim arteriæ nimio ſanguine turgeſcunt, aut nervi ſucco irriguo ſupra modum implentur, utraque vaſa ſerum ſuperfluum in proxima emunctoria, aut interdum in partes ſolidas deponunt: Cujuſmodi lympha, cum non prorſus vapida & effœta ſit, inſtar lotii ad renes dejecti, è glandulis iſtis per lymphæductus, primò in commune chyli receptaculum, hinc in ſanguinem venoſum reducitur. Cæterum in quibuſdam cachecticis latex iſte aquoſus, non modò in glandulis, verum in membranis, muſculis, viſceribus, & ferè in nulla non parte copioſè aggeritur; qui poſtea dein ob plenitudinem ſuam, aut à partium conti-

nentium

nentium irritatione commotus, fluorem concipit, atque ſimul ab omnibus ſuis quaſi cellulis exundans, in ſanguinem venoſum refunditur, qui propterea illuvie ſeroſâ turgeſcens, & præcordia atque arterias pervadens, in iis efferveſcentiam quaſi febrilem, ſed levem concitat: brevi tamen illuvies iſta ſeroſa à ſanguine arterioſo excuſſa, partim in cerebrum & nervoſum genus deponitur, unde ſtatim affectiones cephalicæ aut convulſivæ ſuccedunt; partim in renes delata urinam limpidam & valde copioſam efficit: Sæpius obſervavi in hypochondriacis, & hyſtericis, aliiſque convulſivis affectibus, urgente paroxyſmo, modò circa initium, modò circa finem Urinæ limpidæ copiam immenſam ſupra quadruplum liquoris ingeſti Excretam fuiſſe. Cujuſmodi Urina non à ſero cum ſanguine ſæpius circulato procedit, quoniam prorſus limpida & incocta eſt, ſed potiùs ex latice extravaſato (ſc. à nervis & arteriis priùs rejecto) & dein ob fluorem in ſanguinem venoſum reſorpto conſtat: Denique ab eodem latice intra maſſam ſanguineam efferveſcente, & illinc in cerebrum & nervorum principia irruente plerique affectionum Spaſmodicarum inſultus excitantur.

Quartò Sanguis venoſus non modò humores, utiles & benignos, ſed interdum inutiles, & ab Oeconomiâ animali prius repudiatos in ſe allicit, & damno ſuo amplectitur, quippe non raro accidit humores extravaſatos & in ſuperficiem corporis protruſos, qui-

nimo

nimo & miaſmata heterogenea, & præternaturalia circa cutim defixa, intus à ſanguine venoſo reſumi; quæ primò tantùm in ipſo fermentationem leviorem imprimunt, dein contagium ſuum latè explicant & per utrumque ſangninem diffundunt; adeóque morbos diverſimodos & valde periculoſos inducunt; namque hoc ritu, ſc. per contagium, febres malignæ, variolæ, morbilli, lues peſtilentialis, imo & venerea, item ſcabies, pruritus, & plures alii cutanei affectus excitari ſolent; Denique probabile eſt ipſius aëris ambientis particulas per poros cutis intus admitti, & ſanguini venoſo fermentationis vim quandam imprimere.

Hactenus de ſanguinis venoſi contentis, quæ, cum multiplicia & diverſimodæ indolis ac naturæ fuerint, liquorem non ſimplicem, verùm ex variis corpuſculis imò & humoribus (non iſtis tamen quorum *Meara* patronus eſt) conflatum conſtituunt. Nimirum adſunt particulæ quædam inflammabiles, quibus conſervatur intra cordis ſinus ignis vitalis; quædam nutritiæ, ex quibus alimentum in ſingulas partes erogantur; aliæque ſubtiles & ſpirituoſæ, è quibus ſpiritus animales generantur; aliæ ſeroſæ ac ſalinæ quæ prioribus vehiculo exiſtunt, Poſtremò aliæ merè excrementitiæ quæ invita natura ſeſe inſinuant, & ni denuò ſtatim exterminentur, morbificæ evadunt. Verum ſanguis venoſus multa licet accipiat, nihil impendit, nec quicquam

præter unicum bilis excrementum ſecernit; totam præterea theſauri ſui vim dextro cordis ventriculo infundit, quam illico arteriæ (quæ publicæ diſtributionis munus ſuſtinent) exinde ſuſcipiunt ac in neceſſarios corporis uſus erogant. Nimirum ſanguis venoſus in liquorem prædictis muniis idoneum tranſiturus, primò in corde accendi debet, ut hinc calor vitalis in omnes microcoſmi regiones ſeſe quaquaverſus diffunderet, ut ſuccus nutritius, alioqui crudus in cordis foco, velut ab igne culinari, in alimentum ſingulis partibus apponendum excoquatur; ut particulæ ſpirituoſæ & tenues à craſſioribus expeditæ & in ſpiritus animales quaſi diſtillatione quadam exaltentur; Denique propter diverſa hæc munera ſanguine arterioſo varias partes permeante particulæ ſeroſæ, quæ aliis pro vehiculo fuëre, à reliquis per calorem ſecretæ, foràs amandentur, quin & aliæ particulæ merè excrementitiæ variis modis eliminentur. Quo ritu ſanguis in corde accenditur, in capite ſequenti, ubi cum *Meara* de igne Carteſiano agendum eſt, manifeſtò declarabitur; interim in prædictos uſus, quos ſanguinis arterioſus inter deflagrandum præſtat, inquirere oportebit.

Itaque primus & maximè inſignis ſanguinis in corde accenſi uſus eſt, calorem vitalem conſervare, eumque in omnes totius corporis partes defundere; Neque enim ipſa vita quicquam aliud eſt, quàm ſanguinis in corde accenſio, ejuſque intra arterias deflagratio:

Hinc

Hinc animæ brutorum hypoſtaſis, ejuſque in corpore animato ſubſiſtentia, nexus & operatio dependent. Quinimò hæc caloris diſpenſatio in Oeconomiâ animali tam magni momenti, & tam neceſſaria eſt, ut flammæ vitalis pabulo deficiente, humores utiliſſimi, ſc. non modò ſuccus nutritius aliquando totus, verum & liquor nervoſus, & nutrimentum quoque ſolidis partibus intertextum, huic impendantur; Quinimò ipſa caro & adeps, magnâ id cogente penuriâ, reſolvuntur, & à ſanguine reſorpta, ad cordis focum lari vitali immolantur.

Secundus atque iſte valde neceſſarius uſus, quem ſanguis arterioſus inter deflagrandum præſtat, eſt ſucci nutritii coctio, ejuſque ad ſingulas partes appoſitio: Enimvero liquor iſte ex ſe crudus, & aquoſus, à ſanguinis flagrantis æſtu, velut in Gelatinam quandam excoquitnr, ſimulque particulis aquoſis; quæ per calorem evaporantur, liberatus, partium ſolidarum poris & meatibus inſeritur, adeoque juxta cujuſque partis indolem in nutrimentum ei proprium faceſſit, & ſenſim aſſimilatur. Quocirca ſiquando ſanguinis flamma debilior ſit, quam ut recentem ſucci alibilis penum ritè percoquat, atque ab humore ſeroſo ſatis liberet, interrupto nutritionis opere, atrophia aut cacochymia inducitur; ſin eadem ſanguinis flamma ſupra modum ita intendatur, ut liquor nutritius nimiùm aſſetur, ac ferè totus evaporet, Maraſmus, uti fit in febre Hecticâ, continnò hunc calorem excipit.

Tertio Alter inſignis uſus, cui ſanguis ratione accenſionis ſuæ inſervit, eſt, liquoris ſpirituoſi propter functionis animalis exercitia & actus deſtillatio; profectò ſanguis accenſus, ſiquidèm intra vaſa tecta & canales minimè patentes deflagrat, particulas ſpirituoſas, ita à calore agitatas & ſolutas, adeóque ad avolandum paratas, haud tenues in auras exhalat, verùm eas velut alembico coercitas, in ſpirituum animalium organa iiſdem excipiendis adaptata extillat. Sed neque unius generis eſt liquor iſte ſpirituoſus, nec in unicam ſolummodo partem deponitur; videtur enim quod à ſanguine, per accenſionem rarefacto, particulæ quædam ſpirituoſalinæ, aliæque nitroſulphureæ abſcedunt; quarum aliæ ſpirituum animalium generationi, aliæ eorundem exercitio inſerviunt: Quæ prioris generis ſunt, potiſſimùm & maxima ex parte è ſanguine capitis regionem perluente, in cerebrum & cerebellum extillantur, ibidemque in ſpiritus animales convertuntur: Porrò ejuſmodi pauciores quædam particulæ ſpirituoſalinæ à ſanguine arterioſo etiam in corpora ſpermatica deponuntur, in ſemen ſive humorem genitalem mutandæ. Cæterùm præter has particulas ſpirituoſalinas, etiam aliæ nitroſulphureæ in functionum animalium adminiſtrationes ſepoſitæ; atque è ſanguine ubique flagrante in fibras & partes totius corporis nervoſas derivatæ ſpiritibus cohærent, iiſque vim elaſticam ſive impetum motivum impertiunt. Super his conſula-

tur *Doctiſſimus Williſius* lib. de cerebr. Anatom.

4. Præter hujuſmodi neceſſarias ſanguinis arterioſi impenſas, plures aliæ minùs utiles particulæ, quæ nempè prioribus pro vehiculo ſunt, eodem deflagrante abſcedunt; & partim evaporant, partim per varia emunctoria amandantur; nimirum plurima effluvia per pulmones, & poros cutis exhalant; liquor ſeroſus, qui prorſus effœtus eſt, per renes excernitur; qui ſucci utilioris aliquid cōntinet, in glandulas deponitur, ut illinc in maſſam ſanguineam reduci poterit; ſanguinis fœx atra, ceu caput mortuum, in lienem deponitur; quod denique poſt hujuſmodi varias impenſas, ſanguinis arterioſi ſupereſt, in venas quaſi in commune gazophylacium refunditur, ubi ut recondi & lampadis ſepoſitæ inſtar in novam accenſionem reſervari poſſit, flammâ penitùs extinctâ, donec ſucco nutritio recenti aliiſque humoribus perfuſus, rurſus cordi advenit, ac de novo accenditur.

Huc uſque de ſanguinis utriuſque naturâ & contentis ſatis prolixè egimus, & analyſin ipſius, nec non munera & uſus ex Phænomenis ſenſui noſtro ſatis obviis deduximus. Adhuc reſtat ut experimentis ſupra traditis (nempè quo ſanguis juxta *Harveium* partim ſimilaris partim diſſimilaris conſtitutionis eſſe deprehenditur) rationem ſubjungerem, verùm hanc, quoniam à ſanguinis in corde accenſione plurimum dependet, uti & alia

quædam ad ſanguinis naturam ſpectantia paulò inferiùs, ubi de ſanguinis incendio ſive flamma dicetur, adjiciemus. Nunc ad *Mearam* redeo, ipſius alias in *Williſium* cavillationes diſcuſſurus.

CAP. VII.

Sanguinis calor per accenſionem à cordis igne, aut fermento rectè exprimitur, contra Mearam.

SUb initio hujus capitis vir Egregius, non ſine causâ, *Williſio* indignatur, nimirùm quia *effervеſcentiæ, & orgaſmi febrilis cauſas deducat, non à ſanguinis heterogeneitate, nec à primarum qualitatum pugnâ* (quod facile fuerat & ipſi facere, & *Mearæ* intelligere) *ſed à* δυσνοήτοις *ignis Carteſiani, & fermenti Hogelandici vocabulis*; namque hæc craſſæ ejus Minervæ, hebetiorique intellectui, *altam caliginem, & ſpiſſiores adhuc tenebras offundunt.* At verò Ipſe longè faciliùs, & ad vulgi captum rem totam expedivit, agnoſcendo *duplicem in vivente calorem, nativum unum, alterum igneum, quorum ille, unà cum benignis ſpiritûs inſiti radiis, omnia fovet, vivificat, conſervat, unde Æthereus, ac cœleſtis audire meruit; igneus è contra eadem deſtruit, devaſtat, atque ut aliorum malorum, ita febrilis*
P. 97. ἀταξίας *origo eſt & radix.* An riſum teneatis amici? Profectò hi duo calores videntur tanquam bini *Manicheorum* Genii in homine coha-

cohabitantes, quorum cùm priorem *cœleſtem* dixerit, mirôr eum non appellâſſe alterum *infernalem*; nam & ipſa ſuadebat Antitheſeos concinnitas, tum & hoc unum deerat ad complendam analogiam inter Micro & Macrocoſmum: ſed oſtendere debuiſſet quis ignei iſtius caloris focus eſt, ac ubinam deliteſcit; cùm interdum deſiſtat, & non perpetuò febrem ſuſcitet. Hoc alii determinent, ſatis ſit *Meara* cum *viris Naturæ conſultiſſimis* rem nudè aſſeruiſſe: Cæterùm inter viros iſtos qui naturæ à ſecretis ſunt, *Carteſius, quia calores duos confundit*, haud quaquam cenſebitur. Hunc *Meara fœminis Aulicis*, *& ingeniis aliorum minùs ſolidis aliquam eruditionis umbram venditâſſe* ait. Eſt hoc quidem, *Meara*, nè quid dicam graviùs, infelicis, & malè ambitioſi ingenii, deprimere ea, ad quæ Ipſe non aſſurgas; & quò propriam inſcitiam diſſimules, quæ non intelligis, ſecurè contemnere: Sed *Carteſii* non ſolùm ſcripta, ſed nomen etiam, & fama longè ſupra Te ſunt; utque illa animum non ſubeunt prædicabilibus adhuc inhærentem, ita neque hæc ſtylum metuunt muſcis confodiendis natum.

Maxima interim *Williſio* procella impendent, quia *calidum innatum modò per ignem in Cordis foco reconditum*, *paulò poſt in eodem halitu per fermentum expreſſit*. At te ſubdidiſſe oportuit cujuſmodi fermentum *Williſius* intellexerit, nempe quale *Hogelandus* innuit, & cujus effectus cernitur in efferveſcentiâ, quæ à ſpiritu nitri, ac butyro Antimonii

invicem commixtis excitatur; hoc autem more tuo doloſè celâſti, & ſtatim regeris *quæ*
P.98. *tanta ignis intercedit cognatio cum fermento, in quo aciditas frigoris ſoboles maximè elucet?* nullamnè igitur fermentationem admittis niſi ab acidis, idque frigore præpollente. Certè vina generoſa in cadis ebullientia nihil acidum ſpirant, & tamen caloris plurimi indicia ſatis manifeſta exhibent; quinimò fermentatio iſta liquorum mineralium, cui *Williſius* ſanguinis in corde effervefcentiam comparat, fermenti ignei ſoboles exiſtit; quod Tu in calce hujus capitis (quoniam idem eo in loco aſſerere tuo intererat) planè confiteris.

Nihilominus quia *olim* Hippocrates *prodidit aceto nigra fermentari*, idcirco *fermentationem tantùm ab aciditate, in quâ terre-*
P.98. *na ſiccitas, ſeu quod idem eſt, frigiditas dominium obtinet, provenire* contendis; quod ut facilius probes, optimo uteris compendio. H. e. quod tibi placitum eſt, nudè affirmare, & quicquid ab aliis in contrarium allegatur, fortiter negare; ideò quaſcunque corporum naturalium turgeſcentias, in quibus coloris prædominantis effectus perſpicuè cernitur dicis fermentationes non eſſe, & *Guntero Billichio* ſuccenſes, quod *calcis vivæ incendium, ut butyri Antimonii affuſo*
P.100. *ſpiritu nitri, vivum, ait, eſſe fermentationis exemplum, cùm ejusmodi fervoris cauſa melius per Antiperiſtaſin explicari potuit.* Ipſe autem iſtiuſmodi fervores, & agitationes, in

in quibus tamen idem particularum turgentium motus, idem inteſtinus impetus, qui in ζυμώσει panis, cereviſiæ, vini deprehenditur, ne fermentationis ſobolem eſſe concedas, illos refers *non in fugam quidem ſed in pugnam contrariarum qualitatum*, licet mox eodem ferè halitu, relicta hypotheſi tua, juxta *Williſii* mentem, & notiones in tractatu de fermentatione expreſſas, rem totam explices; nimirum innuis *particulas igneas in calce vivâ ſuperſtites, affluentem confertim humorem aggredi, atque in tranſitu ſuo aquam calfacere:* Non ſapit hoc philoſophiam Mearanam, ut ſupponatur ignis actualis alicubi, nempe in calce ſubſiſtere, ubi nec forma ignis, nec propria paſſio ejus, ſc. calor actu reperiuntur. Non poſſum hìc non advertere quoddam *Mearæ* callidum quidem, ſed pertenue, & fallax illud in tractanda cauſa ſua artificium. In principio hujus capitis uno cum *Williſio* res erat procedente lite, cum jam cominus de fermentatione agendum erat, evitato *Williſio*, *Pincierum*, & *Billichium* aggreditur, licet eadem exempla, nempe calcis vivæ incendium, ſalium mineralium invicem commiſſorum effervescentia, & aliæ inſtantiæ, ob quas in *Billichium* invehitur, in *Williſio* occurrunt, & ſatis fuſè explicata, fermentationi aſcribuntur; attamen hìc contra illum nè verbum quidem; nempe hoc in loco *Meara* plagiarius è diatriba *Williſii*, calcis vivæ, aliorumque quorundam phænomenon ſolutiones acceperat; tum præterea, P. 101.

 quia

quia in diſquiſitionibus ſuis de fermentatione experimenta chymica Idem *Williſius* paſſim inſeruerat, quæ Ormonienſis nondum capit; novus quærendus hoſtis, aliò transferenda pugna, ni cum malitiâ, ſimul velit & inſcitiam prodere. Quod ſpectat ad ignem in cordis foco reconditum, & ſanguinem ab eo accenſum, quicquid refragatur Meara, hæc ſententia virorum doctiſſimorum, ſc. *Harvei*, *Entii*, *Carteſii*, *Williſii*, aliorúmque ſuffragiis comprobatur; eademque à nupero experimento, quo oſtenditur ſanguinis venoſi, arterioſique diſcrimen, plurimùm illuſtratur. Itaque liceat vel mihi ſuper hâc re pauca quædam advertere.

Digreſſio de ſanguinis in corde fermentatione, accenſioneque.

CAlidum innatum (quicquid per illud intelligit *Meara*) ad exprimenda vitæ munia non ſufficere, vel hinc conſtat, quòd animalia quædam aquatilia, calore quovis actuali deſtituantur, quibus tamen cor pulſat, ſanguis circulatur; aliaque functionis vitalis officia obeuntur; in calidioribus autem animalibus ſanguis, dum cordis ventriculos pertranſit, non incaleſcat tantùm, ſed ferveat potiùs, ebulliat, & rarefactus, quaſi in flammam erumpat. Nam cùm animalium omnium ſanguis non conſtet eâdem elementorum craſi, proindeque nec eodem ritu in corde fermenteſcat, quid ni vis impreſſa ſanguini, qui actu frigidus eſt, per *fermentationem*; ac alteri

alteri qui calidus eſt per *accenſionem* optimè exprimatur? Ac in Piſcibus quidèm, aliiſque id genus animalibus frigidioris temperaturæ, maniſeſtum eſt eorum ſanguinem minimè inflammabilem, minori particularum turgeſcentiâ in corde alterari; & proinde nullis pulmonum ſpiraculis, & unico tautùm cordis ventriculo opus habere: At verò quorum ſanguis plurimo ſulphure, & particulis valde inflammabilibus conſtat, dum cordis ſinus pertranſit, à fermento nitroſulphureo iis inſito valde actuatur, rareſit, & quaſi inflammatur. Profectò corpora naturalia cum particulis fermentativis paulò acriùs commotis, ſubitò reſolvuntur, non rarò ignem immò flammam actualem concipere *Williſius* in lib. de ferment. clarè oſtendit. Nec minùs arguere licet de ſanguine ab effectis, quæ in ipſo è corde in arterias proſiliente prorsùs eadem apparent; Nimirùm è corde, velut flamma ab ignito fomite emanans, illicò ſpiracula aperta, ſc. pulmones requirit à quibus non tantùm fuligines, quæ flammam recèns accenſam ſuffocare poterint, amandentur, verùm ut ſanguis etiam inter tranſeundum aëris pabulo nitroſo imprægnetur, Quippe in binos hos uſus pulmones calidioribus animalibus concedi putamus; tum prætereà ut ſanguis, dum ipſorum vaſa pertranſit, perfectiùs miſceatur: quare & piſcibus aliquid pulmonibus analogum, eandem hanc ob cauſam, tribuitur. Porrò ſanguinis maſſa, quia dextrum cordis ventriculum ſubiens, crudo adhuc, &

recenti chylo imbuitur, tanquam lignum viride, non ſine fumo, & vaporibus fuliginoſis parcius inflammatur; ideóque ut iſti protinus exhalentur, apertiora pulmonum ſpiracula incurrit, in quibus tanquam carbo uſtulatus, ubi paulùlum deflagraverit, mox intra ſiniſtrum cordis ventriculum in flammam admodùm claram, & velut candeſcentem accenſus, exinde nullo ſuffocationis periculo longos arteriarum ductus trajicit. Profectò ſanguinem, dum arterias permeat, eſſe velut ignem in flammas accenſum, cumque per venas reducitur, velut titionem ſemiextinctum marceſcere, ſuperioribus experimentis concludi videtur, ſiquidem in vivo animali, arteria pertuſa, ſanguis omnis eductus per totum rutilat & quaſi igneſcit, è vena autem ſi pariter excipiatur, cremor tantùm ſuperficie tenus rutilat, reliquâ præterea maſſa verſus atram degenerante; probabili ſatis indicio, ſanguinem intra venas traductum, inſtar carbonis non dum penitus accenſi apparere, in quo ignis aliquid exterius ſplendet, intus ac in profundo omnia nigricant. Verùm obſervatu dignum eſt, & hic objici poteſt, ſanguinem è vaſis pulmonaribus tum venis tum arteriis eductum utrumque ferè eundem apparere, neutrum autem veluti arterioſum in reliquo corpore rutilare. Sed in promptu eſt referre ſanguinem in pulmonibus utrumque venoſo ſimilem videri, quia nondum in utroque cordis ventriculo accenſus, imperfectius adhuc miſceatur ac inflammetur;

eò

eò quòd in ſiniſtro ſinu ſanguinis tum accenſio tum mixtura, ut ſupra obſervatum, præcipuè perficiatur, ut ex objectione iſta clarius adhuc pateat diſcrimen coloris & conſiſtentiæ in ſanguine à cordis flammula ſeu fermento dependere.

Quòd ſi ulterius objiciatur ſanguinem haud propriè accendi, quia non ignis communis ritu aut candeſcit, aut flammam viſibilem concipit, nec etiam corpus ſubjectum cui ineſt, aliave admota conſumit; referri poteſt ignem in aperto ardentem ſemper ferè colore, aut flammâ ſplendeſcere, qui tamen ſi in clauſo reverberio, ac intra ſecretos canales cohibeatur obſcuriùs gliſcit, & ſalva ignis eſſentia prædictis accidentibus utriſque carere poteſt: Ita enim intra fornacem calor pro opere deſtillatorio ſatis intenſus viget, licèt ipſa ignis, aut flammæ forma non niſi ſpiraculis recluſis appareat, & tunc primùm incipere, & emicare videatur; atque hæc quidem ab effectu, reſoluta mixti compage, præextitiſſe colligimus, verùm quia prohibita eventilatione particulæ ſulphureæ inter avolandum tot ſimul agglomerari nequeunt, quæ flammam viſibilem conſtituant, nondùm percipiuntur. Deinde cùm ignis in ſubjecto humido extiterit, corpus totum non deſtruit, nec alia admota facilè accendit, uti conſtat in ſpiritu vini accenſo, qui laticem ſeroſum intactum relinquit. De ſauguine pariter dicendum eſt, in eo non omnes, ſed pauciores tantùm particulas inflammabiles eſſe,

eaſque ſolummodò in cordis foco accendi, unde in arterias continuò evolantes, conſtanti tum calore, tum particularum agitatione actuantur; non ſecùs ac tenuior vini ſpiritus, qui in vaſe accenſus, haud diutiùs ardet, quàm caleſcit, & rudiculâ agitatur. Profectò, ut mihi videtur, ſpiritus vini in hydraulici centro excalfactus, & accenſus, per ſecretos ejus ductus flammâ inconſpicuâ flagrans, tacitoque incendio fluens, ipſius ſanguinis accenſionem, & motum quadantenùs imitatur.

Clariſſimus *Harvejus* ſanguinem Cordi velut oleum Ellychnio inſtillari ſtatuit; Nos autem quo id paulò fuſiùs explicemus eaſdem prorsùs conditiones Lampadi vulgari, & Cordi, ſeu Biolychnio tum requiri, tum adeſſe oſtendemus: Nam primò ut in illa, neceſſe eſt materiam inflammabilem debito modò ſuppeditari. Secundò Ellychnium ritè conſtitutum eam recipere, & accendere. Tertiò flammam accenſam eventilari. Ita in hoc non minùs requiritur. Primò ut ipſe ſanguis ſeu materia inflammabilis uſque debita quantitate, ac craſi idonea ſuggeratur. Secundo ut cordis conſtitutio quoad fermentum ipſius inſitum, atque ſpiritus animales influos rectè habeat. Tertio denique ut flamma accenſa eventiletur, particulis utilibus in munera ipſis deſtinata impenſis, inutilibus autem, nempe fuligine, & recrementis continuò amandatis.

Primò Quod materiam inflammabilem, ſeu ſanguinem attinet, requiritur tum ut debita

bita

bita quantitate Influat, tum etiam ut debita temperie conſtet. Quantitas ejus interdum imminuitur, ac deficit, nempe poſt longas ægritudines, liquore ſanguineo propter nimias efferveſcentias nimiùm abſumpto, item, poſt ingentes hæmorrhagias, & aliquando à gaudio repentino, ſanguine in exteriores partes à præcordiis avocato: Nonnunquam ejuſdem quantitas ultra modum augetur, & impetuosè nimìs affluit, idque varias ob cauſas evenire ſolet; nam à paſſione quavis vehementi triſtitia, dolore, indignatione, &c. Cordis focus obruitur; item à nimio exercitio, & motu corporis citatiori, præſertim in cachecticis; quibus, ſi cruor, ob vaſa à muſculis agitatis compreſſa, in cordis ſinum uberiùs urgetur quàm illic ritè accendi, & ſtatim in pulmones exautlari poteſt, deliquia, & interdum mors repentina ſucceduut. Porrò ſanguis venoſus, ſi à miaſmate febrili, aut alia quacunque occaſioue efferveſcentias immodicas concipit, ipſe in cordis ſinum exundans, pulſu, & calore auctis, indebito modo accenditur. Quoad temperiem ut ſanguis, velut oleum maturum, & defæcatum ad ellychnium accedens, intra cordis ſinus rectè accendatur, idonea elementorum craſi, & benè proportionata humorum mixtura conſtare debet; qui ſi debito inflammabilior exiſtit, à ſulphure exaltato ſæpe totus in flammam prorumpit, ac incendio immodico gliſcens, febrem accerſit: ex altera parte ſanguis interdum crudus, & aquoſus evadit, ut tardè admodùm

dum & minutim, inſtar fœni madidi, in corde inflammetur: Atque hinc ad motum quemvis anheloſi, & dyſpnæi evadimus; quia ſc. ab exercitio quovis ſanguis uberius in cor urgetur, quàm illic protinus accendi, & foras exilire poterit: unde pulmones incitati crebrius reſpirant, ut ſanguis in corde ſtagnans, eique ſuffocationem minatus exantletur. Interdum ſanguis ſale fixo, & fœculentiis ſcorbuticis refertus abruptè admodum, & inæqualitèr in corde deflagrat; Nonnunquam accidit ſanguinis mixtionem à veneno, narcoticis, aut morbis malignis ita perverti, ut coaguletur, adeóque interruptâ circulatione ſiſtatur, & flamma cordis, ſive ignis vitalis, non ſecus ac culinaris ſulphure aſperſo, à miaſmate maligno extinguatur.

Secundo. Ut ſanguinis, velut lampadis, flamma vitalis perennetur, ipſius cordis uti ellychnii recta diatheſis requiritur; nimirum ut nativa ejus conſtitutio ſit firma, & valida, adeò ut fermento inſito, tanquam foco vitali ſemper vegeto, ac vivaci, ſanguis irruens protinus inflammetur: porro ut cor ipſum fibris chordiſque validiſſimis inſtructum, ſe cum vigore fortitèr contrahat, adeóque ſanguinem impetuosè in arterias explodat: quinimò ad hoc præterea opus eſt, ut ſpiritus animales per nervos ab ἐγκεφάλῳ derivati conſtanti, ac uberi influxu cordis fibras actuent, ac inſpirent; quorum ope nobiliſſimus hic muſculus ſyſtoles, ac diaſtoles motus indiſcontinuos peragat.

Ter-

Tertiò. Sanguis accenſus, velut flamma expanſa eventilationem requirit; quæ ut ritè peragatur, his duobus opus eſt; ſc. tum ut aëris particulæ ad ſanguinem attemperandum convehantur, tum ut ſanguinis flagrantis recrementa fuliginoſa cum iiſdem aëris particulis denuò redditis foràs evaporent: Propter binos hos uſus pulmones, qui ſanguinis flagrantis ſpiracula ſunt, duplici inſtruuntur motu, ſc. inſpiratione, quâ quidem aër intromittitur, qui ſanguini ebullienti occurrens, ipſum refrigerat, ac utì nonnulli opinantur, velut pabulo nitroſo eum refocillat; atque exſpiratione, quâ iſtius aëris reliquiæ, unà cum effluviis à ſanguine vaporoſis foràs exhalant. Quàntum aër inſpiratus vitali cordis igni perennando conducit, hoc experimento planè conſtat. In vivorum animalium diſſectione, poſtquam cruore effuſo cordis motus penitùs ceſſavit, ſi per tubulum vaſis chyliferis, aut venæ cavæ adaptatum aër inſufflatur, cordis motus denuò redintegratus aliquandiu perſtat: Cujus effectûs hæc cauſa eſſe videtur, nempe quòd in animalibus moribundis, aut modò demortuis quædam reliquiæ ignis vitalis etiamnum in corde ſuperſunt, quæ ceſſante pulmonum motu, quia refici, aut excitari nequeunt, velut ſcintillæ cineribus ſuppoſitæ ſenſim pereunt. Verùm ſi aër venæ cavæ, aut ductui chylifero inſuffletur, ejuſque particulæ quædam ad hunc ignem intra cordis ſinum deliteſcentem accedant, ipſum poſtliminiò exuſcitant,

&

& ſopitum de novo ἀναζωπυρῦσι, ita ut ſpiritus animales cordis fibris inſiti recenti hoc vigore recreati, motum ſuum quantum poſſibile eſt redintegrent, atque pulſum inſtaurent. Porrò ut ſanguinis in dextro cordis ſinu accenſi ſpiraeula ſunt pulmones, ita ejuſdem in ſiniſtro cordis ſinu accenſi fuligines aliæ arteriolarnm oſculis per poros, & meatus cutis evaporant: Atque horum corporis ſpiraculorum, ſi utrumvis penitùs occludatur, vita, ſicut flamma in vaſe, intercepto aere ſuffocatur, & perit: Denique non minus malum ingruit quando vice aëris puri, & nitroſi vapores narcotici, aut venati intro hauriuntur, ita namque à carbonibus recens accenſis, ac à fodinis metallicis interdum flamma vitalis, ut culinaris à ſulphure, derepentè extinguitur.

Cauſa interpolationis febrium à Williſio. *aſſignata contra* Mearam *aſſeritur.*

QUo ſucceſſu perget *Meara*, ſi ex omine conjiciamus, malum eſt quod ſtatim primo in veſtibulo *circulari ſanguinis motui* velut ſcandalo in via poſito impingens tam grauiter ceſpitat, ut vix ſe à lapſu recolligens, adhuc vacillet ac dubius hæreat an *aliquem*
P,105. *ejuſmodi circuitum par ſit agnoſcere.* Nonne videtur hic febrium cauſas optimè traditurus, qui totius παθολογίας lapidem ἀκρογωνιαῖον convellit?

Verum ut dubinm hoc, donec *Meara* de circulatione ſanguinis certior fiat, in aliud tem-

tempus differatur; illi interea compertum eſt, *in ſtatu morboſo ſanguinem impurum per vaſorum minorum anguſtias tranſcolandum ſuis ſibi ſordibus tranſitum præcludere, ibique reſtitantem ſtato tempore putreſcere ac accendi*, ideoque *viderit* Williſius *quo jure hujuſmodi ab impuris ſuccis infarctum viſcerum parenchymatis deneget*. Attamen aſſignare debuerat *Meara* in quo viſcere, utrum in hepate, liene, pulmonibus, aut quonam alio, *talis ab impuro ſanguine parenchymatis infarctus fieri ſolet*. Credo illum *ſtomachi* & *meſenterii membranas* etiam parenchymata appellare, nam in illis mineram ſuam febrilem ſæpe collocat. Verùm enimverò ut daretur illi *ſanguinem impurum quandoque intra viſcerum anguſtias inferciri*, ſi tamen iſte ſanguis ibidem putreſcens accendatur, & in paroxyſmo febrili foràs ebulliat, annon à tali accenſione & effervescentia viſceris pori aperientur adeò, & dilatabuntur, ut poſtea ſanguis utcunque impurus, eos ſine infarctu quovis liberè pertranſeat? ita ut cauſa febris, ſc. viſceris cujuſdam obſtructio unico paroxyſmo expediatur. Quòd ſi majorem ſanguinis impuri copiam, quàm ut totus in paroxyſmo febrili penitùs diſſlari poſſit, alicubi aggeſtam arguas; certè talis materiæ morbificæ nidus nec fieri nec durare (ut *Williſius* innuit) citra viſceris affecti tumorem aut abſceſſum poteſt.

Væ tamen *Williſio* ſi negat viſcerum tumores in febribus intermittentibus ſæpenumerò

merò contingere; Objicit *Meara* id *eum in libris non vidiſſe, quia videre noluit.* At in *vivis* ſpirantibuſque *exemplis ejuſmodi tumores ſicut* (*Ague-Cakes*) *vidiſſe proculdubiò & manibus palpâſſe potuiſſe.* Certè pluſquam *Lyncei* oculis opus erat, ut quiſquam vivi hominis interna viſcera viſu penetret, cæterùm *Williſius* ut tumores iſtos videret non ſolùm *viva & ſpirantia exempla, ſed & mortua conſuluiſſe debuit.* Credo te cadaverum ab aliis diſſecandorum copiam habuiſſe (nè dicam feciſſe) interim ipſe tumores iſtos non autopſiâ anatomicâ ſed ex probatorum Authorum fide in cadaveribus inventos citâſti.

Sed quàm frivola & inanis hæc tua in *Williſium* cavillatio eſt, quaſi neſciret aut negaret ejuſmodi tumores interdum in febribus intermittentibus accidere; Cùm tamen ille ſuper hoc lib. de febr. cap. 5. in expreſſa verba ita diſſerit; *Quinetiam hæc febris ſi diuturnior fuerit, aut morbo alii chronico ſupervenerit, præter ſanguinis labem, ſæpiſſimè adjunctas habet viſcerum infirmitates: nimirùm ſanguis labefactus impuritates ſuas ſenſim congeſtas viſceribus, dum eorum anfractus pertranſit, facilè affigit: (hinc in febre quotidianâ ventriculi aggravatio hypochondriorum tenſio, modò hepatis modò lienis aut meſenterii obſtructiones, aut tumores conjunguntur,) ſunt autem hujuſmodi affectus non cauſa febris (uti vulgò creditum) ſed tantùm ejus producta.* Quid apertiùs aut perſpicuè magis à

quo-

quoquam dici poteſt? Sanè optandum eſſet, ut libros, quos refutandos ſuſcipis, licèt non intelligis, ſaltem perlegere digneris; neque verba Authorum prætereas, qui eorum mentem nuſquam aſſequeris. Interim ſatis conſtat, *Williſium* tumores iſtos noviſſe, ſed cùm ſint febris diuturnioris ac à Medico malè tractatæ effectus, & graves in praxi errores plerunque conſequantur, concedo tibi ***Meara*** ut multò frequentiùs obſervaveris in tua.

At verò tumores iſti ſi febrium intermittentium cauſa ſint, quid tunc quatuor humores agent? neſcio quomodo inter hos & illos iſtius morbi penſum divides, nam proximis ferè verbis *Williſium* increpas, quòd negat ***humores ſinceros in primâ ſaltem regione dari,*** P. 107. quod tamen ab illo minimè factum eſt; nam bilem in cyſti fellea, inſuper hanc & pituitam in ventriculo & inteſtinis reperiri, & fœculentias atratas in lienem deponi aſſerit: Sed quâ fide *Williſium* modò tumores, eadem nunc & humores excrementitios negare eum fingis. Profectò ille utroſque in febribus concedit, ſed neutrum ex iſtis febris cauſam eſſe contendit; quam dyſcraſiæ ſanguinis ſucci nutritii penum in materiam degenerem pervertenti rectiùs aſcribit; & ſententiam ſuam pluribus argumentis, firmiſque rationibus ſtabilivit; ex his nonnulla *Meara* refutanda ſuſcepit, tum pro ſua contraria hypotheſi aſtruenda rationum umbras quaſdam protulit; libet hic primò ejus in *Williſium* redargutiones, dein pro-

priæ

ſententiæ aſſertiones particulatim expendere.

Primò *Williſius* negat humores in privatâ quâdam minerâ congeſtos febris intermittentis cauſam eſſe, eò quòd non facile aſſignatu ſit, quomodo tales humores ſibi nidum alicubi conſervant; necdum conſtat quo inſtinctu illi in focis reconditi, ſtata putreſcentiæ, abſumptionis & repullulationis tempora obſervent. Hìc regerit *Meara*, id ſe fateri quidèm,
P.108. *ſed necdum conſtitit quo inſtinctu Oceanus ſtatas acceſsûs & receſsûs periodos ſingulis duodecim horis aut muliebria purgamenta menſtruum circuitum exactè obſervent*. Hìc novo ſolutionis genere nodum unum ſolvis plures nectendo, An verò putas iſtorum effectuum cauſas prorſus latere, ſemperque inextricabiles fore? De fluxu muliebri, vel mihi in promptu eſt conjecturam ſatis probabilem afferre: quoad fluxum & refluxum maris, ſi *Galilæum*, *Carteſium*, aut *Gaſſendum* legeres, phænomenon iſtud longè melius ſolutum videres; quàm tu quicquam de febribus explicuiſti; quippe hoc quàm inane eſt quod dicis
P.109. *humores non niſi dum putreſcunt, paroxyſmos febriles inducere, eò autem opportuniores eſſe putredini, quò arctiùs in focis concluduntur, propter tranſpirationem prohibitam*. Nam infra oſtendemus humores in febre intermittente non omninò putreſcere; quinimo ſi putreſcerent, eos hoc nomine paroxyſmos non poſſe inducere.

Secundò. Primum hoc *Williſii* argumentum plura alia ejuſdem Authoris eaque inſi-

gnis

gnis momenti rectâ ſerie ſequuntur, quæ tamen *Meara*, quoniam quod ad ea reponeret nihil habuit, conſultò præteriit; Et tandem poſt 7 paginas paragraphen hanc, cui ſe parem exiſtimabat, unam invenit. *Pulſus in paroxyſmi initio rarus eſt & depreſſus, qui plus arguit calorem & ſpiritus vitales in ſanguine à materiâ quâdam crudâ & non facilè combuſtibili velut obrui*; Ita *Williſius*. Sed fruſtra erit ſi quis ſolutionem à *Meară* expectaverit, ſufficit illi *hunc effectum*, ſicut multa alia febrium ſymptomata, aſcribere *vaporibus putridis tetriſque à materiâ febrili in viſcere aliquo hærente emiſſis & ſpiritus in corde obruentibus*, intra quos ductus & qua via per tot viſcerum obices hi vapores ad cor feruntur, nunquam perpendit ille, ſed tanquam medicaſter circumforaneus obſtetricibus & mulierculis aut inſtruendis aut audiendis natus; accidentia, quorum cauſas ignorat, vaporibus imputat: Verùm hujuſmodi αἰτιολογίαν infra pleniùs ventilabimus; Interim *ex* Hippocrate *febrem putridam ex inguinis abſceſſu accenſam* citat, *unde nihil præter vaporem ad cor potuit tranſmitti*. Atqui ex quo ſanguinis circulatio innotuit, quis hoc præter *Mearam*, cui adhuc ea penitus ignota eſt, uſpiam affirmavit? quid enim perſpicuè magis liquet, quàm ſanguinem venoſum à parte affecta reducem, ſordes illic depoſitas ſecum auferre, iiſque cor & totam ſanguinis maſſam inficere, nec non ea ratione efferveſcentiam febrilem excitare?

Ter-

Tertiò. *Williſius* ex urinæ in febre tertianâ colore ſaturato & velut flammeo, etiam cùm deſint contenta, ſanguinis aſſationem & temperiem nimis aduſtam arguit. E contra a item *Meara illud inquinamentis retorridæ bilis è minerâ per vaſorum continuitatem irruentibus* atribuit, dicitque *colorem illum ſaturatum non tam aſſationem ſanguinis indicare, quàm tincturam ejus à bilis citrinæ portione è primis viis ad vaſa majora penetrantis.* Miror ego quibus ductibus bilem citrinam è primis viis ad vaſa majora penetrare ſupponit, nam chylo nè illàc tranſeat viam præcluſit; & nè miſceatur ſanguini, vaſorum quoque Pecquetianorum uſum negavit; & tamen bili, quam penitùs excludi expedit, aditum quàm facilem invenit; ſed interim qui fit à bile è primis viis in ſanguinem penetrante, ut non icterus potiùs quàm febris excitaretur? quippe ab eo humore receptaculis & ductibus ſuis excluſo, proindeque in ſanguinem regurgitante, hic morbus omninò oritur.

Quartò. Inſtat *Williſius* materiam febrilem in ipſo ſanguine progigni, & in eo, donec urgente paroxyſmo illinc diffletur, contineri; quoniam rubicundior & contentis ſaturatior eſt urina extra paroxyſmum; quo vigente, cùm materia ad circumferentiam corporis transfertur, laudabilior exiſtit. Huic
P. 111 regerit *Meara*; *Si in Paroxyſmi Tertianarii vigore urina laudabilis eſt, inde optimè collig: materiam febrilem nondum ſanguini*

miſceri,

miſceri , ſed in minerâ ſea primis viis hærere, donec ab incendio ex putredine concepto fundatur , & agitata in vaſa irrumpat. Hîc optimè , & prout virum *naturæ conſultiſſimum* decet , philoſopharis ; at dic obſecro, ſi in vigore paroxyſmi materia febrilis nondùm ſanguini miſcetur , undenam & à quâ aliâ mixturâ ſanguis tantam effervescentiam concipere potuit , an hanc etiam vaporibus atribues ? Quidni concedamus igitur (quod tu voles opinor) rem totam & integram vapores efficere ; nam ſi in paroxyſmi ἀκμῇ materia febrilis nondùm attigtt ſanguinem , quanto longiùs aberit in declinatione , inque ipſis acceſſionum interſtitiis ? Quare maneat in foco ſuo , unde nihil opus eſt cur exeat ; neque ſit, cur tu amplius ſollicitus ſis quo commeatu fiat illius in ſanguinem metatheſis.

Tandem à rebus ad vocabula , quibus plus vales , prudentèr & cauté divertis , atque *Williſium* increpas *quòd maturitatis nomine contra communem philoſophorum acceptionem pro* P. 112 *ſucco alibili degeneri , ac in materiam febrilem evecto exprimendo utatur.* Certè nomeniſtud ſi non à philoſophis , ſaltem à medicis in eo ſenſu paſſim uſurpatur , cùm apud inſignes authores morborum quorundam ſemina hæreditario jure poſtea germinare & tandem in fructus maturari traducta , dicuntur.

Quintò Arguit *Williſius* paroxyſmorum præludia , nempe cephalagiam , vertiginem, oculorum coruſcationem , ſomnos inquietos &c. planè indicare ſanguinem prius

mate-

materia fermenteſcente infectum, eatenus verò differri paroxyſmum, donec ejuſmodi materia turgeſcat. At verò quid ſi oſtendat *Meara hæc ſymptomata ab aliâ causâ proficiſci, quo tunc evadet* Williſii *confidentia?* Hoc quidem ille nullo cum negotio poteſt, *dum affectus iſtos in febribus, non ſecus ac in paſſione hyſtericâ, vertigine, epilepſiâ, melancholiâ hypochondriacâ, aliiſque morbis tantùm à vaporibus excitari* pronuntiat. Verum enim verò quid ſi oſtendatur ſymptomata iſta non omnino à vaporibus, ſed tantum à communicatione & conſenſu partium oriri; qualem nempe aut ſanguinis circuitus aut partium nervoſarum ſpaſmi, motuſque convulſivi facilè efficiant? quò tunc evadet *tanta* Mearæ *confidentia?* Itaque de inſigni illo apud medicaſtros quoſdam ignorantiæ ſubterfugio, quo hi affectus, quorum cauſa genuina neſcitur, vaporibus aſcribuntur, infrà dicetur; interim, candide lector, eruditam *Meara* pathologiam, quàm appoſitè ſc. palloris, rigoris, tremoris, horroris, & frigoris cauſas explicat, attentè conſidera; tantum caveto ne rumpantur & Ilia riſu.

Sextò Inſtat *Williſius* cauſas febrium intermittentium procatarcticas planè indicare, ipſas à temperie ſanguinis immutata originem ducere, quippe morbus iſte ea potiſſimum tempeſtate & locis increbreſcit, quibus ſanguis maximam ab aëre alterationem ſuſcipit, ſc. vere & autumno, & oris maritimis; Ad hæc indignatur *Meara*, quòd *non eodem*

cenſu

cenſu ponantur cibus & potus, motus & quies, excreta & retenta, animique pathemata; reverà inordinationes circa res iſtas nonnaturales ejuſmodi febrium ſæpius cauſæ evidentes quàm procatarcticæ exiſtunt; dixerat *Williſius* in hunc morbum faciliùs incidere qui viſcera habent firma & robuſta, & qui calore vegeto abundant; hæc ipſa *Williſii* verba ſunt, quæ tamen *Meara* ſuo more pervertit, eumque audactèr pronuntiâſſe improbè fingit, *ſolos homines* ἐυσπλαγχνȣ̀ς *viſceraque firma & robuſta habentes febribus intermittentibus corripi*, tum quaſi hoc parum eſſet, proximis ferè verbis eundem *Williſium* citat, quaſi dicentem, *cruditates ob debilitatem coctionis in primis viis congeſtas, non febres interpolatas, ſed hydropem aut cachexiam parere*; quæ verba, aut alia in hunc ſenſum apud *Williſium* non extant, quinimo quod ille dixit, prorſus aliud ſonat. Sed eſt hoc *Meara* perquàm familiare & quaſi inſitum, authorum, quos redarguere ſatagit, verba corrumpere, uſque ſenſum, qui tamen faciliùs oppugnari poſſit, alienum imponere. At vero poſtquam perfidiâ & dolo, quod potuit, effecit; ſeriò tandem *Williſio* regerit, *circa æquinoctia tum* p 121. *febres, tum alios morbos magis invadere, non ſolùm propter inſigniorem aëris ambientis ac tempeſtatum mutationes, ſed cum illis coincidere noxas ab erratis in victu.* Hæc reſponſio argumento Williſiano nondum ſatisfacit, neque ejus *plenam demonſtrationem* (uti ais) eludit. Obſervatione etenim vulgari conſtat,

etiam illos, qui ad exactiſſimas temperantiæ regulas, ac uti in proverbio eſt, medice vivunt, nihil-ominus circa iſta tempora febribus intermittentibus obnoxios, in eaſque invita omni circa victum cautela ſæpenumerò incidere; Quin tu viro quantumvis ſano, quoties tibi libitum fuerit, Catharſi ἄνω καὶ κάτω facta primas vias elue, nequa in illis febrilis minera ſubſiſtat, hic tum poſtea ſi ad maritimam *Cantii* vel *Eſſexiæ* oram autumni tempore relegetur, ibidemque vel dies aliquot tantum diverſetur, maximoperè ego fallor, aut febrem intermittentem contrahet, quam tu plurium menſium ſpatio haud curabis. Denique niſi aëris conſtitutio ſanguinem immutans febris intermittentis cauſa præcipua fuerit, quæ ratio eſt, cur quartana (prout *Williſius* obſervavit) tantum in Autumno & nunquam Vere incipiat.

Ad Argumenta *Williſii* à febris intermittentis curatione deſumpta, nempe quod remediis empiricis ſæpiùs ac certiùs quam medicinæ methodo dogmaticè inſtitutâ curari ſolent; Hoc unum regeris, eum argumentatione nihil probare, *niſi confecerit humores, in foco aut minerà concluſos non iiſdem modis curari poſſe.* Certè hoc nobis impoſſibile videtur, quoniam iſthæc remedia febrifuga vel ejuſmodi ſunt, aut eo modo applicantur, ut illorum operatio aut ſolummodò, aut inprimis ad ſanguinem pertingat. Tu ſi noviſti quibus modis ea in mineras primis viis incluſas operantur, te hoc detegere oportuit; verum citra

iſtæc

iſtæc vaporum, Sympathiæ, Antipathiæ, Antiperiſtaſeos vocabula efficere non potes.

Sed novum hìc crimen *Williſio* objicitur; cujus nemo præter ipſum reus eſt, nam *præter ipſum quis in aliam cauſam rejiceret Icterum, ſcorbutum, aut cachexiam quam in hepatis, lienis, meſenterii, Pancreatis, vel alterius viſceris affectum?* Benè eſt quod viſcera ferè omnia nominaſti, ut alicui ſaltem ex iis competat, quod aſſeruiſti, credo tamen quod nulli; *quis præter* Williſium? imò omnes quibus ſanguinis natura & affectiones innotuerunt, morborum iſtorum cauſas primarias in ſanguinem rejiciunt; nam priuſquam viſcera inferciuntur, neceſſe eſt ut ſanguis impurus & cacochymicus evadat, qui propterea fœculentias ſuas velut exuvias inter circulandum depoſitas viſceribus illis affigit, earumque adeò meatus & poros inferciendo obſtructiones parit. Quod tu aſſeris *chylum cum nondum in ſanguinem abiit viſera iſta tranſire, & pro diverſitate cachochymia in iis congeſtæ diverſas corruptelæ ideas ſubire*, id quidem à ſenſu & ratione prorſus alienum videtur; nam ut de Hepate nihil dicam, (cui certè cum chylo nihil commercii eſt) putaſne tu chylum ad Pancreas & lienem tranſire? quis hoc præter *Mearam* aſſerere auſus eſt? P.124.

Hæc in Parergo: contra Empiricas febrium intermittentium curationes objicit *Meara*, vel *paroxyſmos non fugari, vel ſi fugentur, morbum cum majori atrocià propediem reverti*, P.125.

humoribus interim majorem viſciditatem & malignitatem acquirentibus. Hoc facilè pronunciatur, ſed quantum à vero diſtat utriuſque medicinæ methodum expertos appello. Communis fama edocebit quamplurimos cujuſque ſortis & temperamenti homines, hos mero epithemate, illos unico remedio febrifugo ſemel hauſto curatos fuiſſe, ac ſine ullâ recidivâ ſanitatem integram recuperâſſe; cùm alii interim longâ pharmaciâ delaſſati & viribus attriti, tandem non niſi mutatis cœlo ſoloque vix ac ne vix morbum ſuum excutiant, quin & ſæpe ad extremum redacti neceſſe habeant ad Empirica confugere.

Sed fortaſſis hoc nihil ad *Mearam*, quoniam ille & alii *prudentes Medici* curationem dogmaticam peculiari quodam ritu inſtituunt; nam *omiſſa ut plurimum phlebotomia, etiam emeticis catharticisque non niſi parcè adhibitis in totius proviſione præcipuam collocant induſtriam, humores crudos coquendo, craſſos attenuando, lentos inciendo, acres attemperando, tenuiores ad mediocritatem reducendo, ſuperfluos expellendo; meatus per ecphractica reſerando, viſcerum cacopragiam alterantibus corrigendo, reliquias ſudore diſſipando,* (nec dum finitus *Oreſtes*? imò adhuc legio ſupereſt) *aliasque id genus intentiones perſequendo.* Hæc verba incantamenti inſtar, chartulæ inſcripta, & amuleti vice, collo ſuſpenſa, febrium fortè inſultus abigent: veruntamen ſi tam longa ſerie medicamentorum præ-

P.127.

præſcripta, totidem intentionibus inſiſtatur, non aberit, *quin aptiſſimè in vos retorquebitur illud*, *ſc. quod ægros miſerè excruciatis, morbumque rarò profligatis: concedo vos prudentes medicos eſſe*, ſed in lucri veſtri rem; nempe ut prolixa hac, & inutili medendi methodo ægrotantium crumenas diutiùs emulgeatis; nimirum eâ gratiâ phlebotomiam, & emeticorum uſum, contra quàm alii experientiſſimi medici rejicitis, nè forſan curatio debito citiùs, & cum minori pompâ peragi videatur; ſed *totius proviſionem*, & intentionum therapeuticarum catenam ſeſquipedalem, etiam plebi, *Meara* fruſtrà venditat: novit enim populus, idque apertè loquitur, quin & ipſe ſibi conſcius eſt *febres fœliciùs, & faciliùs curari per empirica, quam rationalia præſidia*, quare *ut illud concederetur, quod certè concedendum non eſt* (nimirum ille quod negare non poteſt, non concedit tamen) *quùm id fieri poſſit, ſi omnino fieri poſſit*, (tam difficulter calamoque, & animo quaſi reluctantibus, veritatem ſibi extorqueri patitur) *materia morbifica non minùs in ramis venæ portæ, & arteriis comitibus, vel viſceribus ab illis irrigatis concluſa, quàm in vaſis majoribus ſtabulante &c.* Hìc *vaſa* vel *viſcera*, prout alibì *arterias* vel *venas* dixit; nempe ut hoc artificio ſibi geminum conſciſcat ignorantiæ ſubterfugium; cùm certum ſit tamen in utroque caſu, quod uni convenit, alteri haudquaquam convenire poſſe. Interim dum materiam morbificam in *ramis venæ portæ*, P.127.

ta, *arteriis & comitibus*, ſeorſim à *vaſis majoribus* concludi ſupponit; egregiè patet, eum circulationem ſanguinis aut prorſus negare, aut non intelligere.

Sed *Wilſius* Tribunali iterum ſiſtendus, quod *remedia febrifuga ſanguinem*, *aut humores frigore*, *aut aſtrictione ſiſtendo id præſtare aſſeruit*; quinetiam *Williſius* ex iis nonnulla ſanguinem præcipitare, alia ipſum fundere, & per diaphoreſin agere declaravit. Verùm hæc more tuo celas, ut juſtiorem increpandi Anſam nactus videaris: quod autem Tu confidentèr affirmas *febrifuga pleraq; vi diaphoretica materiam morbificam exhaurire, & corticis Kinæ-Kinæ facultatem potius diaphoreticam eſſe*, *eamque levem ſudorem ſemper elicere*; puto nemini, præterquàm Tibi compertum eſt; nec ipſe opinor remedium iſtud, quia nulli intentionum tuarum reſpondeat, cuiquam adhuc propinaſti.

P.109 Hactenus de nonnullis *Williſii argumentis* ad pyretologiam ſuam ſtabiliendam adductis; quæ quidèm *Meara* magno impetu, ſed irrito prorſus conatu oppugnavit: jam proximè objectis à contraria parte urgeri ſolitis, *reſponſa* ejus (idque pati cum ſucceſſu) aggreditur: Atque imprimis arguit *Williſium* febrium intermittentium anomalias, quibus paroxyſmi irregularitèr contingentes morbi typum variant, aut perperàm aſſignaſſe, aut earum cauſas non rectè explicaſſe.

Cum ille febres intermittentes ſimplices, vel duplices ſtatuerat; addit *Meara* triplices, eum-

eumque increpat, quod non has vidiſſet: *per febrem triplicem*, *quartanam* intelligit, *cujus acceſſus non minus quam legitimæ quotidianæ, quotidiè repetunt.* Certè hoc *Williſius* ſatis adverterat, cum dicit febrem intermittentem non rarò typum mutare, & è febre tertianâ fieri aut quotidianam, aut quartanam; dein aliquando ab utriſque redire. Quam itaque Tu quartanam triplicem, nos quotidianam ſimplicem, & quidem rectius appellamus; nam paroxyſmi ita quotidiè repetentes, non amplius febris quartanæ typum ſervant; verùm ſine horrore, cum levi tantum frigore, modico calore, & ſudore peragi ſolent; quicquid Tu in contrarium *de propriâ morbi Ideâ febres iſtas determinante*, effutis.

Inter febrium intermittentium anomalias, quæ tertiana duplex appellatur præcipua, ac maximè frequens eſt; nempe quum paroxyſmi quotidiè evenientes ita reduplicantur, ut primus tertio, & ſecundus quarto reſpondeant: hoc *Williſius* aptiſſimè ſolvit computando periodorum ſpatia, non diebus, ſed horis; cum enim hujuſmodi calculo, inordinationes in victu accedunt, ut prandio adhibito; paroxyſmus multò maturior, omiſſo tardior eveniat, non difficile erit conjicere, ob quam rationem paroxyſmi inæqualiter contingentes ejuſmodi rythmum obſervant; quod tamen vix unquam ultra unam aut alteram vicem contingere ſolet: Hîc exclamat *Meara*, *O miſeros & eacutientes Medicos dogmaticos, qui horariam* Williſii *computa-*

tionem videre non poterant! Credo alios eam videre, & agnoſcere, ſed nihil mirum eſt, ſi tu ad hæc planè cæcutias, qui ſanguinis circulationem, chyli tranſitum, hepatis uſum, & multa alia ad ſenſum demonſtranda, & apud omnes præter teipſum in confeſſo habita, nondum videre potes.

Cur autem tu *Williſium* duplicis quotidianæ Authorem aſſeris? profectò mihi librum ejus de febribus accuratè perlegenti, nihil tale occurrit: Hoc tuo more, nè conſuetudinem perderes, excogitâſti; ut aliquid, ſi minus invenias, ſaltèm ipſe fingas, quod refellere videaris.

At verò febris intermittentis duplicis, typum quendam à *Williſio* prætermiſſum, obſervavit *Meara*, ſc. *quæ unius diei ſpatio binos acceſſus inducit, quos excipit integra ſequentis apyrexia, in alium Paroxyſmum ſub tertii diei initio deſitura: cur non hoc in vivis ſpirantibuſque exemplis obſervavit* Williſius? *Williſii* hæc verba [viva & ſpirantia exempla] toties opinor repetis, quia ferè hæc ſola legiſti, aut intelligis; nam ſi quis cætera ipſius ſcripta vel oſcitantius inſpexerit; utique deprehendet tamen, illum ejuſmodi febrium typos obſervaſſe, cum de periodorum febrilium inæqualitatibus loquens expreſſis verbis aſſerit, *interdum bis in die paroxyſmum replicari.* P. 132.

Verum hic quis in Te non miretur pluſquam *Claudianam* μετεωρίαν καὶ ἀβλεψίαν: Nam licet *Williſium* inæquales paroxyſmorum reduplici-

duplicationes non obſervâſſe dixeras; mox tamen (quaſi oblitus tui) rationem quam Typis iſtiuſmodi explicandis, ſolvendiſque attulit, proximis ferè verbis & repetis, & redarguendam ſuſcipis. Dicit *Williſius* ſanguinis maſſam nonnunquam plus materiæ congerere, quàm unico paroxyſmo difflari queat, unde contingere, ut partem ejus tenuiorem in leviori paroxyſmo prius excutiat, craſſiore ad ſequentem paroxyſmum reſervatâ: cui regeris, *hanc reſponſionem errata in victu* P.134. *ſupponere, quæ tamen ab omnibus febres intermittentes patientibus, non committantur.* Cæterum iſtius effectûs cauſas alias, ac imprimis pharmaciam malè adminiſtratam innuit *Williſius*, quam Tu fortè conſcientiâ,& pudore oppreſus, nè Te acrius mordeat, ſicco pede præteris: quod verò ſpectat ad ejuſmodi inæquales paroxyſmorum reduplicationes, certum eſt eas non diu typum aliquem obſervare, ſed mox vagas, ac incertas evadere, utpote quæ in causâ aliquá evidente, quæ immediate præceſſit ut plurimum radicantur. Ultimò *Williſium* redarguis; quod aliquando in febrium intermittentium anomalis ſuccum nervoſum in cauſæ partem aſciſcat, quod ſanè rectà cum ratione ab eo factum eſt; cum enim ſuccis iſte (prout ſupra oſtendìmus) è nervis redundans, ſæpè magnâ copia intra glandulas & membranas, parteſque ſolidas congeratur, è quibus fluore obortto, affatìm in ſanguinem venoſum regeritur, in eoque efferveſcentiam concitat: nihil mirum eſt ſi

propterea febris paroxyſmus interdum ordinarius intenditur, & non rarò exrraordinarius excitatur.

Febrium intermittentium doctrina Mearana *examinatur.*

HUcuſque *Mearam* vidimus quà vi, quà dolo, ſed fruſtrà conantem evertere Pyretologiam *Williſianam*: Tandem reſtat, & par eſt, ut propria ipſius doctrina examen ſubeat, & conſpiciamus qualem ſibi fabricam, & quibus rationum firmamentis conſtituit: hujuſce autem qualis integra ſit forma nondum conſtat. Congeſſit ille quidem è veterum placitis rudera, quibus ſi quid ex ſuo addiderit, ita cohæret, ut ex rudi, atque indigeſtâ mole, facile eum perſpicias nec ſatis intelligere quid veteres ſenſerint, nec quid ipſe velit, ſatis exprimere. Febris intermittentis
P.127 cauſam materialem modò *tumores*, modò *humores* ſtatuit; ſedemejus in *vaſis venæ portæ* vel *viſceribus ab iis irrigatis* collocat, morbi inſultum à *materiâ morbificæ putredine* induci, atque ſymptomata pleraque à *vaporibus è minerâ febrili elevatis* ſuſcitari aſſerit. Hæc totius Hypotheſeos ſumma eſt; Theoremata autem quàm conſona veritati, aut rectæ rationi congrua ſunt, poſteà expendemus.

Quoad *Tumores*, eos febris intermittentis non eſſe cauſam materialem, ſed tantùm producta, & effectus, ex ipſo nomine, quo

Meara

Meara à plebe mutuatus, eos inſignivit (*ſc. Ague Cakes*) ita conſtat, ut nullus ſit ex ima vulgi fæce quin plane intelligat. Quis demum febre laborans hepatis, lienis, aut meſenterii ſchirrho afficitur, quin meminerit ſe ſub morbi initia illis affectibus immunem fuiſſe, eoſdemque febris diuturnæ fructum eſſe agnoverit? Nullum certe è vivis & ſpirantibus exemplis huic *Mearæ* ſententiæ ſuffragabitur, ſed neque ***bonorum Authorum monumentis*** comprobatam licebit oſtendere: etenim è Medicis tum priſcis, tum neotericis, nemo quod ſciam, præter ***Mearam***, hoc uſpiam aſſeruit.

Quod ſpectat ad humores, cum duplices eos ſtatuat *Meara*, ſc. alimentarios in ſanguine & excrementitios in primis viis ſtabulantes, non clare exprimit, utros pro febris intermittentis cauſa habuerit; quantum conjicere licet, inter utroſque ambiguus hæret: Dum enim morbi ſedem in *ramis venæ portæ*, & *arteriis comitibus*, vel in *viſceribus ab iis irrigatis* ſtatuit, & *ſanguinem* in illis, & utriuſque *bilis*, & *pituitæ* recrementa in his concluſa, pro materia morbifica innuere videtur, ita plurima ignorantiæ aſyla ſimul conſtituit, ut ſi ab uno dejiciatur, ad quod ſe conferat, alterum ſuperſit: Verum quò omnibus ſimul refugiis, & caſtris exuatur, oſtendere oportet materiam morbificam, quæ febrium intermittentium cauſa perhibetur, nec ***in ramis venæ portæ, nec in arteriis comitibus, neque in viſceribus ab iis irrigatis*** concludi. P. 127.

Et primò quidèm, ſanguinem in ramis venæ portæ, & arteriis comitibus circulatione æquè celeri, ac in cæteris partibus, & fortè rapidiore decurrere, ex eo conſtat, quod ſanguis arterioſus è ſiniſtro cordis ſinu in aortam propulſus, omnes ejus ramos æquali pernicitate trajicit; ſi quos autem aliis celerius pertranſeat, profectò ii erunt cordi propriores, quales ſunt arteriæ Cæliacæ & Meſentericæ; tantum abeſt ut hic potius quàm alibi ſubſiſtere, & ſtagnare ſupponatur: Ex iſtis autem, in ramos venæ portæ tranſmiſſus è veſtigio verſus cor reducitur, in quo itinere hepar pertranſit, ut in eo bilis recrementa deponat: cum itaque ſanguis in vaſis iſtis neutiquam moratur, quomodo ut *Mearæ* inſultum febrilem pariat, in iis velut in *foco concludi*, *ſtagnare*, *putreſcere*, ac demum *accendi* poteſt?

Cum itaque in vaſis imi ventris nullus pro minera febrili locus relinquatur, videamus an illa in viſceribus ab iis irrigatis hoſpitetur; etenim in hac regione humores excrementitios ſcatere vel *Williſius* conceſſit, ſc. bilem flavam non tantum in veſica fellea, ac atram in liene; ſed utramque iſtam, ac etiam pituitam in ventriculi, & inteſtinorum cavitatibus reperiri: Et certè ſpes aliqua de iſtis foret, poſſe ipſas pro materia morbifica admitti, niſi quòd hoc *Meara* incautè nimis priùs denegaſſet: Nam cùm ſupra aſſeruit chylo è primis viis nullum dari exitum, quo ſanguini miſceatur; pari opinor & melior ratione

tione humoribus illis aditum præcluderet, niſi fortè putandum ſit vias alimento negatas, excrementis patere, & naturam ſedulò caviſſe, ne nutriatur ſanguis, curaſſe ut corrumpatur. At verò juxta illius Hypotheſin *minera febrilis in foco ſuo putreſcere*, *accendi*, *ac illinc demùm in ſanguinem vaſis majoribus contentum ebullire* ſupponitur: quare cùm humores excrementitii in viſceribus concluſi illinc confertìm in maſſam ſanguineam transferri nequeant, nemo, etiam *Meara* judice, eos orgaſmi febrilis reos dixerit. Sed & alio reſpectu humores iſti à noxæ febrilis culpa immunes habentur; quia ſc. ad putreſcendum, quod *Meara* neceſſarium materiæ morbificæ ſtatuit, minùs apti exiſtunt. Nam Bilem quod attinet tum flavam, tum atram (quæ ſc. febrium intermittentium cauſæ præcipuæ dicuntur) certum eſt eas, utpotè ſale, & ſulphure aduſtis copioſè refertas, tam longè à putrifactione abeſſe, ut corpora alia præſervare credantur, & plures inſignis notæ medici utramque bilem pro fermento habuerint; quibus & ſanguis, & chylus, ipſaque inteſtinorum excrementa à putredine vindicantur; cui fidem facit, quod cyſtis fellea animali quovis exempta, & in ædibus ſuſpenſa (quod quidem Lanii ad veſtes abſtergendas & plures alios uſus ſæpius faciunt) diutiſſimè incorrupta perſtat; enim vero ſi veſica felle turgida, atque externo aëri expoſita, ſerò tantum, ac tardè putreſcat, humores ſanè bilioſi multò minus putredini erunt obnoxii, dum in corpore

pore animato calore undique vitali foveantur.

Itaque ob hanc rationem non tantùm *Meарana* febrium intermittentium minera, ſed & morbi cauſa conjuncta, peccantis ſc. humòris putredo perperàm aſſignatur: Quamcunque igitur materiam morbificam, ac ubicunque in primis viis ſitam ſtatuit ille, neceſſe erit eam in foco ſuo aut otiari, quia non putreſcit, aut ſaltem quia exire non poteſt, aut ſanguini miſceri, prorſus deliteſcere.

Verùm adhuc fulcrum reſtat, quo utcunque nititur ruitura *Mearæ* Hypotheſis, *Vapores* ſc: Nam humores ipſi, ſeu Mineræ particulæ craſſiores, licet in foco reconditæ locum non mutaverint, ab ipſis tamen tetros, tenueſque, ac veluti emiſſarios halitus elevari ſtatuit, qui nec viſcerum lateribus contenti, nec vaſorum tunicis excluſi, omnia penetrant, atque pervadunt, adeo ut ſanguini demum immiſti naturæ ordinem perturbent, & febrium inſultus pariant. Hæc ultima poſt naufragium tabula, hæc ſacra anchora, hoc unum reſtat firmamentum, quod ſi amoveatur, hinc ad Tubicines mittatur.

Qui in morborum, atque ſymptomatum cauſis eruendis *vaporum* efficaciæ tantum tribuunt, quo doctrinam hanc ſuam incertam tueantur, paſſim venditant tritum illud *Hippocratis* teſtimonium, ſc. totum corpus eſſe ξύμπνουν καὶ σύῤῥουν. Cujus in verba licet jurare minimè teneamur, id tamen ſano ſenſu verum eſſe concedemus, nempè caloris efflu-

via

via à ſanguine flagrante quaqua verſus emanantia, partium omnium poros, & meatus pervadere, haud ſecus ac in fornace deſtillatoriâ atomi calorifici ab igne decedentes, & ferrum, & ſaxa, vitri latera, & liquorem in eo contentum nullo cum negotio trajiciunt: verum neque iſta ignis effluvia è liquore intra matracium concluſo, quem ita facile permeant, particulas mixturæ indolem ſpirantes ſecum auferunt, ac alio convehunt; neque in corpore animato calor vitalis omnia penetrans, particulas ſulphureas, & ſalinas, aliaſve privatæ cujuſquam partis natura imbutas ſecum avehit: At verò caloris vitalis effluvia, ſi vaporum meteora per denſos obices ſecum transferre nequeant, multo minus ejuſmodi particulæ aut putredine, aut alias ob caufas in mineris ſuis reſolutæ ſibimet viam aut invenient, aut facient.

Enimverò ut vapores tetri à materia quavis excrementitia ſuſcitati huc illuc ſine limitibus indeterminati convolent, non tantum rationi incongruum, ſed & œconomiæ animali maximè injurium videtur. Cum enim in ædificio extruendo ſumma ſemper cura providetur nè culinæ nidor cœnaculum, aut triclinium infeſtet; quid cogitari poteſt alienius à naturæ providentia, quàm ut in nobiliſſima hominis ſtructura halitus ſtercoracei omnia penetrantes cor, & cerebrum impunè feriant. Verùm argumentis ab experientia deſumptis *vapores* iſtiuſmodi facilè

diſcu-

diſcutiuntur, & natura abſolvitur; e. g. in vivi ſectione, dum membranis vitali calore dilatatis, pori adhuc omnes apertiores exiſtunt, liquor fætidiſſimus ventriculi, cujuſque inteſtini, aut veſicæ urinariæ cavitatibus per tubulum infundatur, & ſtatim corporis continentis infra, & ſupra liquorem cavitati ligatura injiciatur, facilè conſtabit effluvia tantùm calida, & nullos omninò tetros putridoſque halitus per membranarum poros evaporare: quòd ſi non ſimplicem membranam materiæ putris cujuſquam vapores fœtidi trajiciunt; multo minùs è minera longè diſſita tales emiſſi plurium vaſorum tunicas, & partium ſolidarum obices permeantes ad cor aut cerebrum evadent.

Si objiciatur in aperiendis defunctorum cadaveribus, cùm fæces inteſtinales ſummè putrent, quamprimum peritionæum diſſecatur halitum fœtidiſſimum evaporare, unde colligitur eum inteſtinorum tunicas penetrare: referre licet quòd cum materia putris in receptaculo membranaceo diù incluſa lateribus ejus contigua eſt, ipſæ membranarum fibræ corpuſcula vaporoſa paulatim imbibunt, & demùm totâ membrana ejuſdem cum contentis indolis facta ſimilem odorem expirat: attamen cùm mera effluvia membranam concavam, & aliquanto ſpatio remotam feriunt, poros ejus minimè trajiciunt. Quòd autem ipſa cordis regio vaporibus è minera longinquâ immittendis ſatis immunis degat, hoc experi-

perimento conficiatur. Non ita pridèm pueruli biennis ab hydrope defuncti cadaver aperui; *Williſio* alioque medico præſentibus; præter hepar, pulmones, aliaque viſcera plurimùm vitiata, deprehendi in dextra cordis auricula magnum abſceſſum pure flavo, & fœtido repletum, nondum verò diſruptum: ſi vapores, à materia putri longè diſſita elevati, cor afficere ſolent, cur non iſti, à pure adeò juxta cordis Thalamos aggeſto conſiti, ei deliquia & lipothymias crebras intulere? cujuſmodi affectibus æger iſte in toto morbi decurſu minimè obnoxius fuit.

Quod autem ſpectat ad conſenſus admirandos qui inter partes valdè remotas intercedunt, & per vapores fieri putantur, iſti omninò, communicatione aut per ſanguinem, aut per nervos facta, peraguntur. A largiori vini potu ebrietas ſuccedit, non quòd vapores (uti vulgò fertur) è ſtomacho in caput aſcendunt; hoc enim impoſſibile eſt; ſed ſpirituoſæ vini particulæ à ſanguine ſuſceptæ & cum eo circulatæ cerebro traduntur: ſi emplaſtra ex allio contuſo pedum plantis applicentur, oris halitus Allium ſpirabit, verum iſtiuſmodi odorem vapores totius corporis habitum penetrantes non producunt; ſed corpuſcula quædam ab allio decedentia ſanguini miſcentur, cumque eo ſimul, ad pulmones delati, unà cum fuliginoſis ſanguinis effluviis per expirationem emittuntur. Nec minus fatendus ille eſt, qui in diverſis partibus à nervis oritur actionum paſſionumque conſenſus:

Pertur-

Perturbato aut malè affecto liene, ſæpè cordis tremor, reſpiratio difficilis, quin & ſubita ſpirituum deliquia ſuccedunt, quæ ſymptomata vaporibus paſſim aſcribuntur; quorum tamen vera cauſa non aliundè petenda, quàm ex eo quod nervi lieni implantati, à materia acri vellicantur, ac in ſpaſimum aguntur, & mox continuato propaginum nervoſarum ductu, eoſdem affectus nervis ad præcordia pertinentibus imprimunt. Poſtremò pleraque ſymptomata, quæ ad affectiones tum hyſtericam, tum hypochondriacam ſpectant, nervorum communicationi potiùs quàm vaporibus tribuenda ſunt, prout *Williſius* in νευρολογίᾳ ſuâ clarè oſtendit.

CAP. IX.

Williſiana febrium therapeia contra Mearam *aſſeritur.*

TAnto animi impetu & planè febrili æſtu Pyretologiam Williſianam *Meara* aggreſſus eſt, ut meritò ipſi jam præfervido & tantùm non febricitanti ad Therapeiam magno licet ſaltu feſtinandum ſit. Itaque de *febrium continuarum cauſis* dicit Williſium *idem ferè cum pleriſque aliis medicis ſentire*, quare iſtis omiſſis, *ad deſtinatum Hippocraticæ ætiologiæ penſum feſtinat* Meara. At pace tuâ dicam, Williſiana febrium etiam continuarum ætiologia, quatenus recentioribus inventis & ſanguinis circulationi accommodatur

tur prorſus nova eſt; eaque longè verior meliorque quàm ſit iſta tua, aut Reverendi *patris tui Hippocratica* futura ſit.

Maximum *Williſii* paradoxum *gravioribus in praxi medicâ erroribus anſam præbens* dicit *Meara*, quod in *omni febris intermittentis principio phlebotomiam ex brachio ſuadeat, in progreſſu damnet.* Hic ne non ubique Tui ſimilis videris *VVilliſium* falſo iterum inſimulas, & lectoribus tuis imponis; caput & paginam, ubi hæc verba ocurrere aſſeris, citaſti, cum tamen ne verbum illic, quod tuæ opinione faveat, reperiatur. In quotidianæ & quartanæ therapeiâ nullam phlebotomiæ mentionem facit *VVilliſius*; In tertianâ quidem dicit vomitoria, venæ-ſectionem & purgationem magni uſus eſſe, atque hæc niſi ab initio ſtatim celebrentur, parùm prodeſſe, imò obeſſe ſæpius. Quod tu tam perfidè & inſidioſè quàm confidentèr aſſeris eum in *omni* febris intermittentis principio ſuadere. Sed *VVilliſium* ita ſcripſiſſe ſeu jure ſeu injuriâ fingendum eſt, quoniam ut *Mearæ* videtur *contrarium tum ratione tum experientiâ facile eſt aſtruere*: rationem ejus quia ætiologiam *Hippocraticam* valdè ſapit, ipſiſſimis authoris verbis audiamus. *Si enim ut communis medicorum fert opinio à* Williſio *nondum enervata, continens intermittentium cauſa in ramis venæ portæ & viſceribus ab illis irrigatis reſideat, nec illi rami ullibi ad cutem niſi circa anum erumpant, fruſtrà materiæ peccantis eductio per ſectam in brachio venam expectatur:* P.138

ſed

ſed nec ſine damno fieri poteſt cum inde non leve immineat periculum metaſtaſeos febris intermittentis in continuam, exinanita enim per ſectam brachii venam vaſa majora, ſanguinem impurum ex ramis venæ portæ ſugunt, febrem continuam accenſurum, ut obſervat Expertisſimus Platerus. Qua in re *Expertiſſimus Platerus* tibi multùm impoſuit, cui tamen condonabimus tam gravem errorem, quòd circulatio ſanguinis illius ſæculo tam inaudita fuerat quàm eſt hodie ignota tibi; data enim ſanguinis circulatione, lubentèr ex te ſcirem quare mineram febrium in vena porta potiùs quàm in aliis venis reſidere ſtatuas; putas tu fortè ſanguinem in porta magis ſordidum & impurum quam reliquam ejus maſſam, quia vena iſta in anum terminata, etiam partibus viliori uſui deſtinatis inſerviat, quæque à reliquis partibus corporis æquè differunt, ac culinæ, & cloacæ à parte domus magis ornata; ideóque, times ne impurus ſanguis per venæ-ſectionem in brachio trahatur ex porta, & miſceatur puriori maſſæ, eamque fæculentiis ſuis inquinet, non alitèr quàm ſi coquus aut viliores famuli à culina vel ſterquilinio in triclinium protracti, dominas & nitidum fœminarum chorum nidore ſuo inficerent, fœtidiſque odoribus omnia implerent; ſed ut ſeriò agam, quid tu unquam ſani in pyretologia proferre potes qui ſuppoſito falſiſſimo innitens, nobiliſſimi remedii in febris medendæ methodo uſum pervertis? Celeberrimi quique medici tum antiqui tum recentiores phle-

phlebotomiam, quoties in febre intermittente indicatur, ab initio celebrant; libet hîc *Galeni* (quem inſtar omnium habes) teſtimonium allegare. Ad *Glaucon.* lib. 1. c. 10. de febris tertianæ cura loquens, *quod ſi ſanguinem mittere oporteat, neque hoc omittendum ſed ab initio ſtatim faciendum eſt*, ait: & tamen è contra Ormonienſis medicus *experientiam adducit nempe in diuturnarum febrium intermittentium progreſſu nihil ſanguinis miſsione ſalutarius eſſe, quod ille in multis aliis tum præſertim in filio primigenito Illuſtriſsimi Domini* Arundelii *ſacri Imperii Comitis & Baronis de* Wardour *expertus eſt, quem ſanguine bis detracto à quartanâ liberavit, quæ biennii ferè ſpatio clariſsimorum medicorum operam eluſerat.* P. 139. Ut concedam tibi (qui plurima falſa protuliſti) hiſtoriam iſtam veram eſſe, quis credet tamen diuturnam quartanam unico phlebotomiæ remedio curatam fuiſſe? id quod nemo præter te unquam medicus ſe præſtitiſſe ſcripſit, aut, opinor, credidit: Verùm hoc tibi & Patienti fortuna meliori quàm praxi contigit, ut morbus aliam ob cauſam, cœli fortè aut anni mutationem, ultrò deſierit; nec ſanguine intempeſtive detracto Juvenis febrem hydrope aut cachexiâ mutaverit; certo enim certius eſt hujuſmodi affectus & non rarò mortem ipſam, febricitantium phlebotomiæ nimis ſeræ frequenter ſuccedere.

Ut *Williſio* in omnibus adverſetur *Meara*, uti phlebotomiam, ita & *purgationem non niſi*

niſi in febrium intermittentium progreſſu admittit. An timet ille nè hoc etiam remedio humores è ramis venæ portæ in vaſa majora rapiantur? Verùm è contra cùm rami iſti ad anum pertingant, cur non ex eâ parte quàm citiſſime materia morbifica purgatione educetur? Sed veretur ille, ſi catharſis opportuna ſub febris initia celebretur, nè totius proviſione nondum ſatis peractâ morbus extinguatur, priuſquam longa illa intentionum ſeries à carcere ad metam percurratur.

Verùm enimverò quicquid dici poterit pro *VVilliſiana* febrium intermittentium curatione, certum eſt *Mearæ*, eum in continuarum therapeiâ graviſſimos errores commiſiſſe; nempe quòd febricitantes quoſdam aliâ methodo quàm *Ormonienſi* uſitatum eſt, ſanaret; nec dubitaret *in febre continuâ vomitorium propinare, etiam quarto die ad infuſionis croci metallorum unciam, aut drachmas decem aſcendere.* Si tu in febribus continuis nunquam auſus es Emetica propinare, multùm metuo nè manſuetudo hæc tua & miſericordia ægris in miſeriam verterit; præſertim ſi à crapulâ aut à ſtomacho chyli corrupti putrilagine referto febris inceperit; quo in caſu niſi vomitorio adhibito fomes detrahatur, fruſtra pro reſtinguendo febrili incendio, opera impendetur. Sed arguitur *VVilliſius*, quòd febris die quarto vomitorii Antimonialis tam magnam doſin exhibuerit; Quartum diem quod attinet, Emeticum non priùs propinatum arbitror, quia tum primùm ad ægro-

ægrotantem accerſebatur; cum autem ejuſmodi medicina etiamnum requiri videretur, nihilque contraindicans occurreret, an ægrotantem in manifeſtum vitæ diſcrimen adduci ſineret, potius quàm *Hippocratis* præcepta tranſgrederetur? Quod ſpectat ad Pharmaci naturam & doſin quicquid tu in Chymicis minimè verſatus reclames, benè notum eſt, Antimonium cum nitro calcinatum, ita benignum reddi poſſe, ut infuſio ejus ſupra unciam unam aut decem drachmas propinata, ſatis blandè & tutò, & quidem medicamento quovis *Galenico* longè efficaciùs operetur. Nam quod tu à Manna, Caſſia, Diacatholico melius præſtari poſſe aſſeris, quid iſthæc ad ſuccos acres in ſtomacho fluctuantes? utpote quos leviter fortè exagitant, minimè educunt. Sed cur tu *VVilliſium* die quarto *ad infuſionis croci metallorum unciam unam aut decem drachmas aſcendiſſe* affirmas? In hiſtoria allegata refert ille ſolummodo *unciam unam* exhibitam fuiſſe, cur tu addis aut *decem drachmas*? Tibi adeò *Cretenſe* ingenium eſt, ut nihil tranſcribere aut recitare queas, niſi aliquid addideris de tuo.

Quòd tu de *Hippocraticæ* materiæ *febrilis orgaſmo* differens, eum ſubtiliter admodùm à ventriculi nauſea & oppreſſione diſtinguis: quos affectus *à phlegmone ejus, vel à bile viſcidâ tunicis ejus impactâ plerunque provenire* ais, ideoque ante *pepaſmum purgari* vetas, Hoc inquam ſine ratione aut authoritate merum tui ipſius cerebri commentum eſt. P. 143

In alia ægrotantis hiſtoria incuſatur *Williſius*

liſius, quòd *nulla topica hypochondriis applicuerit*, imò addit *Meara topicorum nulla in hiſtoriis* Williſianis *extare veſtigia*; *quæ tamen*
P.146. *ad viſcerum contemperationem & incendii in ipſo foco extinctionem à ſanioribus Medicis unicè laudantur*; *quanquam illa tanquam quiſquilias in* Anglia *plerique Medici vel negligunt vel rident.* Miror qui ſunt iſti ſaniores Medici, à quibus topica pro *incendii febrilis in ipſo foco extinctione* unicè laudantur. Certè in *bonorum Authorum monumentis* hujuſmodi præceptum nullibi occurrit: Porro qui febrem in ſanguine fundari, ipſumque ſanguinem circulari agnoſcunt, praxin iſtam non niſi rarò neceſſariam ducunt: Tibi autem perpetuò concedatur, ſed tanto cum fructu quanta cum veritate aſſeris *incendii febrilis focum circa ramos venæ portæ deliteſcere.* In febrium quidèm progreſſu, quum ſanguis impurior, nec criſi ſatis defœcatus, fœculentias ſuas viſceribus affligat, in iiſque dyſcraſias & obſtructiones pariat, regioni ipſorum fotus applicari expediat; quam & *Williſii* methodum fuiſſe è ſcriptis ejus liquidò patet, qui in caſu *illuſtris* fœminæ febricitantis, cui tandem regio ventriculi & ſiniſtri hypochondrii intumeſcebat, fotum iis adhibendum inſtituit, ex foliis Abſynthii Pontici, Centaurii, Abrotani cum radicibus Gentianæ vino albo in vaſe cooperto incoctis, *lib. de febr. cap. 5. de febr. intermitt. quotid.* Tu interim ſicut tuus eſt mos, falſò aſſeruiſti *topicorum nulla in hiſtoriis* Williſianis *extare veſtigia.*

Quibus

Quibus vana & fluxa eſt fides, cum ex ſeipſis omnes æſtiment, aliis licet veracioribus non facilè fidem adhibent. Hinc quod *Williſius* tanquam factum narrat, de eo *Meara* dubitat, & omnino aliter fieri debuiſſe contendit. Dicitur Matrona quinquagenaria die morbi octavo per ſudorem perfectè judicatam fuiſſe. Regerit hic *juxta* Hippocratis & Galeni *experimenti diem octavum perrarò eſſe judicem.* Si tu iſtorum Criſiologiam ad noſtras regiones & incolas tranſtuleris; aut ego fallor aut tibi Pſeudoprophetæ & judiciariis iſtis tuis regulis Veſpillones multùm debituri ſunt. Sed ulteriùs objicis *in iſtius Matronæ morbo concoctionis ſigna non ante* P.149 *octavum diem apparuiſſe, ergo criſin ſalutarem non niſi ante undecimum contingere potuiſſe*: Næ temeraria & importuna fuit iſta mulier, quæ feſtinata nimis & præcoci convaleſcentia *Mearæ* Canonem violavit. Undenam verò tibi conſtat in Matrona illa concoctionis ſigna non ante diem octavum apparuiſſe? Ex *Williſii* hiſtoria probabile eſt pepaſmum à ſexto incepiſſe, quoniam iſto die ſudoris eruptio & caloris ſedatio quædam contingebant, an fortè exinde colligis nulla concoctionis ſigna prius extitiſſe, quod octavo innuit urinæ hypoſtaſin conſpicuam fuiſſe?

Verùm enimverò ut paulò liberiùs, quod ſentio de *Criſibus* loquar; licèt fatendum ſit febrium ſolutiones per evacuationes criticas interdum contingere, hoc tamen in his regionibus non ſemper nec eodem prorſus mo-

F do,

do, quem *Hippocrates* & *Galenus* diſcripſerunt, fieri contendimus; præſertim cum ſub frigidori hoc cœlo, & crebris mutationibus obnoxio, ſanguis non ita æquabilitèr accendatur, nec adeò conſtanti tenore deflagrationis ſuæ periodos conficiat: Tum præterea noſtro ſœculo ipſe ſanguis in pleriſque labe Scorbutica infectus, cùm à febre efferveſcat, materiam morbificam non ita facilè coquit, & ſecernit, ut eam ſtato tempore ſimul & ſemel exterminet. Quare obſervare eſt in quibuſdam febribus, criſin omninò nullam ſuccedere; & ſæpenumerò in aliis, criſeos loco materiam febrilem in caput tranſlatam malas cerebri & nervoſi generis affectiones inducere, prout *Williſius* annotavit: Quapropter ægrotantes noſtri fortuito criſeos eventui non ſunt relinquendi, quin Medicus remediis tempeſtivè adhibitis Naturæ impedimenta tollat, eandem labaſcentem ſuffulciat, atque ſegnem nimis ad conflictum cum morbo citiùs ineundum irritet. Porrò cùm apud nos victu pleniore craſſioreque & minore tranſpiratione, quàm in *Græciâ* aut *Italiâ*, ingens materiæ putridæ ſaburra plerunque in primis viis congeratur, cumque non leve ſit periculum in febris ἀκμῇ nè cerebrum & nervoſum genus malè afficiantur, idcirco Emeticorum uſus, quicquid tu reclamas, valdè neceſſarius habetur, idque alii experientiſſimi Medici quotidiana praxi ſua comprobatum reddunt.

Verùm hîc liquet redargutiones tuas ad fundum, & uſque ad ipſas fæces exhauriri, quare cum

re quum rationes deſunt, opprobria tantum & indigniſſimas contumelias cumulas; quinimò intra ultimos lædendi conatus (nè in poſterum credamus venenata animalia in *Hiberniâ* non naſci) totum evomis virus, ipſo Aſpidum veneno venenoſum magis; ut appareat te non *Williſii* hypotheſes evertere, ſed famam maledictis proſcindere, imò ipſum hominem jugulare velle: Indicis ſatis apertis prodidiſti, quàm ſis malevoli & exitialis animi, ad mortes & neces intendandas paratiſſimi; abſit in *Williſio* aut mihi, aut cuipiam, cui non intime faves, pharmacum propines: Nam qui ita calamum veneno armare ſolet, neſcio annon idem medicamentis ſuis immiſceret.

DIſcuſſo ad hunc modum *Examine Mearano*, & à convitiis (quæ in illo ſola occurrunt argumenta) *Williſio* utcunque vindicato, tandem operi meo & Lectoris tædio ſupremam manum impoſueram: Sed quem non pauliſper ſiſtant & morentur *Rariores aliquot Hiſtoriæ*; quas adjecit nè Liber ad juſtum volumen, aut quod tantundem eſt convitiorum cumulus ad integrum plauſtrum non excreſceret? Nam Authoris nomen ut ſibi quoquo modo acquireret, totum ſimul penum exhauſit, & nullius famæ aut nomini pepercit, ſed corraſis undique Adverſariis, & piperi olim meritò damnandis chartulis; Symmyſtis tot opprobria, morborum tam

 abſur-

abſurdam ætiologiam excogitavit, ut neſciam medicos an ægrotantes magis improbè tractaverit. Et quidem primò ſtatueram omnes haſce *hiſtorias* ſeriatim evolvere; rationes ejus quantum à vero diſtant, oſtendere; & denique ſingulorum phænomenων genuinas ſolutiones ſubſtituere. Sed ab hoc penſo, non ſolùm operis tædio ſed & ſuſpectâ narrationum fide facilè deterritus ſum; nam qui aliorum ſcripta (quod ſupra ſatis patuit) tantâ perfidiâ atque injuriâ corrupit, quis eum credat in ſuis religioſus acturum? Itaque ut Leonem hunc Candidus Lector ex dente aut ungue æſtimet, pauca tantum delibabimus. Verùm ut prætercam, quod pudet referre quibus ille artibus *D.D. Martyn* concivem ſuum apud plebem minuere & infamare nititur? neque enim ſatis habuit, caſu invidioſiùs conſcripto, Generi ſui necem Doctori aſcribere, ſed quo latiùs confictà rei atrocia in vulgus ſerperet, hiſtoriam hanc unicam Vernaculo ſermone edidit, & inſtar Hybridis Anglolatini non unâ linguâ oblatrando, contumeliis utramque polluit; eâ potiſſimum de cauſâ, ut proximo & homotechno perfidè oppreſſo, ſeipſum infimo civium ordini commendaret, & imperitum iſtum gregem in praxeos ſuæ retia ſecurius allectaret.

Hoc interim minimè ferendum eſt, ut Doctiſſimum Virum *D. D. Bidgood* de medicina & reliteraria optime meritum tam ſcelerate & indigne tractaverit, aut ejus famæ tam licenter inſidietur. Præterquam enim quòd

Cla-

Clariſſimi illius Viri diarium in privatos uſus conſcriptum, tranſcriptum autem ad votum Inſigniſſimi Domini *Franciſci Poulet* à Pharmacopæo Exonienſi, *Meara* inconſulto Authore contra leges humanitatis & bonorum omnium conſuetudinem, & publici juris fecerit, & libro ſuo inſeruerit; Commentarios inſuper perquam iniquos addidit, quibus Eruditiſſimi Authoris ſenſa pervertere, & in proprium ſui ipſius ſcopum flectere conatus eſt. At verò hiſce Technis doliſque quantulum eſt quod lucratur? In Caſu Nobiliſſimi Adoleſcentuli filii Baroni de *Hinton* Ægrotantis prognoſticum temerarium protulerat *Meara*, Eum nempe *Wentriculi phlegmone* & *ſphacelo correptum*, brevi morbo fatoque conceſſurum. Opinionem hanc puero paulò, ſe meliùs habente, quam temerè ſuſceperat, tam facilè mutare, de ægro bona omnia ſperare & dicere, atverò ſymptomatis denuò iterum invaleſcentibus, ne jam erraſſe, aut antea non rectè ſenſiſſe videretur, priorem ſententiam pari levitate & majori confidentia reſumere, rem prout ipſe prius dixerat, ita ſe habere, id ſibi ex triginta annorum experientia compertiſſimum eſſe denique poſt obitum pueruli prognoſin ſuam apertius jactitare, hiſtoriam morbi à *D. D. Bidgood* exaratam inſcio Authore edere, & reclamante verborum ſenſu ita in rem ſuam interpretari, ut de natura morbi ſe rectius quam reliquos medicos ſenſiſſe publicè innoteſceret, quam ſolidè autem & nervoſè hoc egit

 periti

periti omnes judicent. *In Principio morbi ipſe abſceſſum non ſine cauſa*, ut ait, *ſuſpicatus eſt*: p. 236. poſtea ex obſervatis Anatomicis collegit, *abſceſſum non amplius probabilem ſed planè demonſtrabilem*. Partes affectas (licèt in theoria morbi pateat illum de *ſolius ventriculi phlegmone & ſphacelo* cogitaſſe.) nunc *vel* ventriculum, *vel* aliud quoddam viſcus ventriculo vinum cautè & ſapientèr admodùm pronuntiat p. 231; quod certè monoſyllabon ipſius inſcitiæ in dubiis caſibus ubique optimè inſervit.) Has partes ſpeciatim innuens, nunc dicit fuiſſe *omentum & meſenterium*, *eaque abſceſſu* p. 236. (& paulò inferiùs) p. 237. *ſphacelo laboraſſe*; Adeò ſe vertit in omnes partes ut diagnoſticon ſuum ab erroris culpa & ſuſpicione expediat. Obſervata Anatomica è quibus hæc colligit fuere primo *ecchymata circa muſculos tranſverſos peritonæum nigricans & putridum*, *Omentum ſicut & meſenterium extenuatum. & omni pinguedine ſpoliatum*, & *Hepar in parte concava lividum*. An quia omentum & meſenterium extenuata, omni adipe ſpoliabantur, infers eadem abſceſſu ac ſphacelo correpta fuiſſe? ergò in omni tabe & diuturna quavis ægritudine lethali, viſcera iſta his affectibus laborabunt; Nam ejuſmodi defunctorum anatomiæ omentum & meſenterium extenuata ſemper omnique adipe ſpoliata exhibent; quod certè evenit, quia partium iſtarum, prout cœterarum pinguedo (cui molem ſuam præcipuè debent) à diuturno cujuſvis morbi calore colliquatur,

quatur, & abſumitur. Porrò viſcera iſta abſceſſu affecta, tumida potius quàm extenuata apparuiſſent, & materia purulenta aut nidò adhuc incluſa, aut inter inteſtina fluctuans conſpicua fuiſſet; prout in veris iſtarum partium abſceſſibus non rarò vidimus. Sed materiam iſtam purulentam dicit *Meara ex meſenterio & omento ad inteſtina tranſiiſſe, & à diuturno ejus fluxu illorum tunicas abraſas fuiſſe.* p. 238. Verùm ſi id demus in hoc caſu potuiſſe contingere (quod tamen perrarò, ſi unquam, accidit) Nihilominus ubicunque abſceſſus diſruptus fuit & evacuatus, ibi aut cyſtis aut cavitas relicta, ejus indicia quædam in defuncto certiſſimè proderent; cum itaque nulla ejuſmodi ſignorum mentio à Clariſſimo Doctore facta ſit, ſed tantum *meſenterium & omentum extenuata eſſe, & omni pinguedine ſpoliata.* Miror quâ ratione infers Tu illa abſceſſu correpta fuiſſe. Prætereà ſi abſceſſus per inteſtinorum tunicas & membranas in eorum cavitates penetrans fluxum iſtum concitaſſet, magis adhuc mirandum eſt materiam iſtam purulentam diuturno ſuo in inteſtina decubitu ea non aliquatenus corrupiſſe, aut ſaltem contaminaſſe, cujus tamen nullum veſtigium in diſſecto cadavere ipſe libentèr agnoſcis, imò ventriculum & inteſtina incorrupta & putredinis expertia fuiſſe ultrò contendis p. 238. Cur autem partes iſtas ſphacelo laboraſſe vis? In obſervatis Anatomicis nulla fit mentio de omento aut meſenterio livore vel nigredine affectis, aut quoquo modo

do diſcoloratis; quæ itaque in iſtis ſunt ſphaceli ſigna oſtenſiva? aut unde Te *tam rectè collegiſſe arbitraris luculenta corruptela & ſphaceli veſtigia in meſenterio & omento apparuiſſe, hinc ad peritonæum & abdominis muſculos, inde ad cava hepatis ſerpſiſſe.* Primo enim qui noſti tu *ſphacelum in omento & meſenterio prius extitiſſe*, cum in defuncto ibidem nulla ejus veſtigia remanſerint? tum ſi affectus iſte locum mutaverit, cur non potiùs ſimul cum materia purulenta ad inteſtina, quàm ad partes remotiores ſerpſerat? ſed credo te de *abceſſu* & *ſphacelo* ſomniaſſe tantum, nam illa diſſecti cadaveris Phænomena nullum ejuſmodi affectum in quopiam viſcere aut parte fuiſſe planè teſtantur. Quod autem ſpectat ad *Ecchymata in muſculis tranſverſis, peritonæum nigricans, hepar in parte concava lividum*, ſi quicquam in Anatomicis exercitiis verſatus fueras, tibi facilè conſtaret, effectus iſtos ab alia cauſa quàm à ſphacelo aut abſceſſu provenire: cyſtis felleæ exudationes, ſiquidem copioſæ fuerint, ut inteſtini coli ac ilei corpora alba flavedine tingunt, ita partes hepatis contiguas ex rubris in lividas mutant; quin & hanc rationem Doctiſſimus Vir **D. D. Bidgood** ſatis clarè innuit, cum in eâdem obſervatione conjunxerit *hepar in parte concava lividum, & veſiculam fellis quantitate quam par eſt tumidiorem.* Porrò quoad *ecchymata muſculorum & nigredinem peritonæi*, ſi diſſectionibus corporum, quorum abdomini, dum viverent, fotus, cataplaſmata & calidio-

ra

ra epithemata applicabantur crebrò interfuiſſes, ejuſmodi partium ſugillationes abſque ſphaceli ſuſpicione paſſim videre poteras. Quid tamen his immoror, cùm *Meara* ſolenne ſit, atque forſan per triginta annos ita aſſueverat, affectuum ferè quorumcunque abditorum cauſas ad *ventriculi phlegmonem & ſphacelum* referre; ita namque in febribus p. 143. & in hiſtoriis medicis, quoties levis aliqua nauſea & ventriculi oppreſſio adfuerit, paſſim loqui amat; idque non minùs præfidentĕr, quàm ſi ipſorum viſcerum penetralia introſpexerat; dein ſymptomata omnia per vapores ab hujuſmodi abſceſſu ad cor, cerebrum, & plexum choroëidem, aliaſque partes elevatos, nullo cum negotio ſolvit; Et denique juxta hanc hypotheſin, à vera longiſſimè recedentem, pro ægrotantibus medendi methodum inſtituit. Hujuſmodi in omnibus hiſtoriis iſtis pathologiam in examen revocare non operæ-pretium duxi, quin diutiùs expectare liceat, donec altera ejus de febribus *Hippocratica ætiologia* in lucem prodeat.

FINIS.